

„Az evangélikus világ a *sola Christus*: egyedül Krisztus, a *sola Scriptura*: egyedül a Szentírás, a *sola fide*: egyedül hit által, a *sola gratia*: egyedül a kegyelem és nem utolsósorban a *sola Deus*: egyedül Isten igazságainak következetes képviselőjét tiszteli személyében és életművében.”

► Luther Márton korunk perspektívájából – 9. oldal

„Az ének az elkallódott Klug-énekeskönyvben jelent meg először, 1529-ben. Nem kétséges, hogy Luther a dallam szerzője is.”

► Erős vár a mi Istenünk – 11. oldal

„...egyre inkább felismerték, hogy a Krisztus-hívők nem egymás ellen harcolva, hanem közös hitükben összefogva és a cselekvő, segítő krisztusi szeretetben csak együtt vehetik föl a küzdelmet az újkori szekularizmus, az ateizmus és materializmus világméretű térhódítása ellen.”

► Krisztus egyházának egysége – 11. oldal

Emelkedetten ► 4. oldal
Templomi szolgálattevők konferenciája ► 4. oldal
Geológia és Szentírás ► 5. oldal
Budavár és Nürnberg ezüstlakodalma ► 6. oldal
Német és szlovák nemzetiségi oldal ► 7. és 10. oldal
In memoriam id. Benczúr László ► 14. oldal

A legyőzhetetlen ige ünnepe

► A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának döntése alapján ebben az évben október 26-án Pécsen, a baptista templomban rendezték meg az országos reformációi emlék-istentiszteletet. Nyolc egyház képviselői, a helyi gyülekezetek lelkeszei, lelkipásztorai vettek részt a bensőséges hangulatú alkalmon, amelyen a baptista és az evangélikus gyülekezet kórusa, valamint a Pécsi Református Kollégium vegyes kara is közreműködött Győri Kornél, Lovászné Balázs Magdolna és dr. Hoppál Péter vezényletével. A Biblia évében, Biblia-vasárnapon Isten igéje került a középpontba.

► Folytatás a 8. oldalon

Kő kövön

■ PRÖHLE GERGELY

Az elmúlt hetekben szinte másról sem szóltak a sajtóhírek, mint az egész világon eluralkodó pénzügyi válságról. Összeomlottak a legnagyobb bankok, alapkezelők, biztosítótársaságok, hosszú évek során összekuporgatott vagyonok váltak semmivé néhány nap alatt.

Hazánk sem kerülhette el e világméretű folyamat hatásait, a forint árfolyama lezuhant, a tőzsdén jegyzett hazai vállalatok részvényeinek értéke jelentősen csökkent, legnagyobb hazai bankunk stabilitása sem a régi.

Az összehívott nemzeti csúcs hozzászólásait hallgatva sem nyugodhattunk meg: egy eladósodott, gazdaságilag sebezhető országban nem tud érvényesülni az a logika, mely más, a miénknél erősebb államokban legalábbis átmeneti megoldást jelenthet, vagyis hogy az állam dob mentőövet a gazdaság szereplőinek.

A válság valódi okaival kapcsolatban megoszlanak a nézetek, a közkeletű magyarázatok szerint a negatív gazdasági folyamatok és a lélektani elbizonytalanodás együttes hatása vezetett az összeomláshoz. Francis Fukuyama amerikai politológus *Bizalom* című könyvében arról ír, hogy korunk politikai, gazdasági rendszerében mennyi minden függ attól, van-e bizalom az egyes szereplők között. Amikor nap mint nap hatalmas pénzügyi összegek, részvénytömegek cserélnek gazdát, a vásárlási, befektetési fedezetek igazolásakor a pénzintézetek is a kölcsönös bizalom jegyében járnak el. Ha a nagy pénzügyi szereplők közül akár csak egy is kiesik e bizalmi hálóból, összeomlik a rendszer, ahogy tette ezt most, és hirtelen kiderült, hogy az elmúlt évek pénzügyi zsonglörködése olykor nem a bizalom, hanem épp a felelőtlen vakmerőség nyomán váltak lehetővé.

Az új helyzetben felértékelődnek a korábban korszerűtlennek kikiáltott elvek, módszerek. A piaci folyamatok, a liberális gazdaságpolitika mindenhatóságába vetett hitet hirtelen felváltják az állam szabályozó erejéről szóló fejtegetések, a piacok politikai szempontokat is mérlegelő védelméről szóló okfejtések. A Harvard Egyetem gazdasági kollégiumának a napokban lezajlott konferenciáján a világ vezető üzletemberei és politikai kénytelenek voltak beismerni: itt az ideje visszatermi a klasszikus üzleti etikához, a pénzpiacok virtuális értékrementése helyett a megtermelt javak, a létező vagyonok valóságos vagy legalább a realishoz a jelenleginél sokkal inkább közelítő értékének megállapításához. S míg az elmúlt években a számítástechnikai fejlesztések, a tudásalapú társadalom fontosságáról szóltak a hírek, ma már sokkal inkább az energiaforrások, az élelmiszer-termelés jövője, egyfajta új

anyagiaság, ha tetszik, a „kövek világa” határozza meg a közélet témáit.

Kis közösségeinkbe, gyülekezeteinkbe térve azt reméljük, hogy a globális folyamatok megállnak templomaink, házaink küszöbénél, mi kimaradhatunk a kialakuló óriási zűrzavarból, de hamar kiderül: csalódnunk kell. Hazánkban aggasztóan nagy az eladósodottság mértéke, amelyet a fizetésekre telenné váló banki ügyfelek, csődbe ment vállalkozások évről évre növekvő száma is tetézt. Azt viszont már *Széchenyitől* tudhatjuk, hogy a hitel élénkíti a gazdaságot, új lehetőségeket teremt, ezért a hitelfelvétel megnehezülése szintén negatív hatásokkal jár.

Gyülekezeteink közt vannak jobb módúak és kimondottan szegények. A jelenlegi helyzet azonban így vagy úgy mindenkit sújt. A hazai egyházfinanszírozás, az állami költségvetés helyzete szintén nem a hét bő esztendő ígérteit hordozza, ami sajnos már szinte megszokott.

A várható nehéz időkben nem tehetünk mást, mint hogy akár gyülekezeti, akár országos szinten számba vesszük, amink van. Megpróbálunk választ találni arra a kérdésre, hogy vajon a lutheránus őseink által reánk hagyott vagyonok értékét miképpen tudjuk a legjobban megőrizni, hogyan tudunk úgy sáfárkodni azzal, ami ránk bízott, hogy sose öncél legyen az anyagi javak megővése és gyarapítása, hanem mindig a ránk bízott feladat teljesítését, az evangélium ügyét szolgálja.

A felügyelői idej országos találkozó-jának címe: *Kő kövön*. A címválasztás utal a készülő egyházi stratégiára, melyről részletesen, kisebb csoportokban is szó lesz. A spiritualitás, az ifjúsági munka és a gyülekezeti diakónia kérdésköre közletről érint minden felügyelőt, csakúgy, mint a gyülekezeti stratégiakészítés módszertanának részletei. „Az élő kövek egyháza” – hogy az országos stratégia címét idézzük – nem lehet meg a „holt kövekkel” való gondos foglalatosság nélkül. Építészekkel, ingatlangazdálkodási szakemberrel együtt fogunk elmélyedni a gyülekezeti szinten sem halogatható távlatos ingatlangazdálkodás lehetőségeinek vizsgálatában. A révfülöpi együttlét testvéri közösségének megerősítését ezúttal is püspökeink témába vágó igemagyarázatai segítik.

A történelmi léptékűnek tartott globális pénzügyi válság hatásait egyelőre nem tudjuk minden részletében felmérni. Abban azonban biztosak lehetünk, hogy ebben a helyzetben a mi nagy múltú, de viszonylag kicsi lutheránus közösségünknek minden lelki és anyagi erejét összpontosítania kell ahhoz, hogy Krisztusra tekintve, ugyanakkor szűkebb és tágabb környezetünkért felelősséget viselve tudja végezni szolgálatát.

Szeretettel várom minden felügyelő-társamat Révfülöpn!

FOTO: NAGY BENCE

Kamerák keresztútjében szögezte ki október 27-én Luther Márton kilencvenöt tételét dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület lelkesítő vezetője a püspöki hivatal kapujára. Szimbolikus cselekedetével nem csak a reformáció emléknapjára kívánta felhívni a figyelmet. Az eseményt követő sajtótájékoztatón a megújult evangélikus internetes portál bemutatásával az egyház médiában betöltött szerepének fontosságát is hangsúlyozta: ahogyan a reformátor tudott élni a könyvnyomtatás adta lehetőségekkel, úgy korunk emberének is ki kell használnia a kínálózó technikai eszközöket az evangélium terjesztésére.

► Tudósításunk a 15. oldalon

REFORMÁCIÓ ÜNNEPE – Mt 5,1–10

Boldogkérdések

AZ ÜNNEP IGÉJE

Kár lenne tagadni, boldogtalan világban boldogtalan emberekként élünk. Ezernyi baj, szenvedés, nélkülözés, kilátástalanság terheli életünket. Egyszerűen nem érezzük jól magunkat a bőrünkben. Hiába vannak olyan eszközeink, amelyek a korábbiakhoz képest elképzelhetetlenül megkönnyítik mindennapjainkat, hiába a korábban elképzelhetetlen életkörülményeink (legalábbis itt, az északi féltekén), mintha a lehetőségekkel egyenes arányban növekedett volna meg elégedettségünk mértéke is.

Állandóan panaszkodunk, állandóan bajainkat, betegségeinket, hiányainkat soroljuk, ami persze egyáltalán nem meglepő, hiszen mindaz, amit a világ nyújtani tud, létünk igazán fontos kérdéseit nem válaszolhatja meg. Tudjuk nagyon jól: a létünkért való végső reszketést nem enyhíti, hogy jobb gyógyszerink, gyorsabb autóink vannak.

Világunk boldogtalanságán nem is nagyon van mit csodálkoznunk; sokkal fájdalmasabb azonban, ha az egyházra, a benne élőkre, a Krisztus-követők közösségére nézve tapasztaljuk ugyanezt. És mi tagadás, az egyház, a gyülekezetek, a keresztények közösségét nézve sem azt látjuk, hogy boldogságban éljenek.

Sorra is vehetnénk, hogy milyen jelei vannak ezen keresztényi boldogtalanságunknak. A zsugorodás, az előregedés megtapasztalt jelei, hagyományaink, értékeink partvonalon túlrá kerülése abban a társadalomban, ahol élünk. Vagy csak egyszerűen egy-egy beázó templomtető, hulló vakolatú parókia, döcögve működő adminisztrációk... De hát ezek sem lényeges összetevői az igazán mély boldogtalanságnak. Mi hát a bajunk, amiért a boldogmondások egymást követő lépéseiben szinte csak elbukásunk tényét tudjuk megállapítani?

De ne is keressük máshol a bajunkat. Csak állítsuk fel a tételmondatokat!

Nem vagyunk lelki szegények. Sok mindennünk van, ami meghatározza identitásunkat. Sok mindennünk van, ami meghatározza vallásosságunkat, kegyességünket. Sőt: talán már nincs is másunk, mint vallásosságunk, kegyes-

ségünk. Hagyományaink, látásunk, istenképünk, Krisztus-képünk, egyház-képünk, emberképünk. És persze a kérdés: létünk végső reszketésében ugyan mit jelent még nekünk az egyetlen Krisztus, az egyetlen Golgota, az egyetlen üres sír?

Nem sírnak. Mi van ott bent, a belső szobában? Tudunk-e még létünkért, emberségünkért sírni? Érezzük-e még annak terhét, fájdalmát, mélységét, hogy mit jelent embernek lenni? Embernek lenni Istennel szemben. A belső szobánkban időnként síró emberként nem élünk meg egészen másként mindennapjainkat? Nem lennének egészen mások tetteink, szavaink, a másik emberrel való viszonyunk, és nem lenne egészen más az, ahogyan általában az emberre, a velünk szembejövőre tekintünk?

Nem vagyunk szelídek. A hatalmas emberi tusakodásban ugyan hol állunk? Nem ugyanazokat a módszereket alkalmazzuk emberi kapcsolatainkban, konfliktusainkban, amelyeket a „bűnös világon” számon kérünk? Vagy ha már másunk nincs, akkor nem a félreértett szelídség leplebe öltöztetett mártíromkodással akarunk legalább „erkölcsi győzelmet” aratni a másik felett?

Nem éhezünk az igazságot. Csak a saját igazságunkat. Egyáltalán érezzük-e még, hol van a határ az igazság és a között, amit saját magunk gondolunk az igazságról?

Nem vagyunk irgalmasak. Ne is arra tekintünk, hogy hány szükséglet szenvedő mellett megyünk el tudomást sem véve szenvedésükről. Fáj-e még egyáltalán, ha akár csak egyszer is irgalmatlanul, könyörtelenül ítéljük meg a másik embert; ha köszörültük a nyelvünket a másik elbukásán, tévedésén, bűnén?

Nem tiszta a szívünk. Mi lakik igazán bennünk? Mi az az egyetlen, ami mellé nem férközhet semmi? Hol van bennünk a harag, a rosszindulat, a sértettség, a közöny tettekben, szavakban megnyilvánuló érzése? Talán épp a szívünk mélyén?

Nem teremünk békét. Teszünk-e bármit is azért, hogy a körülöttünk lévő konf-

liktusok ne mérgezzék a mindennapjainkat? Nem állunk-e mi is székértabrokba, és nem asszisztálunk-e kegyes frázisainkkal ahhoz, hogy az ellentétek elmélyüljenek? Képesek vagyunk a békeességért áldozatot hozni? Vagy csak akkor képzelhet el a békeesség, ha a másik megszűnik különbözni tőlünk, és mindenben egyetért velünk?

Nem üldöznek az igazságért. Pedig de sokszor látjuk ebben a szenvedő szerepben magunkat! Saját tévedésünk, hibáink, bűneink miatt hányszor okolunk másokat, kedvezőtlen körülményeket, lehetetlen helyzeteket? És ha „üldöznek”, kiközösítenek is minket, az nem azért van, mert könyörtelenek, irgalmatlanok, békétlenek, szeretetlenek vagyunk?

Szinte csak kérdéseink vannak. De csak a kérdésekből szülehetnek válaszok. Ahogy egykor egy szerzetes kérdéseiből is válaszok születtek. Tételek. Megharcolt tételmondatok.

Az igaz boldogságot nem magunk fogjuk megteremteni magunkban és körülöttünk, de megválaszolatlan kérdéseinkkel, az őszinte szembenézés mellőzésével bizonyosan távolabb kerülünk tőle.

Talán többet nem is kellene tennünk, mint hogy elkezdünk válaszolni erre a nagyon egyszerű kérdésre: „Miért nem vagytok boldogok?” És ne mondjuk áltszenten, hogy nekünk, keresztényeknek nem a saját magunk boldogságát kell keresnünk. Isten akaratát vennénk semmibe ezzel. Mert ő igenis a boldogságunkat, az igaz boldogságunkat keresi, és érte tett meg mindent, még a lehetetlent is.

Olyan jó lenne belesimulni ebbe az isteni akaratba és felvállalni ezt a nagyon egyszerű óhaj: olyan jó lenne boldognak lenni – boldognak lenni Krisztus egyházában.

■ KENDEH K. PÉTER

A BIBLIA ÉVE

Pál levele Filemonhoz – megbocsátás

Amikor ezt a levelet írta, Pál Efezusban, a mai Törökország nyugati partvidékén tartózkodott. Innen csak néhány kilométerre feküdt Kolossé, ahol a fiatal keresztény gyülekezet vezetője Filemon volt, Pál egyik tanítványa és „lelki gyermeke”.

Filemon, mint minden házbirtokos, szolgálkat tartott, köztük Onézimusz is, aki valamilyen okból megszökött tőle. Efezusba menekült, s ott találkozott a fogoly Pállal. Tőle hallott először Jézus Krisztusról, a megfeszített és feltámadt Messiásról, aki rabszolgahalált halt, jóllehet szabad ember volt, és bűnt sem követett el soha. A valószínűleg örömhír átjárta a szökött rabszolga szívét, és átforgalmazta az életét. Pálnak ezen a ponton kellett szembenéznie a sikeres evangélizáció dilemmájával: magánál tartson és megvédelmezzon egy szökött rabszolgát, aki meglopta az ő szeretett lelki gyermekét?

Pál „megoldása” az, hogy a rabszolga és ura közé áll, igyekezve megérteni mindkettő szempontjait. Filemont kérleli, arra hivatkozva, hogy bizonyos értelemben egész „új” életével tartozik neki. Meg akarja győzni őt, hogy észrevegye: Onézimusz már megváltozott, és igazán „hasznossá” vált Krisztusban. A legjobb persze az lett volna, ha Pál maga mellett tarthatta volna Onézimusz, de tudta, hogy ha nem küldi vissza Filemonhoz, akkor lehetetlen lesz a megbocsátás és a kiengesztelődés, és a keresztény szeretet sérül. Ezért hát rábízta a levelet, és visszaküldi, de úgy, hogy tudatja Filemonnal: a szolgálattal együtt a „saját szívét” is visszaküldi hozzá.

Pál nem állt egyik fél oldalára sem, de mindkét oldallal azonosult. Nem kérte számon Filemontól, miért volt annyira elviselhetetlen rabszolgatartó, hogy Onézimusz el kellett szöknie tőle, kockáztatva a halálbüntetést is. De Onézimusz sem vádolta azzal, hogy tolvaj és szökött rabszolga lett belőle.

Kettejük között állt. Ő volt az egyetlen kapocs, amely ezt a két embert még egyáltalán összekötötte. Ő választotta el Onézimusz a halálbüntetéstől és Filemont attól, hogy megbukjon mint keresztény.

A megbocsátás dokumentuma

Pál legrövidebb levelének létjogosultságát sokan megkérdőjelezték az újszövetségi kánonban. Egy ilyen rövid, személyes levélnek vajon lehet-e komoly teológiai üzenete?

A levélben azonban sokkal több van, mint sokan gondolnák. Pál két elkese-reddet ember, egy dühödtt rabszolgatartó és egy szökött rabszolga közé áll. A lehetetlennek tűnő megbocsátást és kiengesztelődést szolgálja. A megbocsátás és az abból eredő, mélyebb tartalmú kiengesztelődés pedig nem valami elvont, haszontalan keresztény képzelgés: elég, ha napjaink kül- vagy belpolitikai harctereire nézünk. Mintha semmi másra nem is lenne szükség igazán, csak erre.

„Ha tehát engem társadnak tartasz, fogadd őt úgy, mint engem. Ha pedig valamivel megbántott vagy tartozik, azt nekem számítsd fel!”

E rövid őskeresztény dokumentum tehát bepillantást enged a keresztény hit lényegébe. Pál a rabszolga és ura között áll, magára véve mindazt a fájdalmat, amelyet egy széttört kapcsolat jelent. Minden biztonnal Jézus Krisztustól tanulta ezt, aki Isten és az ember közé állt, magára véve az ember bűnének és Isten fájdalmának terhét. Aki maga lett a megbocsátás és a kiengesztelődés útja. Pál e levélben nem is tesz mást, mint Krisztust imitálja.

▶ Magyar Bibliatársulat

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 24. VASÁRNAP – Kol 1,9–14

Kapaszkodó

A VASÁRNAP IGÉJE

Idefújta a szél ajtónk elé az avar. Úgy kavarognak most az ágak vesztett levelek, mint a sokaság a bevásárlócsarnokban. Kergetőznek, lökdösődnek, mint a tízperces szünetben a diákok a folyosón. Roppanva jajdulnak, mint gyertyagyújtók a szürkülő temetőkerben. Szépen írja Zelk Zoltán: „Szélfúttá levél a világ”. És gondolkodásra, eszmélődésre készítet: „De hol az ág, de ki az ág?”

Életrajz a címe Kaján Tibor karikatúrájának. Faragott emberfejek, mint teleszkópos antenna, nőnek ki egymásból. Fiatalabból az idősebb. Ugyanaz az arc, egyre több ránccal, egyre inkább kérgesedve. A legfelső fejből görcsösen, kapaszkodót keresve nyúl ki egy kéz.

Ez a rendje a világnak: kapaszkodót keres, de már nem talál? Vagy a kapaszkodó éppen ez a rend? „Megvan az ideje a megkeresésnek, és megvan az ideje az elvesztésnek” – írja a Prédikátor. Tudnunk kell mindent idejében elengedni? Ahogy a levél elengedi az ágat.

Nem csak az időjárás fordult. Az egyházi év is túl van az utolsó kanyaron. „Célegyenest igyekezzünk elhivatásunk jutalmára” – írja Agendánk. Ittlétünk formáljuk úgy, hogy elérhessük majd azt az országot!

Magassy Sándor másként fogalmazott hatalmas igehirdetés-gyűjteményében: „Isten igéje célhoz juttat.” Van ebben valami kijózanító, vigasztaló, bátorító. Hiszen az igyekezet megvan bennünk, hogy valahová jussunk. Csak az erő, a belátás, a bölcsesség hiányzik. Magának szab célt az ember... De hiszen erről írt Zelk Zoltán is, ettől lesz szélfúttá levél, gazdátlan!

Isten igéje azonban célhoz juttat. A levél képét használva ismét: nem a levél kapaszkodik az ágba, hanem az ág tartja a levelet. Ezt hiszi biztosan Jairus, ebben bízuk a vér folyásos asszony (Mt 9,18–26), amikor Jézushoz megy.

Ajtónk előtt még mindig kavarog az avar. Az ág elengedte a leveleket. Fájó szívvel emlékezem Tamásra. Tizennyolc évesen a tízemeletes ház tetejéről zuhant le. Éppen akkor tanítottam a konfirmandusoknak Eutikhosz történetét (ApCsel 20). Tamás békében pihen az evangélikus temetőben. Az ág elengedte a levelet?

Nem. Az Ág tart. Liturgikus könyvünkkel együtt valljuk: halálunkban is az élő Krisztushoz tartozunk. Bizony, nem értem, olykor egyáltalán nem érzem, hogy az Ág tart. S örülök, ha Pál apos-

tol vagy valaki a mai szentek – az anyaszentegyház mai tagjai – közül könyörög értem, hogy tökéletesen megismerjem Jézus akaratát minden lelki bölcsesség és belátás révén. Bátorít, ha tudom, hogy valaki könyörög értem, hogy leginkább azokban a helyzetekben, amikor kevés az értelem, és nem adatik meg az érzés ajándéka, azokban a helyzetekben higgyem, hogy az Atya megszabadított a sötétség hatalmából, és átvitt minket szeretett Fia országába.

Én is imádkozom a gyülekezetért és ezért a „szélfúttá levél” világért, hogy észrevegye, felfogja: nem kell görcsösen kapaszkodókat keresni, mert van, aki tart, aki megtart minket. Jézus Krisztus, akiben van megváltásunk és bűnünk bocsánata.

A szél elállt, az avar szépen végigterült a téren, mint valami szőnyeg. A levél elengedte – nem az ágat, hanem önmagát. Ahogy Luther énekelte: „Már megyek

békén, örömmel” (EÉ 500), és tovább: „Őt nézem már boldog szemmel. / Benne látom / Üdvösségem, életem / Ínségben és halálban.” Az ige – a Jézus Krisztus haláláról és feltámadásáról szóló evangélium – célhoz juttat.

S bár még nem vagyunk a célnál, Jézus ismerete máris termi gyümölcsseit a gyülekezetben. Fiatalok kompromisszum nélkül odaszánták hétvégéjüket, hogy jó ügyeket szolgáljanak. Szülők mozdultak meg, hogy egy család költözését könnyebbé tegyék. Presbiterek jutottak egy akaratra, közös megoldásra nehéz gyülekezeti ügyekben. Mások évek óta teherként hordozott bűnöket, félelmeket tudtak kimondani. És szól az Isten-dicséret, hogy jeles évfordulókhöz érhetünk ezen a földi pályán.

Az avar szépen végigterült a téren, mint valami szőnyeg, s őszi álmában, igaz álmában a tavaszi rügyfakadást látta.

■ BENECZE ANDRÁS

Imádkozunk! Mennyei Atyánk! Áldunk téged, hogy Jézus Krisztusban bennünket, szélfúttá leveleket megragadtál, és meg is tartasz minket életben és halálban. Ámen.

Oratio œcumenica

Urunk, mennyei Atyánk! Hálát adunk neked, hogy életünkben mindennek rendelt ideje van. Köszönjük szüleinket és rajtuk keresztül születésünk pillanatát. Áldunk téged, hogy megőriztél a sok kísértés között, amikor fiatalon, meggondolatlanul döntöttünk, éltünk, és a magunk akarata szerint jártuk utunkat.

Hálás szívvel borulunk le előtted, amiért elhozta családai életünk idejét is, és benne áldást, örömet, békeséget kaptunk. Jó volt megtapasztalni, hogy a te hűség, szereteted és megbocsátásod határtalan. Bocsásd

meg, hogy a rendelt időt siettettük, mert úgy gondoltuk, mi jobban tudunk dönteni az életünkről. Te tudod, hogy számtalanszor gyorsítani vagy lassítani szeretnénk volna még földi életünk perceit is. Segíts, hogy mindezt alázattal el tudjuk venni a te kezedből. Amikor sietnünk kell, ne legyünk kényelmesek. Ha pedig elhozod annak az idejét, hogy nehezebben járunk, lassabban végezzük munkánkat, akkor ahhoz adj türelmet, békeséget a szívünkben.

Úr Jézus Krisztus, felméhetetlen ajándék, hogy te

mindig kitárod felénk karodat, amikor hozzád jövünk, betegségben, megpróbáltatásban, megoldatlan kérdések közepette. Nálad soha nincs akadály a mi is szeretnénk megragadni a ruhád szegélyét, mert hisszük, hogy ránk nézel. Hiszük, hogy belelátsz a szívünkbe, és a legjobb szeretnéd nekünk adni. Nem akarunk távol lenni tőled, hanem a te lelked, szereteted közeledébe vágyódunk. Áldj meg minket, Urunk. Ámen.

Már megyek békén, örömmel

ÉNEKKINCSTÁR

Eged Isten diczerünc,

▶ **Szentháromság idejének utolsó időszaka „az utolsó dolgokról”, az egyház élete célhoz érkezésének és Krisztus királysága teljességre jutásának a végső eseményeiről prédikál. A halál, feltámadás, ítélet, örök élet és örök kárhozat ténye tárul itt elénk az egyházi év isteni drámájában, amely éppen ezekben az összefüggésekben olyan csodálatosan megmutatja Krisztus hatalmát.**

A Szentháromság ünnepe utáni huszonegyedik vasárnap a halálban is megmaradó élet öröméről és dicsőségéről szól. Az evangéliumban (Mt 9,18–26) Jairus leányának feltámasztásával hirdeti Krisztus Urunk, hogy van szabadulás a halálból, mert ő isteni hatalmával mennyei életet ajándékozik. Az epistola (Kol 1,9–14) keresztény reményességünk alapját látatja meg Krisztusban, aki felkészít e földön a mennyei életre, részt ad a szentek örökségében, kimentve a sötétségből a világságra.

A vasárnap graduáléneke Luther Márton műve, a *Már megyek békén, örömmel* (EÉ 500): *Simeon canticumának* (Lk 2,29–32), a *Nunc dimittisnek* szabad átköltése, amely a napzáró zsolozsma, a kompletorium fő tétele, és amelynek az ógyházban szilárd helye volt február 2-án, Mária tisztulásának ünnepén. E híres

bibliái helynek egész sor költői feldolgozása ismeretes a reformáció korából, de egy sem közelíti meg Luther énekének szépségét. A kutatók ezt a hatást a strófafelépítés csodálatos szabadságának tulajdonítják: „A békés odaadás és csendes öröm érzését nem is lehetne tökéletesebben kifejezni, mint egy nyolc és egy négy szótagos sor kétszeri váltakozásával, amelyet két hét szótagos sor zár le.”

Az ének 1524 első hónapjaiban íródott, és a wittenbergi énekeskönyvben a „de tempore” énekek csoportjába besorolva jelent meg. Luther 1542-ben felvette a temetési énekek közé is.

Egyes vélekedések szerint a dallam szerzője Johann Walter; mások azt gondolják, Luther dallamát Walter csak átdolgozta. Bárhogyan történt is, egy biztos: az ének a 16. század Tenorlied-stílusának legjobban sikerült darabjai közé

tartozik. Szólóénekről van szó, mely csak Luther tekintélye miatt került be a korabeli énekeskönyvekbe. Manapság pedig azért, mert a szöveg és a dallam is Luther legjobbjai közül való.

A négy versszakból álló ének dallama dór modulusú, jellegzetessége az első sor két felfelé törekvő kvint hangközé, mely által már az ötödik hangnál elérjük az alaphang oktávját. A következő sorok a szeptimről, illetve a kvintről ereszkednek le, finom ritmikai játékokat alkalmazva.

Énekünk először a 18. században jelenik meg a magyar énekeskönyvekben. A megjelenés helye világosan mutatja azt a költősséget, amelyről már korábban szó volt: azért, mert a szöveg és a dallam is Luther legjobbjai közül való.

„Elmegyek örömmel s vígan, / mint Úr akarja, / szívem, lelkem vagon bátran, / mert meglátja, / hogy amint meg-

„Isten a bűn halálából és sírjából lelkünket is, testünket is feltámadásra, életre hozza elő. Mi hasznunk van tehát abból, ha lélekben a bűnnek, testben a világnak és saját magunknak is meghalunk? Anynyi az egész, hogy meghalunk és eltemetnek? Nem, mert mi hitünkben bizonyosak vagyunk afelől, hogy életre jutunk, amiképpen Krisztus is feltámadott a halálból, és él. Mert vele együtt haltunk meg is. Vele együtt az ő halálába plántáltattunk.”

SEMPER REFORMANDA

▶ Luther Márton: Jer, örvendjünk, keresztények! (Szabó József fordítása)

LAPUNK A
VILÁGHÁLÓN
A WW.EVELET.HU
CÍMEN OLVASHATÓ.

Követ és vezet

Hódmezővásárhelyi lelkésziktatás

▶ A Hódmezővásárhelyi evangélikus gyülekezet parókus lelkészének választotta Nagy Ervint. Beiktatása október 25-én volt a helyi templomban.

Nagy Ervin 1999-ben végzett az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, majd szülővárosában, Orosházán kezdte meg szolgálatát. A teológusévek alatt ismerkedett meg *Bácsi Zsuzsannával*. Szolgálatára kezdetén házasságot kötöttek, majd – miután felesége szintén Orosházára került – közösen folytatták a munkát a gyülekezetben.

Hódmezővásárhelyre 2007 nyarán költöztek, itt a feladatokat megosztva együtt építették a közösséget. Ervin a feleségével közösen tartott igei alkalmak mellett kántorként is szolgált az istentiszteleteken. 2008 nyarán a gyülekezet véglegesítette őket, s mindketten fontos szolgálati területre kerültek. Ervint a feleségével megválasztotta parókus lelkészének, Zsuzsanna pedig óvodapásztoroként végzi feladatait az egy éve egyházi fenntartásúvá lett Égből pottyant Evangélikus Óvodában.

A gyülekezet új lelkipásztorát Ribár János, a Nyugat-Békési Egyházmegye esperese iktatta be hivatalába. Igehirdetésének alapigéje a meghívón szereplő, Pé-

FOTO: CSEHI JÓZSEF

ter első leveléből vett ige volt: „...ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házra...” Az esperes – a német pásztor, Klaus Douglas idézve – először a gyülekezet figyelmét hívta fel arra, hogy a lelkéssel együtt közös felelősségük a Szentírás rendszeres olvasása, az evangélium terjesztése és a nehéz helyzetben levő em-

berek megszólítása. A lelkész felé fordulva pedig kiemelte, hogy a lelkipásztor az irányítás felelősségét nem veheti le magáról – miközben a jó pásztor követi, neki is vezetnie kell a rábízott közösséget.

A beiktatott lelkész igehirdetése alapigéjeként az Úr Ézsaiás prófétának mondott szavait (58,12) választotta: „Fölpítik fiaid az ősi romokat, falat emelsz a régiek által lerakott alapokra; a rések befalazójának neveznek, aki romokat tesz újra lakhatóvá.” Igehirdetésében elmondta, hogy fontos olyan közösségek építése ebben a világban, ahol az emberek az evangéliummal és az igazi értékekkel találkoznak. Kiemelte, hogy az embereket elsősorban nem kőből épült templomokba, hanem ilyen közösségekbe hívja és várja, s egy ilyen közösség építését szeretné folytatni a vásárhelyi gyülekezetben.

Az istentiszteletet nagyon kedves meglepetés zárta: Ervin családjából összeállt kórus kérte énekelni a Szentlélek áldását a Hódmezővásárhelyi gyülekezet új lelkipásztorára. Az új parókus lelkész a közgyűlésen köszöntötte még Koszoris Oszkár egyházmegyei felügyelőt és dr. Kószó Péter, a város alpolgármestert is.

■ DEÁK LÁSZLÓ

Szükségünk van áldásra

Kiskunhalas régi-új lelkipásztor

▶ Akár ökumenikus istentisztelet is lehetett volna múlt szombaton Kiskunhalason Honti Irén beiktatása, hiszen meghatóan sok református lelkipásztor és római katolikus pap ünnepelt együtt a gyülekezettel. Beillett volna ugyanakkor kórházlelkésszi találkozóznak is, mert az istentisztelet utáni szeretetvendégségen egy asztalnál szép számmal gyűltek össze a kórházi szolgálatban együtt munkálkodó lelkészek.

Jó hallani arról, amikor lelkész és gyülekezet egymásra talál. A most beiktatott lelkész és a kiskunhalasi-tázlári gyülekezet között szinte kitapintható a szeretet és az egymáshoz való ragaszkodás.

Honti Irén régi-új lelkésze az egyházközségnek, kétszer is szolgált több éven keresztül a kiskunhalasiak között. Először németországi munkája, majd a kór-

házi lelkigondozásra kapott „olthatatlan” elhívása miatt kellett megszakadnia a folytonosságnak. Isten most har-

FOTO: ANDA PÉTER

madszorra is egymáshoz vezette a gyülekezetet és a lelkészét. Az iktatás az egymás iránti elkötelezettség megpecsételése volt.

A beiktatott lelkész igehirdetésében Józs 1,9 alapján arról beszélt, hogy a bátorság ott kezdődik, hogy igent mondunk az életre, igent mondunk arra a személyre, akik vagyunk, igent mondunk arra a feladatra, amelyet Isten elénk adott.

Honti Irén bátran vállalja a gyülekezet vezetését, pásztorolását, mert szülei arra tanították, hogy az elé kerülő feladatot el kell végezni, bármilyen nehéz legyen is az, és mert Isten azt ígérte, hogy mindig vele lesz.

Lupták György, a Bács-Kiskun Megyei Egyházmegye esperese Pál apostol valólamása – „nem szégyellem az evangéliumot” (Róm 1,16) – kapcsán azt kérdezte: miért kellene szégyellni az evangéliumot? A lelkészek ne hallgassanak, hanem mondják azt, amire az embereknek igazán szükségük van: hirdessék az örömhírt!

Irén így hívogatta egyházmegyei kollégáit iktatására: „Gyertek el, mert szeretnék minél több áldást kapni!” Tizenheten állunk az áldó lelkészek körében...

■ HEINEMANN ILDIKÓ

És lőn Kőszegdoroslón templomszentelés!

▶ „Kőszegdoroslón is lesz egyszer templomszentelés!” – ezzel a kijelentéssel vigasztalta az elmúlt években Sztróay Attila, a Nemescső-Meszlen-Acsád-Kőszegdoroslói Társult Evangélikus Egyházközség világi vezetője – egyben a Vasi Egyházmegye felügyelője – a Kőszegdoroslóiak, miközben a társgyülekezet többi részében sorra újultak meg az épületek. „Jövendölése” valóra vált. Az örömteli eseményre október 25-én, szombaton délután került sor a határ menti településen; ekkor szentelheték fel megszületett templomukat, felújított orgonájukat és új gyülekezeti házukat.

Az igehirdetési, valamint orgona- és templomszentelési szolgálatra Ittész János püspököt kérték fel. A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkései vezetője Jn 20,30–31 alapján tartott igehirdetésében hangsúlyozta: azért renoválunk egyházi épületeket, hogy sokakat elérjen az ott megszólaló evangélium. Ezért kapott erőt a Kőszegdoroslói gyülekezet is, hogy megújítsa templomát. A felszentelt orgonát az ünnepi alkalmon Wagner Szilárd harkai lelkész, egyházzenei szolgáltatta meg.

tak határozatot a templom tetőszerkezetének cseréjéről, s ezután majdnem minden esztendőben felújítottak valamit. A nyílászárók cseréje, a belső felújítás, a padok és az életveszélyessé vált karzat renoválása után végezetül a templom külső tatarozása következett. Ezzel párhuzamosan – Vincze Csaba szombathelyi építész mérnök elgondolásai alapján – az új gyülekezeti ház építésének tervei is körvonalazódtak, 2007 júniusában pedig az orgona fel-

A megszületett templomban

újításáról is határozatot hoztak. A renoválás „alapanyagát” – felajánlásból – a kesztesfehérvári templom korábban lebontott orgonája adta.

A tizennyolcmillió forintos beruházáshoz az országos egyház és az egyházmegye nyújtott segítséget, ezenfelül a gyülekezet és a testvéregyházak tagjai mintegy hét-nyolcmillió forintot kive-

Az új gyülekezeti ház szentelése

Az istentiszteletet követő közgyűlést Kutschi István Kőszegdoroslói felügyelő vezette. Szavaiból kitűnt, hogy a korábban gyakori lelkészváltások után a most közöttük szolgáló lelkész házaspár – Kalincák Balázs és felesége – segítségével értek egy nyolc éve kezdődött folyamat végére. Visszatekintésben elmondta, hogy 2000 nyarán hoz-

társadalmi munkával járultak hozzá a munkálatokhoz.

A közgyűlés után az ünneplők átvonultak a gyülekezeti házhoz. Rostáné Piri Magda esperes asszony felszentelte az épületet, majd az egybegyűltek szeretetvendégség keretében azonnal birtokba is vették.

■ MENYES GYULA

A sivatag ellen

Kijózanító, ébresztő írást fedeztem fel a közelmúltban egy ellenzéki szöveggel aligha vádolható országos napilap Hétvége mellékletében. Néhány gondolat a megdöbbenő kor-, illetve kórképből:

„Rossz idők vannak, és nem jönnek jobbak. Magyarország a semmi ágán ül. Véget ért egy világgazdasági és világpolitikai korszak – gondolkodni és másként cselekedni kellene. (...) A sivatag terjed, az oázis ritkább. A homokviharok gyakoribbak. Az emberek egy része szoktatja magát a sivataghoz, tetszik, más része menekül, amerre tud. Ha csak menekülünk, bizonyosan magunkkal visszük a homokot az oázisba. Az oázis kertjeit művelni, forrásait tisztán tartani, a szabadság kis köreit teremteni és megőrizni – ehhez szenvedély és cselekvőképesség, türelem és kitartás kell.” (Lengyel László: A semmi ágán, Népszabadság, 2008. október 12.)

S tegyük hozzá: hit és reménység is kell! Hit és reménység, hogy a sivatag nem nyelheti el az oázist, hogy a homok nem tömheti el az éltető forrást.

Szabad bátran hinnünk, hogy az oáziskertek művelésében, a források tisztán tartásában, a szabadság köreinek megteremtésében és megőrzésében mi, a názáreti Mester mai tanítványai is cselekvőkésesen és kitartóan részt vállalhatunk.

ÉGTÁJOLÓ

Apropó – Jézus tanítványai. „Ködgubában jár a November”, Szent András hava. Érdemes odafigyelnünk erre a szerény apostolra. Kevés szó esik róla az evangéliumokban, pedig ha egy kicsit utánaolapozunk – elvégre a Biblia évét éljük –, meglepő felfedezésekre bukkanunk. András Keresztelő János tanítványi köréből „igazolt át” magasabb osztályba, Jézus csapatába, később is megőrizve első mesterének aláztatos útkészítő jellegét. János evangéliuma szerint egyértelműen András az első a tanítványok sorában, hiszen ő szól Péternek, ő mutat utat: „Megtaláltuk a Messiást!” (Jn 1,41)

András az, aki a pusztában (majdnem sivatag...) egyedül veszi komolyan Jézus kemény parancsát. A Mester, megszánva az éhes, kimerült, többeszes tömeget, így provokálja közönyös tanít-

ványait: „Ti adjatok nekik enni!” (Lk 9,13) Míg a többiek kifogásokat keresnek tehetetlenségük takargatására, András felfedezi a megoldás emberi kulcsát: „Van itt egy gyermek, akinél van öt árpakenyér és két hal...” – fordul Urához. Viszont kétségeit sem elhallgatva hozzáteszi: „...de mi ez ennyinek?” (Jn 6,9) A Jézusi választ jól ismerjük. Vele a kevés is mindelegendő...

Ugyancsak János evangélista jegyzi fel azt a fontos epizódot, amikor András, Fülöppel együtt, Jézushoz, „az oázisba” segíti a hozzá vágyakozó görögöket (Jn 12,22). Ma is sokakban él az egykori görögök vágya: „Jézus szeretnénk látni.” Vajon hányszor tudunk András alázatával útjelzőkké, idegenvezetőkké válni, akik segítségével a szomjazók, a távolról érkezők is odatalálhatnak a Forráshoz?

Temetőjárás idején, az apostoli tanácsot követve, figyeljünk az előttünk jártak életének végére is, és kövessük hitüket (Zsid 13,7). András apostol bizonyágtévő életét ugyanis halálával hitelesítette. Miután a Krisztusról szóló evangéliummal végigjárta Örményország, Kurdistan, Trákia tájait, a hagyomány szerint 60-ban Akhájabban, Petra városában

Aegeas római helytartó ítélőszéke elé került. A prokonzul nekiszegedte a kérdést: „Te vagy az az András, aki lerontod a bálványok templomát, és az embereket abba a babonás szektába csábítod, amelynek kiirtására a római császárok parancsot adnak?” Az egykori halász bátran válaszolt: „A római császárok még nem ismerték fel, hogy Isten Fia minden ember üdvösségéért jött el.” Ezért a biztonyságtételért az életével kellett fizetnie, átlósan összezácsolt keresztre feszítették, amelyet azóta is andráskeresztnek emlegetünk.

Manapság ilyen andráskeresztet figyelmeztetik a gépjárművezetőket a veszélyes vasúti átjárók közelségére: lassíts, állj meg! Különben elveszítheted az életedet, sőt a melletted ülők, a reád bízottak is elpusztulhatnak! Bárcsak minket is megállítana András apostol életének és halálának üzenete!

Ezekben a napokban gyakran bolyongunk temetői sírkeresztek komor útvesztőjében. Gyógyíthatatlannak tűnő fájdalommal olvassuk egy-egy keresztet előrement szerettünk drága nevét. Merítsünk erőt András utolsó földi hitvallásából! A hagyomány szerint a vértanú apostol halála előtt ezekkel a szavakkal köszöntötte a kegyetlen ki-

végzőeszközt: „Üdvöz légy, szeretett kereszt! Te megkaptad az Úr tagjaitól a szépséget, és ragyogást nyertél. Mert mielőtt az Úr felszállt volna reád, a föld rémülete voltál, most azonban rajtad keresztül az én Uramhoz megyek!” (A szentek élete, 684. o., Szent István Társulat, 1984)

Andrások nyomában a Mester 21. századi követőiként mi is óvjuk az oázisokat a sivataggal szemben. Építsük a bizalom közösségeit, ahol a halál pusztaságát legyőző hit, reménység, szeretet lakozik, és megosztható másokkal. Ezzel is esélyt kínálva arra, hogy másoktól és önmagától sokat szenvedett földi hazánk ne érezze többé magát „a semmi ágán”, hanem végre jó Gazdára találjon...

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Dunántúli hálaadások

► Van annak valami szomorkásan felemelő hangulata, amikor elnéptelenedés veszélyének kitett falvak fogyatkozó evangélikusai gyűlnek össze ünnepi együttlétre. Az elmúlt hét végén két dunántúli település templomában is felidéződtek a szebb napok, zsúfoltabb padok emlékei azokon az istentiszteleteken, melyeken mindazonáltal Krisztus jelenben megtapasztalt kegyelméért adtak hálát a hűséges hívek.

Szentantalfa 1976-ig volt anyagyülekezet, azóta társult egyházközösség – jelenleg ötvenhat bejegyzett egyházfenntartóval erősíti a Németh Szabolcs lelkész által gondozott Mentshely–Nagyvázsöny–Szentantalfa–Zánkai Társult Evangélikus Egy-

Szentantalfa evangélikus temploma

házközösséget. A falu legmagasabb pontján álló, csodálatos fekvésű templomban múlt szombaton vendégek duzzasztották hatvan fölé a lélekszámot. A délutáni istentiszteleten a toronysisak-felújítás munkálatainak befejezéséért adott hálát az ünneplő gyülekezet. A merész vállalkozást a megyei önkormányzat – műemléki védelem alatt álló épületek felújítására kiírt – pályázatán elnyert közel egymillió forint, illetve az országos egyház által biztosított, félmilliót meghaladó önrész tette lehetővé, amelyet a hívek 385 ezer forintos adománya egészített ki. A hálaadó istentisztelet igehirdetője Polgárdi Sándor pápai lelkész, a Veszprémi Egyházmegye esperese volt.

Kissomlyó félezernél több evangélikust számlál, ám impozáns templomát egykoron nem véletlenül építették alkalmasnak ezerháromszáz lélek befogadására. Itt is a toronysisak felújítása adott alkalmat a vasárnap délutáni hálaadásra, jóllehet ez a javítás valójában csak látványosan kiegészítette azokat a munkálatokat, amelyeket az áprilisi viharok okoztak, amelyek elodázhatalanná. (A beszakadt tető és a leszakadt ablakpárkányok helyreállítására az országos egyház és Vas megye önkormányzata biztosította a toronyfelújításra is elegendőnek bizonyult egymillió-százötvenezer forintot.) Az ünnepi istentisztelet igehirdetője Vető István, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspökhelyettese volt, aki saját bibliagyűjteményét is elhozta Kissomlyóra, hogy két tárlóban bocsássa közszemlére a gyülekezeti házban. Dr. Szabó Lajos személyében egy távolról jött „családtagot” is köszönhetett a gyülekezetben Cserégyi István helyi lelkész, hiszen a szintén hit-tudományi egyetemünkön oktató feleségével érkezett teológiai professzor a kissomlyói parókia született. Akkor, amikor 1939–1966 között e településen szolgált édesapja a templomban még zsúfolt padokat is láthatott.

■ T. PINTÉR KÁROLY felvételei

Az impozáns kissomlyói templom

A jövő alapkövetétele Zajzonban

Ünnepi istentiszteletet tartottak múlt vasárnap a felújított zajzoni evangélikus templomban. „Ahol templomot építenek, templomot újítanak fel, ott a jövőnek ígérete szólal meg” – mondta igehirdetésében a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke. Adorjáni Dezső Zoltán az ép gyökerű fa példájára hívta fel a figyelmet: „Ha a gyökér ép, akkor egészséges a törzs és a lomb, és ép gyümölcsöt terem. Ahol sérült, ott nem terem gyümölcs” – hangsúlyozta, hozzátéve, hogy „a hit gyökérvizsgálata életünknek”.

Az ünnepségen jelen volt a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke is. Markó Béla emlékeztetett rá: olyan időkötét éltünk meg, amikor mindent megtettek, hogy a templomok üresek legyenek, hogy összeomljon leg-erősebb intézményünk, az egyház. „Ma tele vannak az erdélyi templomok pad-

sorai, újjáépítettük azt, amit leromboltak az ellenünk cselekedők. Újja kell építeni Erdélyt, és ezt csak összefogással lehet!” – hangsúlyozta az RMDSZ elnöke.

Rab Gyula zajzoni lelkész köszönetet mondott mindazoknak, „akiket az Úr küldött támaszként”, akik az 1799-ben közadakozásból épült barcasági templom felújításában segítettek. Köszönetet mondott többek között Markó Béla RMDSZ-elnöknek, Kovács Attila Brassó megyei tanácsai alelnöknek, Kiss Józsefnek, Tatrang polgármesterének, nem utolsósorban pedig azoknak a kis jövedelmű helybélieknek és tatarangiaknak, akik adakoztak a templom javára.

Az ünnepi istentiszteletet Bartha Judit tanárnő diákjainak – ízes hétfalusi csángó dialektusban előadott – műsora zárta.

■ AMBRUS ATTILA

Emelkedetten

► A magasba emelkedő haranggal együtt több száz sárszentlőrincinek, valamint ebből a gazdag múltú faluból elszármazottak és vendégnek emelkedett a szeme, a szíve az ég felé október 26-án. Az új harang toronyba emelése, azaz helyére érkezésével egyként élhetjük át a történelem helyreállításában lelkünk nyugvópontjára kerülését. Mert hát a sárszentlőrinci templomtoronynak viharos múltja van. Nemcsak az öt évszázadok óta szaggató szelek miatt, hanem a benne lakó – hol három, hol kettő, hol egy – harang sorsát tekintve is.

Háromnak indultak, most ismét hárman vannak. Legutóbb a II. világháborúban dobták le a magasból a középsőt, hogy ágyút öntsék belőle. De a harang lélekemelésre, életmentésre, nem pedig a lélek megnyomorítására, az élet kioltására való! Ahogy akkor lovas szekér vitte el a faluból a fölvirágozott, nemzetiszínű szalaggal körülölelt harangot, ugyanúgy az hozta most az azonos méretűt a szentlőrinc-hez és a beemeléshez (képeinken).

Erre a harangra dr. Kéry Lajos Budapesten élő főorvos, a harang adományozója – aki bár „csak” nagynyai elbeszélésekből és ritka látogatásokból ismeri Sárszentlőrincet, mégis magáénak érzi a falut – a következő sokatmondó, messze hangzó szavakat íratta föl: „Zengjen e harang szava: az Atya, Fiú, Szentlélek, Szentháromság egy igaz Isten örök dicsőségére; a Sárszentlőrinci Evangélikus Gyülekezet épülésére; az innen elszár-

mazottak emlékére. – »Isméri az Úr az övét«. II. Tim 2,19”

A nap a faluban élő Oláh Dénes fafaragó kiállításának megnyitójával kezdődött, majd az ünnepi istentiszteleten rég nem látott nagyszámú gyülekezet előtt Szabó Vilmos Béla, a Tolna-Baranyai Egyházmegye esperese hirdette Isten ígését.

A harang beemelése közben szép ténnyel szolgált a lajoskomáromi evangélikus rézfúvóegyüttes. A közös ebédet követően színes összeállítást hallgathattak a jelenlévők Tell Edit és Gyulai István előadásában a költőket is gyakran meghihető harang történetéről, az emberek, közösségek életében betöltött szerepéről.

Sárszentlőrinc ismét méltó módon ünnepelt, a harangok pedig mostantól – remélhetőleg háborítatlanul – tölthetik be nekik szánt, felemelő szolgálatukat.

■ BAKAY PÉTER

„Jobb az Isten háza küszöbén állni”

Templomi szolgálattevők konferenciája Révfülöpön

► A 84. zsolttár a Sóvárgás a templom után címet viseli. Ezzel az ószövetségi imádsággal kezdődött október 17-én a templomi szolgálattevők konferenciája. A házigazda „VIP-vendégként” köszöntötte az ország minden részéből érkezett egyházfiakat, harangozókat, sekrestyéseket. Különlegesen fontos személyekként, hiszen velük kezdődik és végződik az istentisztelet, s rájuk fokozottan igaz a régi reklámszöveg ideillő változata: „Ez az istentisztelet nem jött volna létre, ha nincs X. Y. egyházfi...” – aki előkészítette, a háttérből segítette a szolgálatot, a tennivalókat elvégezte, a rendet, a tisztaságot, a gördülékenységet biztosította.

Ötven testvér gyűlt össze Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban a kétnapos találkozóra. Ők akár főállásban, akár lelkes önkéntesként munkába menet az Isten háza küszöbét lépik át, s végzik nem látványos, de nélkülözhetetlenül fontos szolgálatukat.

Volt már hasonló találkozó tíz évvel ezelőtt, amikor Szabó Vilmos lelkész hívta össze az ilyen szolgálatban állókat. „Találkoznunk kellett – mondta az egyik résztvevő –, hiszen egymás hite által erősödhetünk, egymás tapasztalatával

gazdagodhatunk, »mesterfogásokat«, ötleteket leshetünk el, s együtt tanulhatjuk a »szent szakmát«.”

E sorok írója az istentisztelet lényegéről, tartalmáról, felépítéséről, funkciójáról és céljáról tartott előadást. Különösen nagy érdeklődés kísérte Fehér Károly programját, amelyben a nyugdíjas lelkész alaposan és részletesen szólt a „manuális liturgikáról”, azaz arról, hogy kezünk munkájával, tudatos feladatvégzéssel hogyan őrizzük, használjuk, tartjuk karban a ránk bízott kincseket: magát a templomot, a berendezéseket, az

oltár terítőt, az úrvacsorai és keresztelési edényeket.

A két előadás után a résztvevők estébe nyúló beszélgetés folyamán osztották meg egymással ismereteiket és kérdéseiket. Életszagú, jóízű beszélgetésben lehetett részünk.

A második napon Bencze András, a jelenlegi székesfehérvári lelkész szólt a gyülekezeti szolgálatok sokszínűségéről, a „test tagjainak egybeilleszkedéséről”.

S hadd álljon itt, a tudósítás végén egy személyes vallomás: élmény volt számomra, hogy nem csupán „kiemelten fontos személyekkel” találkozhattam, hanem olyan testvérekkel, akik panasz nélkül, jó kisugárással, odaadó egyházszerepléssel végzik – legtöbbször észrevétlenül – a szolgálatukat. Nehéz és mégis irigylésre méltó szolgálatukat. Boldog emberekkel találkoztam, akik nemcsak emberik, de élik is a zsolttáros szavát: „Bizony, jobb egy nap a te udvaraidban, mint máshol ezer.”

■ HAFENSCHER KÁROLY

A 21. század leckéi

► „Kell egy új világ, hol testet ölt a jó” – énekelték egy közösen tanult dalban az egyházi oktatási intézmények képviselői október 20-án Budapesten. A Deák 21. század „új tudásairól”, a nevelés és a hit kérdéseiről tanácskoztak.

Keresnünk kell a magyar oktatás válságából kivezető utat – szólította fel az egybegyűlteket megnyitójában Babics Csaba, a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus Líceum Gimnázium és Szaképző Iskola tanára, a konferencia szervezője. A vendéglátó intézmény nevében Kézdy Edit igazgató köszöntötte a résztvevőket, majd a gimnázium kórusa lepte meg Händel egyik művének színvonalas tolmácsolásával a vendégeket.

Lendülettel előadásában dr. Bagdy Emőke pszichológus az értelmi-érzelmi és spirituális intelligencia témakörébe kalauzolta a mintegy nyolcvan pedagógust. A Károli Gáspár Református Egyetem professzora referátumában az érzelmi sz-

cializáció ismertetésére fektette a hangsúlyt, mondván, „az értelmet iskolázzák eleget”. „Meggyőződésem, hogy elengedhetetlen a test, a lélek és a szellem egységes kezelése és nevelése. Tudatosítanunk kell, hogy a nevelés »neveden nevezést« is jelent, ezért a személyes kapcsolatokat is fontos ápolni a diákokkal!” – hívta fel a figyelmet a református pszichológus.

Az új tanulás filozófiája és módszertana című előadásában Varga Csaba, a Stratégiakutató Intézet elnöke ismertette tíz tézisét. Ízelítőül néhány címszó a tételek közül: ismeretközpontú helyett tudatközpontú iskola; belső, mentális (tudatfejlesztő) nevelés; új tanár- (személyiség- és szerep-) modell...

Azt túlzás lenne állítani, hogy a „stratégia” elmélete osztatlan helyeslést váltott ki a jelenlévők közt, de Varga Csaba előadását a többség még türelmesen végighallgatta. A tudat kutatás különböző megközelítéseit ismertető Dienes István elméleti fizikus, védakutató azonban már csak a résztvevők mintegy negyedének érdeklődésére tarthatott számot.

Noha az eredetileg tervezettnél később kezdődött záróelőadás az Útban a tudat fizikája felé: a jövő oktatásáról címet kapta, a vidéki pedagógusok többségének már hazafelé kellett, hogy vezessen az útja... Így már csak alig húszan hallgathatták-láthatták, hogy a kutatásai alapján előadott – egyebek mellett az absztrakttal semmiről szóló – fejtegetései végén a Stratégiakutató Intézet elméleti fizika és tudat kutatási csoportja munkatársának, Dienes Istvánnak az Úristent is sikerült egyenletben „kifejeznie”.

■ Sz. Á.

Geológia és Szentírás

Konferencia a Föld bolygó nemzetközi évében

► Különleges rendezvény keretében tisztelegtek a Szentírás (mint Isten kinyilatkoztatása) és bolygónk (mint az ő alkotása) előtt október derekán Sopronban. A Prohászka Ottokár 1902-ben megjelent művének címét viselő Föld és Ég konferencia előadói azt igyekeztek hangsúlyozni, hogy – minden ellenkező állítással szemben – teológia és geológia között nem ég és föld a különbség.

Az október 16. és 18. között a soproni Liszt Ferenc Konferencia- és Kulturális Központban zajlott program apropóját az adta, hogy 2008 nemcsak a Biblia éve – legalábbis hazánkban –, hanem a Föld bolygó nemzetközi éve is.

A szimpóziumot Vladár Gábor soproni református lelképásztor, a Pápai Református Teológiai Akadémia rektora és Szarka László geofizikus, a Föld-év Magyar Nemzeti Bizottságának titkára kezdeményezte. Elképzelésük találkozott az – idén megalakulásának százhatvanadik évfordulóját ünneplő – Magyarhoni Földtani Társulat főtítkárával, Unger Zoltánnal a hasonló jellegű tervével. A programot végül közösen, több más tudományos és közéleti intézménnyel együttműködve, Sopron városának támogatásával rendezték meg. A védnöki tisztelet Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek és Pálinkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke vállalta.

Magáról a nemzetközi évről Breznyánszky Károly geológus, a Magyar Állami Földtani Intézet nyugalmazott igazgatója, a Föld-év Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke tartott előadást A Föld éve – Gyógyír az emberiség bajaira? címmel.

A Szentírás nem természettudományi tankönyv

Prohászka Ottokár a múlt század legelején szabályos egyházi jóváhagyással (!) jelentette meg Föld és Ég című négy százötven oldalas művét. A Kutatások a geológia és theologia érintkező pontjai körül alcímű kötetben a százötven esztendővel ezelőtt született teológiai tanár, székesfehérvári megyés püspök természettudományos felkészültséggel vizsgálta az evolúcióelméletet, és megállapította, hogy nem összeegyeztethetetlen a keresztény világgéppel.

A soproni konferencián Dudich Endre geológus A Földön álló és az Égbe nyúló létra című előadásában Prohászka néhány tézisért foglalta össze a jelenlévőknek. A Magyar Állami Földtani Intézet (MÁFI) nyugalmazott tudományos igazgatóhelyettese kiemelte például a teológus, püspök azon gondolatát, hogy „ha akadnak is megegyezések a Szentírás és a tudomány között, ezek nem hatalmaznak föl arra, hogy a Szentírásból tanuljunk természet-tudományt”. Meg kell különböztetni egymástól a Biblia természettudományos, illetve vallási és erkölcsi vonatkozású tartalmait, és a teológiának ez utóbbiakról – a könyvek könyvében található metafizikai igazságokkal – kell foglalkoznia.

A hogyan és a miért

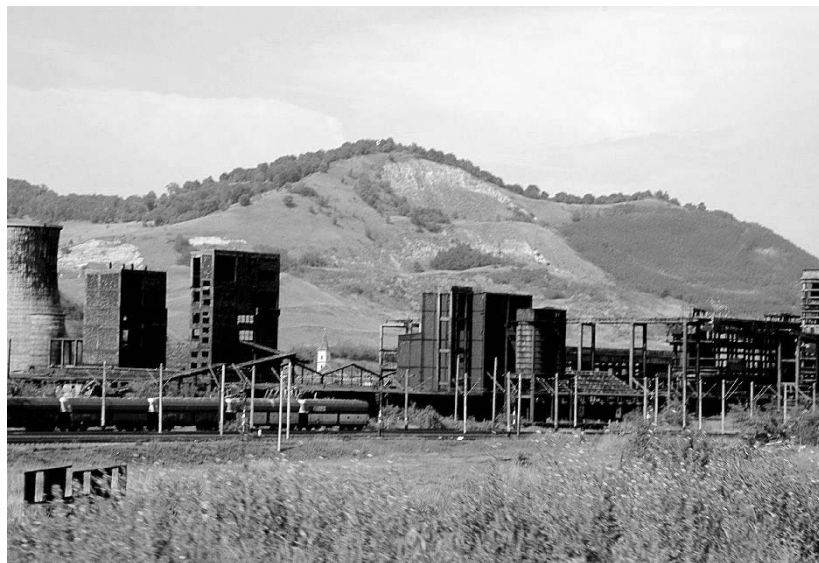
Tudomány és vallás illetékességi területét, egymáshoz való viszonyát más előadók is vizsgálták – például Korzenszky

Richárd tihanyi perjel és Bolberitz Pál teológus, filozófus, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának tanszékvezető professzora –, valamint szó esett e kérdékről a konferenciát záró kerekasztal-beszélgetésben is. Az elhangzottakból kitűnt, hogy már csak azért sincs kibékíthetetlen ellentét a tudomány és a vallás között, mert előbbi a természeti folyamatok hogyanját kutatja, utóbbi pedig a végső miértre ad választ. A hit általi megismerés pedig – még akkor is, ha a teljességben való megismerés lehetetlen (lásd 1Kor 13,9) – kitágítja (nem pedig leszűkíti) az ismereteket.

A disputában Dudich Endre, Bolberitz Pál, Krámer György, a Magyarországi

la Péter, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának tanszékvezető professzora az újszövetségi kánon kialakulásáról, Vladár Gábor pedig a Jelenések könyve „új ég és új föld” motívumának értelmezéséről szolt.

A földtudományi előadások különlegességét (vagy talán pontosabb volna úgy fogalmazni, hogy a földtudományokkal foglalkozók előadásainak különlegességét) az adta – azonkívül, hogy valamennyi nélkülözötte a szakszergont –, hogy szinte kivétel nélkül mindegyiknek volt bibliai aspektusa is, így egyszerre szolt a Földről és az Égről. Vicián István geológus, a MÁFI nyugalmazott tudományos főmunkatársa pél-

„Koromgyár” (Románia)

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 2005 decemberében nyilvánította az idei esztendőt a Föld bolygó nemzetközi évévé. A kezdeményezéshez Magyarország is csatlakozott; a hazai rendezvényorozat fővédnöke Sólyom László köztársasági elnök lett.

A Föld-év célja ráirányítani a figyelmet arra, hogy az emberiség kénytelen szembesülni bolygónk végességével, és megmutatni, hogy a földtudományok segítségével biztonságosabb, egészségesebb és gazdagabb társadalmat lehet létrehozni.

A célirányos kutatások, illetve a tudomány-népszerűsítő és ismeretterjesztő programok középpontjában tíz, az emberiség jövője szempontjából meghatározó jelentőségű téma áll. Ezek: a Föld legjelentősebb ivóvízartalékát képező felszín alatti vizek; a társadalmakat fenyegető természeti veszélyek; az egészséges környezet fenntartása; az éghajlat jelenkori és a földtörténeti múltban zajlott változásai; a természeti erőforrásokkal, nyersanyagokkal való tudatos gazdálkodás; az óriásvárosok működésének megalapozása; a Föld mélyének kutatása, belső szerkezetének megértése; a Föld felszínének kétharmadát borító óceánok kutatása; a talajok fenntartható hasznosítása; a Föld és az élet, a bioszféra védelme.

Evangelikus Egyház Északi Egyházkerületének püspökhelyettese, Szarka László, B. Szabó István, a Magyarországi Református Egyház Dunamelléki Egyházkerületének püspöke, Náray-Szabó Gábor, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának igazgatója és Breznyánszky Károly vett részt Juhász Juditnak, a Magyar Katolikus Rádió vezérigazgató-helyettesének (képünkön balról jobbra) vezetésével. Egyetértéssel állapították meg – többek között –, hogy szükség van a tudomány és a vallás közötti békés párbeszéd megmutatására, és hogy megszólalásai során fontos a közérthetőségre való törekvés.

Bolygónk bibliai nézőpontból

A mindenki számára nyitott, ingyenesen látogatható konferencia alatt csütörtök és péntek este, valamint szombat délelőtt tizenöt-tizenöt perces előadásokat hallgathattak meg az érdeklődők a hit- és a természettudomány, elsősorban a földtudomány területéről. A tisztán teológiai előadások között – a már korábban említettekén kívül – például Bal-

dául a földtudományok alapelveinek számító aktualizmus elvének – röviden: a jelen kulcs a múlt megértéséhez – a Prédikátor könyvében való megfogalmazását választotta előadása témájául. Nagy Mihály kémia-fizika szakos tanár, a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumának nyugalmazott igazgatója a só ásványi tulajdonságainak ismertetésével magyarázta Jézusnak azt a metaforáját, hogy „Ti vagytok a föld sója...” (Mt 5,13) Vitális György aranyokleveles geológus pedig ószövetségi igehelek – többek között az özönvízről, Sodom és Gomora pusztulásáról, valamint Mózesnek a pusztai vándorlás során történt vízfakasztásairól tudósító bibliai szakaszok – földtudományi kapcsolatait vizsgálta.

A Biblia egyébként „kézzel foghatóan” – látható-hallható módon – is jelen volt a konferencián, hiszen a program részeként Vladár Gábor bibliatörténeti kiállítás szervezett, a Szentírás üzenete pedig az előadásblokkokat lezáró rövid áhítatok során – és az Úrtól tanult imádság közös elmondásakor – is „előkerült”.

■ VITÁLIS JUDIT

A HÓNAP KÖNYVE – 2008. NOVEMBER

Heinz Zahrnt: Mire jó a kereszténység?

Mire jó a kereszténység egy olyan világban, ahol az örök élet teljesen leértékelődött, és az értékek között az első helyen az ember jóléte áll? Miben áll mégis a kereszténység jó volta, amelyről nem lehet lemondani, és semmiféle jóért nem érdemes elcsérlni?

Az Isten-kérdés szerzőjének eredetileg 1972-ben Németországban megjelent könyve a mai társadalmi viszonyok között is időszerű kérdések körüljárására és átgondolására invitálja az olvasót.

Érdemes-e kereszténynek lenni ma és érdek nélkül hinni Istenben, nem eszköz és céllá alacsonyítva, hanem hinni „Istenben az Istenért”, és szolgálni az „embert az emberért”?

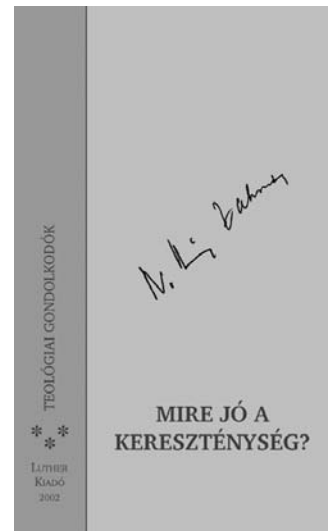
Isten helye nem maradhat betöltetlen sehol. Ahol egyszer Isten a központi helyről a peremre szorult, ott csakhamar más kerül a középpontba, ami a peremen túra számúzi Isten: a legtöbb esetben maga az ember, aki Isten nélkül a világ megnyerésére törekszik. De „mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” Míg az ember a világ megnyerésén fáradozik, kényszeresen fennáll a veszély, hogy az ember emberen uralkodjék; és közben saját magát is elveszíti.

De akkor „mi az ember, és hogy maradhat az, ami?” Ki vagyok én? Meghatározhatja-e az ember önmagát, és maradhat-e emberi Isten nélkül? Hiába a sok íráslet, nem lehetséges, hogy az ember Isten nélkül humánus maradjon. „Az ember Istennel együtt saját magát, humánusát is elveszíti, és a régi mondat megmarad igaznak, miszerint a humanitás divinitás nélkül bestialitássá válik.”

A ma oly jellemző identitásválságban az identitás elvesztésétől való félelemből mindenki megpróbálja a másikat felülmúlni. Az ember mindig szeretne valaki lenni, ennek érdekében pedig mindig teljesíteni igyekszik. Valóban csak annyit ér az ember, amennyit teljesít? Mi történik, ha már nem képes többé teljesíteni? Attól még ember maradhat. Mert „identitását és szabadságát az ember nem teljesítményével éri el, hanem ajándékba kapja”. Mert minden kegyelem, még a saját teljesítményünk is. Az ember ugyan eltekint Istentől, de Isten a közelében marad, ráadásul „földi emberien” találkozik vele.

„Az élet ingyen van, de nem olcsó” – de ha úgy élünk, mint a játékokban, akkor bizalommal és ajándékként fogadjuk el az életet, és nem teljesítménnyel vagy túlbuzgósággal próbáljuk megszerezni. Hogy mit jelent játszani? Ezt a gyermektől tanulhatjuk meg. Nem véletlenül állítja Jézus tanítványai körébe a gyermekeket:

„Ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába.” A játékban az ember teljesen megfedkezik önmagáról, csak a játékra koncentrálnak, és pont ebben az önfelelt másra koncentrálnásban önmaga.

Ha a kereszténység és az egyház is ez az önfeleltséggel beszél Istenről, akkor nem kell félnie, hogy kevesen vannak a templomokban, hanem „egyszeriben szeretni való és charme-os lesz”. Ugyanígy a teológia is: „Ha Isten áll a hit középpontjában, és ő az egyáltalán nem szükséges, akkor ennek következményei vannak a módra, ahogyan teológizálunk. Akkor a teológia elveszíti erőlködő karakterét mint az igaz hit őrzője, és befogad valamennyit a »játék« lényegéből. Akkor már csak egyetlen tévedhetetlen tanítás létezik számára, az, hogy Isten tévedhetetlen. Ezzel elnyeri a teológia azt a »könnyedséget«, amellyel ezt szoktuk mondani: beszéltünk Istenről és a világról. Jó volt.”

Minden olyan kereszténynek és nem keresztény útkeresőnek érdemes elolvasnia ezt a könyvet, aki szeretné át gondolni élete alapkérdéseit, az ember Istennel és Istennel való elmélyült együtt gondolkodásra, akár az őszi vagy a közelgő téli estéken is, hogy a végén mindenki azt mondhasa: olvastam és elmélkedtem Istenről és a világról. Jó volt.

■ KERESZESZKI ANIKÓ

Heinz Zahrnt: Mire jó a kereszténység? Luther Kiadó, 2002. 259 oldal, 110×180 mm, kartonált, ára 1180 Ft helyett 826 forint.

A hónap könyve akció – november

Heinz Zahrnt: Mire jó a kereszténység?

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangélikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megrendelés esetén az adott hónapban 30%-os kedvezményben részesül.

http://bolt.lutheran.hu/ • E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői

A SZERZŐ FELVÉTELE

Óvodásavató

Szép hagyomány újabb állomásának voltak tanúi a soltvadkert evangélikus templom falai és egybegyűlt hívek október utolsó vasárnapján, amikor istentisztelet keretében került sor az Evangélikus Óvoda avatóünnepségére. Az alapítás évétől, vagyis 1990-től minden esztendőben megtartott ünnepi alkalom során köszöntik az új óvodásokat, akik erre az alkalomra öltik fel először Luther-rózsával ellátott egyenruhájukat. A felavatott ovisok kétnyelvű – magyar és német – műsorral szolgálnak. Az istentisztelet után évről évre többféle szabadterti program egészíti ki az ünnepet.

FOTO: KEVES ANDREA

Fabiny Tamás püspök látogatása Eperjesen és Kükemezőn

A szlovákiai Eperjesre látogatott feleségével október 25–26-án dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke. Szombaton tárgyalásokat folytatott Slavomir Sabol püspökkel és dr. Marián Damankoossal, az eperjesi evangélikus gimnázium igazgatójával, majd bibliatanulmányt és előadást tartott a helyi gyülekezet összejövetelén. A magyar püspök vasárnap igehi-

detéssel szolgált az ünnepi reformációi istentiszteleten, valamint a gyülekezet családi istentiszteletén. Délután Kükemezőre (Kuková) látogattak, ahol Fabiny Tamás áhítatot tartott a helyi evangélikus templomban, majd koszorút helyezett el dédapjának, Bánó Aladárnak, a gyülekezet egykori felügyelőjének sírján.

► EvÉlet-infó

Püspöki látogatás Alsószeliben

A Szlovákiai Evangélikus Egyház Pozsonyi Egyházmegyéjében található Alsószeli gyülekezte idén a templom felszentelésének százharmincadik évfordulóját ünnepli. Ebből az alkalomból október 4-én Miloš Klátik egyetemes püs-

láháborús emlékmű elé vonult, ahol Seres Lajos polgármester és Nagy Olivér gyülekezeti lelkész mondott ünnepi beszédet. Az aktuálpolitikától mentes eseményt a Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség (Csemadok) helyi alapszer-

pök volt a gyülekezet vendége és ünnepi igehirdetője, október 19-én pedig Ittész János magyarországi evangélikus elnök-püspök szolgált igehirdetéssel Boris Mišina pozsonyi esperessel közösen, magyar és szlovák nyelven.

A szolgálattevők egyházuk nevében köszöntötték egymást és a gyülekezetet. Ittész János igehirdetésében Isten terveinek biztos megvalósulásáról szolt, míg Mišina esperes a krisztusi értékrendre épülő életre hívta fel a figyelmet.

A gyülekezet ezután a templom előtt álló – közadakozásból felújított – első vi-

vezete dalkörének fellépése, valamint szavalatok tették meghitté. A koszorúzással zárult megemlékezés ideje alatt az alsószeli hagyományörző csoport, a „Zeletörzs” tagjai álltak díszőrséget (képiünkön).

■ N. O.

(Október 11-én a dunaszerdahelyi gyülekezet ünnepelte temploma fennállásának 125. évfordulóját. A jubileumi istentisztelet igehirdetőjének a felvidéki evangélikus köztség szintén a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökét, Ittész Jánost kérte fel. – A szerk.)

Magyarbarát lelkipásztort választottak az év lelkészévé Finnországban

A Finn Lelkészszövetség (Suomen Pappiliitto) a közelmúltban tartotta meg Helsinkiben két évente megrendezett két-napos konferenciáját, a lelkészi napok elnevezésű találkozót. Idén az átlagosnál is nagyobb szabású rendezvényre került sor, hiszen a szövetség megalakulásának kilencvenedik évfordulóját is ünnepelte az ország egész területéről összesereglett több mint nyolcszáz lelkipásztort.

A konferencia nyitóalkalmán adták át „az év lelkésze” elismerő címet. Idén Pekka Huokuna mikkeli esperes-lelkésznek ítélte oda a szövetség vezetősége az elismerő oklevelet és a vele járó jutalmat. Az indoklásban pedig többek között az áll, hogy „a testvér-gyülekezeti munka közel áll Pekka Huokuna szívéhez, több szinten is kiveszi részét a két egyház testvérkapcsolatainak ápolásából”.

Az ünnepi együttlétre egyházunk képviselőjében Baranyai Tamás nyugalmazott domonyi és Baranyay Csaba kőszegi lelkészt hívta meg a Finn Lelkészszövetség.

► EvÉlet-infó

Pekka Huokuna

FOTO: EVLÉH

Istentisztelet-közvetítés a Duna Televízióban

A felügyelők országos konferenciájának a révfülöpi evangélikus templomban november 9-én, vasárnap 10 órakor kezdődő nyilvános záró istentiszteletét rögzíti a Duna Televízió, és egy héttel később, november 16-án 10 órakor közvetíti. A záró istentiszteletre mindenkit szeretettel várnak a szervezők!

Budavár és Nürnberg ezüstlakodalma

Huszonöt éves a legrégebbi bajor–magyar gyülekezeti testvérkapcsolat

► Sokrétű és eleven testvéri viszony fűzi össze a Bajorországi és a Magyarországi Evangélikus Egyházat. Tizenhat éve írták alá az együttműködésüknek keretet adó szerződést, azonban a szépen, lassan tevélyesedő kapcsolat már akkor gazdag múltra tekinthetett vissza. A gyülekezeti „testvérpárok” közül Budavár és a nürnbergi St. Sebald kapcsolata a legidősebb. Az erre emlékező jubileumi ünnepségre október 23. és 26. között a bajorországi városban került sor.

1983-ban nyolctagú magyar ökumenikus delegáció látogatott el Nürnberg városába, ahol Ökumenische Tage elnevezéssel helyi keresztények magyar vendégekkel közös teológiai konferenciát tartottak. Ez a találkozás – megelőzve a Lutheránus Világszövetség 1984. évi világgyűlését – alkalom volt egymás kölcsönös megismerésére. A magyar delegációt D. dr. Nagy Gyula püspök vezette.

A következő években egyre színesebbé és elevenebbé vált a testvérkapcsolat. Rendszeresen látogatták egymást lelkészek, presbiterek, egyházzeneészek, fiatalok. E látogatások hatása rövidesen túl lépte a gyülekezet határait, és másokat is inspirált a kapcsolatfelvételle. Így szövődött testvéri kötelék a Deák Téri Evangélikus Gimnázium és a neundettelsau Laurentius-Gymnasium között is, amint a jubileumi találkozón egy beszélgetésben felidézte dr. Gerhard Pfeiffer akkori iskolaigazgató és Solyom Anikó tanárnő.

A budavári küldöttség mintegy harminc tagja D. Szabik Imre nyugalmazott püspök és Balicza Iván budavári igazgató lelkész vezetésével érkezett Nürnbergbe. Az ünnepelőket Horst Förther nürnbergi polgármester fogadta a városháza dísztermében.

Mindkét gyülekezet tagjai élményekben, eseményekben gazdag közös útra tekinthettek vissza. E sorok írója – mint e testvérkapcsolatért felelős teológus – áhítatában mindemellett utalt arra, hogy

a találkozó lényege nemcsak a visszaemlékezés, hanem a jövőbe tekintés is. Fontos tudatosítani, hogy ez a jubileumi összejövetel a testvérkapcsolat jövőjének alapja is.

A szombat délután zajlott jubileumi fogadáson közel százan ünnepelték a negyedszázados együttműködést. Julia Rittner-Kopp lelkész úrnő megnyitója után D. Szabik Imre számolt be az 1983-as de-

csolatok egyik alapítója, valamint Gerhard Schorr igazgató lelkész betegség miatt sajnos nem vehetett részt az alkalmon, de nagy szeretettel köszöntötte az ünnepelőket.

A találkozó utolsó napján tartott ünnepi istentiszteleten D. Szabik Imre nyugalmazott püspök, korábbi budavári esperes-lelkész hirdette Isten ígését az 53. zsolotárról.

Fogadás a városházán. Az előtérben (balról jobbra): Balicza Iván, Horst Förther és D. Szabik Imre.

FOTO: URBAN ESZTER

legáció egyik tagjaként a gyülekezetek „eljegyzéséről”. Balicza Iván a testvérkapcsolat mai jelentőségéről osztotta meg gondolatait a jelenlévőkkel.

Minden nemzedékből érkeztek képviselők az ünnepségre. Akik annak idején elkezdtek az együttműködést, most stílusosan „ezüst” hajviselettel érkeztek. Emlékeket, kincseket hoztak magukkal, és életleti bepillantást engedtek abba, mi tette számukra fontossá a kapcsolatot. Az egybegyűltek külön is hálájukat fejezték ki a presbitériumokat képviselő dr. Stür Dénésnek és Christian Dannenfeldtnek, akik évtizedekig támogatták e testvér-gyülekezeti viszonyt.

Dr. Ludwig Markert, a Bajorországi Diakóniai Szolgálat elnöke és a partnerkap-

Bizony, fiatalok és felnőttek találkoztak. A testvérkapcsolati kötelék a generációk között is szorosabba fonódott, és még jobban megismerhették egymást. Az idősebbek e találkozó révén már jobban tudják, hogy kik örökölték a kapcsolatot, a fiatalabbak pedig jobban tudják, hogy milyen úton került kezükbe az a kincs, amely szélesítette látókörüket, és amelynek barátságokat is köszönhetnek.

Isten áldását kérve vágnak neki a jövőnek. Igaz, hogy az ötvenedik évforduló megünneplésére már most megszülettek az első ötletek, de persze rendszeresen fognak találkozni a jubileumokon kívül is, egymással és egymásért imádkozni, egymást erősíteni hitben.

■ HOLGER MANKE

Balti zenék – európai muzsikások

Protestáns egyházzeneészek találkoztak Rigában

Az európai protestáns egyházzenei konferencia a földrész protestáns egyházainak egyházzenei szervezetei számára nyújt találkozási lehetőséget. Az évente megrendezett szimpóziumokon jó lehetőség adódik tapasztalatcserére és szakmai kérdések megvitatására.

A testület, amely tizennyolc országból negyvennégy tagszervezetet gyűjt egybe, páratlan években Strasbourgban – az Európai Unió egyik központjában – háromnapos tematikus konferenciát rendez, páros években pedig mindig más-más országban ismerkednek meg a résztvevők a helyi egyházzenevel.

A 2008. évi ülést szeptember végén Rigában tartották. A konferencia keretében a lettországi evangélikus egyház gazdag zenei életébe kaptak bepillantást a résztvevők – előadások, istentiszteletek és hangversenyek keretében.

Guntars Pranis, a rigai dóm egyházzenei igazgatója bevezető előadásában átfogó képet adott a lettországi evangélikusság egyházzenejének történetéről és jelenéről. Rámutatott, hogy az egyházzene története Lettorszában a 12. században megjelent kereszténységgel egyidős. Kiemelte a barokk kor néhány fontos rigai szerzőjének, köztük a híres szerző unokájának, Georg Michael Telemann-nak a tevékenységét.

A 19. században a nemzeti ébredés adott új színt a zeneéletnek.

Lettország 1918-ban vált függetlenné. Azóta gazdag zenei kultúra bontakozott ki, az igényes istentiszteleti muzsika mellett egyre gyakoribbá váltak a templomi koncertek.

A szovjet megszállás ötven éve természetesen az egyházzene is nagyon káros hatással volt. Az 1991-ben zajlott ügynevezett éneklő forradalom, a második függetlenség kivívása óta újra sokirányú fejlődés indult. Megindult az egyházzenei képzés a rigai zeneakadémián és az egyház által fenntartott Luther Akadémián. Új orgonák épültek, és jelentős számban születtek új kompozíciók is.

Vilis Kolms ének-történeti előadása azt igazolta, milyen közvetlenül és gyorsan hatott a reformáció a korábban is a német kultúrkörhöz tartozó Lettorszagra is: 1530-ban, néhány évvel az első németországi énekgyűjtemények megjelenése után eljutottak ide is a lutheri tanok, és kiadtak egy német nyelvű rigai énekeskönyvet, hosszú időre meghatározva a lettországi evangélikusság erős német hatás alatt álló istentiszteleti és énekgyakorlatát.

Ilma Graudzina előadása Lettország zavarba ejtően gazdag orgonakultúrájába engedett bepillantást. A történelem viharai ellenére is máig fennmaradt sok értékes orgona a barokk korból, a 19. században pedig különösen jelentős hangszer-építők épültek. Közülük is kiemelkedik a rigai dóm 1884-ben felavatott hangszer, amely a világ egyik legnagyobb és legszebb hangú, ma is eredeti állapotában működő romantikus orgonája. A németországi Walcker cég által épített hangszer avatására írta Liszt Ferenc a Korál című művét, a Nun danket alle Gott (Jer, dicsérjük Isten) kezdetű ének feldolgozását.

Az elnyomás évei alatt ez az orgona is – néhány más hangszerhez hasonlóan –

csak koncertcélokra szolgált. Az istentiszteletek mellett ma is minden hétköznap délben – rövid bemutató keretében – megszólal, hetente egy-két alkalommal pedig esti hangversenyeket tartanak rajta. E sorok írója is megajándékozottnak érzi magát, amiért a konferencia utáni héten koncertet adhatott ebben a sorozatban Bach és magyar szerzők műveiből.

A konferencia előadásait hangversenyek és istentiszteletek tették teljessé. A koncertek műsorán nagyobb részt az utóbbi száz év lettországi és baltikumi szerzőinek művei szóltak meg ihletett, értő előadásban, széles körű elismerést aratva. A nyitó hangversenyen az egyik legnépszerűbb mai lett szerző, Rihards Dubra kompozíciói szerepeltek. Műveit a második legnagyobb lettországi gyülekezet, az óvárosi János-templom énekkarának előadásában Aigars Reinis és Ilze Reine vezetésével, illetve orgonás közreműködésével hallhattuk.

A következő napokban hallhattuk az ország vezető énekkarát, a Lett Állami Akadémiai Kórust, több orgonaművészt és a Luther Akadémia hallgatóit is. Különleges élményt jelentett a Riga melletti skanzen fatemplomában rendezett hangverseny, amelynek műsora a 17. és 18. századi lettországi zenéből adott ízelítőt.

Az istentiszteletek zenéje szép példáját adta annak, hogyan egészítheti ki egymást lutheri szellemben a korál, a liturgikus ének, az igényes kórus- és orgonazene.

■ FINA GERGELY

Deutsche Anlage

Redakteur:
HOLGER MANKE

Bleibende Eindrücke

Dr. Ludwig Markert über die Frühgeschichte der Bayern-Partnerschaft

▶ Vor einem Vierteljahrhundert entstand die Partnerschaft zwischen der Budapester Burggemeinde und Nürnberg-St. Sebald, die im weiten Geflecht der lutherischen bayerisch-ungarischen Verbindungen die älteste gemeindliche Brücke zwischen beiden Kirchen darstellt. Dr. Ludwig Markert, Gründervater jener Verbindung und heute Präsident des Diakonischen Werkes Bayern, blickt zurück.

– Sie waren von 1975 bis 1986 dritter Pfarrer an St. Sebald und Leiter der Evangelischen Stadtkademie. In dieser Zeit gründeten Sie die „Ökumenischen Tage“. Was war das? Und wie kamen Sie auf diese Idee?

– Mir kam es sehr darauf an, den ökumenisch-internationalen Aspekt in die Kirchengemeinden hineinzubringen. Deshalb habe ich regelmäßig Ökumenische Tage mit Gästen aus abwechselnd westeuropäischen und osteuropäischen Ländern veranstaltet – und zwar in Westeuropa vor allem zu Ländern, wo lutherische Christen in der Diaspora leben wie zum Beispiel in den Niederlanden oder in Spanien, in Richtung Osteuropa beispielsweise nach Ungarn. Mein Anliegen war, dass die Gäste jeweils in einer Kirchengemeinde wohnen und am gemeindlichen Leben teilnehmen, sodass eine Brücke geschlagen wird von der Kirchengemeinde, aus der der Gast kommt, hierher in die Kirchengemeinde, wo er zu Gast ist.

– Warum luden Sie zu den Ökumenischen Tagen 1983 ausgerechnet Ungarn ein? Hatten Sie schon persönliche Kontakte nach Ungarn?

– Es gab keine Kontakte nach Ungarn. Gerade deshalb war es sehr wichtig, Kontakte zu schließen. Damals trennte Ost- und Westeuropa immer noch der Eisener Vorhang. Ungarn bot sich deshalb an, weil 1983 Lutherjahr war – der 500. Geburtstag von Martin Luther. Gleichzeitig war schon bekannt, dass 1984 die Vollversammlung des Lutherischen Weltbundes in Budapest stattfinden wird – erstmals in einem osteuropäischen Land. Deshalb kam es mir darauf an, durch eine Begegnung mit Christen aus Ungarn eine Brücke zu schlagen – gerade im Hinblick auf das Lutherjahr und im Hinblick auf diese Vollversammlung.

– Wie erinnern Sie sich an die Begegnungstage mit Ungarn? Was haben Sie für sich persönlich aus dieser Begegnung mitgenommen?

– Diese Erstbegegnung mit Christen aus Ungarn war für mich ein großes Erlebnis. Es war eine ökumenisch zusammengesetzte Delegation mit vier lutherischen Christen, zwei reformierten Pfarrern und einem Methodistenpfarrer. Diese unterschiedlichen Frömmigkeiten zu erleben, wie sie geprägt worden sind in einer schwierigen Situation in Ungarn, wo Kirchen damals zwar nicht verfolgt worden sind, aber doch in großen Schwierig-

keiten lebten, teilhaben zu können an den Problemen dort, gleichzeitig aber auch teilhaben zu können an dieser Fröhlichkeit, an dieser Zuversicht, an der ungarischen Freundlichkeit und Herzlichkeit, die einfach überspringt, war für mich ein ganz wichtiges Erlebnis.

FOTO: HOLGER MANKE

– Eine Frucht der Ökumenischen Tage ist die Gemeindeperschaft zwischen St. Sebald und der Budapester Burggemeinde. Wann merkten Sie, dass in dieser Begegnung etwas entstand, das es tatsächlich ermöglichte, von hier einen Bogen in die Zukunft zu spannen, und das noch viele wertvolle Begegnungen bringen kann?

– Es war mein Anliegen bei den Ökumenischen Tagen, dass eigentlich in jeder Kirchengemeinde, die sich an diesen Ökumenischen Tagen jeweils beteiligte, eine Partnerschaft entsteht. Dass es im Falle von St. Sebald so schön lief und so erfolgreich wurde, ist – glaube ich – zwei Umständen zu verdanken. Der eine Umstand ist, dass auch seitens der ungarischen Gemeinde, der Burggemeinde, ehrliches Interesse bestand, die Partnerschaft weiter zu halten, und dass es auch viele Berührungspunkte in der Struktur und in der Bedeutung dieser Kirchengemeinden in Budapest und in Nürnberg, der Burggemeinde und St. Sebald, gibt. Und das zweite, was ganz entscheidend geholfen hat, war, dass diese Begegnung von Anfang an und immer wieder von jungen Menschen und von deren Begeisterung mitgetragen wurde. Dadurch hat sich die Partnerschaft im Laufe der Jahre gestärkt. 1986, als ich von St. Sebald nach Hannover ins Kirchenamt der EKD als Osteuropareferent ging, war – kurz bevor ich meinen Abschiedsgottesdienst im Juli hielt – eine Delegation aus Ungarn da. Und da war mir klar: auch wenn ich nicht mehr in Nürnberg bin, wird die Partnerschaft weitergehen.

– 1984 fand in Budapest die Weltkonferenz des Lutherischen Weltbundes statt. Sie waren zu dieser Zeit mit einer Nürnberger Delegation in Ungarn und hatten Gelegenheit, sowohl das Land kennen zu lernen, als auch an der Weltkonferenz teilzunehmen. Was sind Ihre Eindrücke, die Sie bis heute begleiten, wenn Sie an 1984 zurückdenken?

– Wir haben 1984 unsere ungarischen Gäste in den verschiedenen Gemeinden besucht. Ich konnte dadurch auch in ganz unterschiedlichen Gemeinden predigen: in einer reformierten Gemeinde in Debrecen, in einem

Dorf bei Budapest in einer ganz anders geprägten reformierten Gemeinde. Und schließlich konnten wir auch an der Vollversammlung des Lutherischen Weltbundes teilnehmen. Es war einerseits eine große Aufbruchstimmung in Ungarn, die im politischen und im gesellschaftli-

chen Leben schon zu spüren war, aber auch in der Kirche – besonders in der lutherischen Kirche – sehr deutlich war. Es herrschte eine ganz große Offenheit und ein ganz großes Interesse an unserem Leben hier in Westdeutschland, wie wir unser Christsein verstehen. Und wer immer in Ungarn ist, wird von der Herzlichkeit, von der Gastfreundschaft begeistert sein. Das sind bleibende Eindrücke, die ich nie vergessen werde.

– Ihr beruflicher Weg führte Sie 1986 von St. Sebald weg, zunächst nach Hannover zur EKD, später nach Fürth als Dekan und schließlich nach Nürnberg zurück als Präsident des Diakonischen Werkes in Bayern. Welche Kontakte nach Ungarn hatten trotz Ihrer weitverzweigten Laufbahn auch nach Ihrer Zeit an St. Sebald Bestand?

– Ich habe zu allen Mitgliedern der ungarischen Delegation, die aus der lutherischen Kirche kommen, ganz enge Kontakte. Zu Bischof Nagy genauso wie zu Bischof Szebik, der ja Nachfolger von Bischof Nagy wurde, zu Lajos Szabó, der Lehrstuhlinhaber an der Theologischen Hochschule ist und der damals Gast in der Kirchengemeinde in Nürnberg-Mögeldorf war. Darüber hinaus hat sich dann im Laufe der letzten 25 Jahre ein Netz von Kontakten entwickelt – gefördert einerseits durch die Kontakte, die durch diesen Delegationsbesuch gekommen sind, andererseits auch durch meine Aufgabe, die ich dann in Hannover hatte, weil ich ja in Hannover im Kirchenamt der EKD zuständig war für die evangelischen Kirchen in Europa östlich von Deutschland. Dadurch haben sich noch zusätzliche Kontakte ergeben. Und jetzt als Präsident des Diakonischen Werkes Bayern freut es mich, dass zwischen der Diakonie der lutherischen Kirche in Ungarn und unserer bayerischen Diakonie ein reger Austausch besteht – zum Beispiel im Bereich der Kindertagesstätten und der Schulen – und mehrere Partnerschaften, auch von diakonischen Einrichtungen hier und dort, inzwischen entstanden sind.

■ H. M.

Aufbruch zur Reformation

Gedanken zur Reformationsdekade

2008 – dieses Jahr markiert für die Evangelische Kirche in Deutschland (EKD) den Beginn der Lutherdekade, die Ende September offiziell in Wittenberg eröffnet wurde. Das Jahrzehnt bis zu den Feierlichkeiten „500 Jahre Reformation“ im Jahr 2017 soll dazu dienen, so die EKD, das Wissen über Luther zu vertiefen und zu verbreiten sowie die Diskussion über die Aktualität der Reformation anzustoßen (vgl. www.luther2017.de). Gerade letzteres scheint notwendig. Es besteht die Chance, das bevorstehende Jubiläum zu nutzen als kritische und konstruktive Erinnerung an das, wovon die Kirche lebt.

In den vergangenen Jahren dominierte die Angst um die Zukunft der Kirche angesichts sinkender Mitgliederzahlen und spürbar nachlassender öffentlicher Relevanz vielfach das kirchliche Reden und Handeln. Immer neue Strukturreformen wurden gestartet und zahlreiche Programme aufgelegt, um zu zeigen, dass die Kirche nahe bei den Menschen und für diese in ihren unterschiedlichen Bedürfnissen interessant ist. Teilweise hektische Initiativen spornten Gemeinden und Landeskirchen an, als Anbieter auf dem Markt der religiösen Angebote präsent zu sein. Dass die Kirche dabei ihre Botschaft manchmal allzu heftig banalisierte und ihr Image auf Plakatwänden („Was ist Glück?“, 2002) und mit flotten Leitbildern („Evangelisch – wir sind so frei!“) eher ramponierte als profilierte, sehen inzwischen die meisten ein. Da ist es gut, dass nun zehn Jahre ruhigeren Nachdenkens und ein „Aufbruch zur Reformation“ angesagt sind. Ich formuliere im Folgenden vier (nicht 95!) Thesen und stelle einige Fragen, um anzudeuten, wie ein „Aufbruch“ zurück zum Ursprung vor 500 Jahren einen „Aufbruch“ in die Zukunft motivieren kann.

(1) Es gilt, gelassen auf Gott und die Wirkung seines Wortes zu vertrauen! Von der „Rechtfertigung allein aus Glauben, allein aus Gnade, allein durch Christus“ reden Evangelische seit Jahrhunderten. Die Formel ist vertraut und ökumenisch auch nicht mehr ernstlich strittig. Aber wurde und wird sie gelebt? Gerade die Engagierten in den Gemeinden klagen über Stress und Überarbeitung, und unter Pfarrerinnen und Pfarrern nehmen die Fälle eines Burnout im pastoralen Dienst bedrohlich zu. Luther scheint es (wenigstens teilweise) anders ergangen zu sein. Er spricht in seinen Invokavitpredigten 1522 davon, dass er gemächlich schlief oder mit Melancthon und Amsdorf bei „wittenbergisch Bier“ zusammensaß, während das Wort wirkte und eine ganze kirchliche Hierarchie ins Wanken brachte (WA 10, 1, 3, 18f.). „Ich habe nichts getan, das Wort hat es alles gehandelt und ausgerichtet!“ (WA 10, 1, 3, 19) Diese theologisch begründete (und daher eben alles andere als faule oder leichtfertige!) Gelassenheit neu zu lernen, wäre sicher eine wesentliche Aufgabe für die Kirche der Gegenwart – und könnte sie zu einem echten Leuchtturm

in einer Welt des hektischen „Du bist, was du aus dir machst!“ werden lassen.

(2) Es gilt, das Potential einer Gemeinde zu entdecken, in der alle Getauften Priester sind! Es waren mutige Sätze, die Luther 1520 „an den christlichen Adel deutscher Nation“ schrieb: „Alle Christen“, so meinte er, „sind wahrhaftig geistlichen Standes!“ Und alle würden durch die Taufe zu Priestern geweiht (WA 6, 407)! Luther berief sich dabei auf das paulinische Bild von einem Leib und seinen vielen Gliedern (1Kor 12). Nicht alle tun dasselbe, aber jede und jeder trägt nach ihren und seinen Gaben bei zum Gelingen des Ganzen! Wurde dieses Gemeindebild je wirklich gelebt? Und hat es gegenwärtig Chancen, wo sich Kirchengemeinden und Pfarrer nicht selten als religiöse Dienstleistungsunternehmen verstehen und die getauften Glieder der Gemeinde in der metaphorischen Sprache der Ökonomie zu „Kunden“ transformiert werden? Auf Liedblättern, die bei Gottesdiensten verteilt werden, findet sich nicht selten

tun wir das Nötige, um sie zu gewinnen – die Menschen, die den Zusammenhang von Gottesdienst und Diakonie, von Spiritualität und Nächstenliebe so unmittelbar sehen, wie Luther dies beschreibt? Diakonische Gemeinden wären das Ziel, die nicht zufrieden sind damit, dass wir vor allem eine bürgerliche Kirche (geworden) sind.

(4) Es gilt, die Bibel als Lebenswort zu erkunden! Luther hatte es erfahren und theologisch begründet: Die kirchliche Hierarchie kann ebenso wenig Gewissheit im Glauben vermitteln wie der Rekurs auf das eigene fromme Selbst. Allein das Wort, das uns die Botschaft von Gottes Gericht und Gnade immer neu zugesagt, ist dazu in der Lage. Und daher gilt es, dieses Wort immer neu zu lesen, auszulegen, zu erkunden. Luther schreibt 1520: „So müssen wir nun gewiss sein, dass die Seele alle Dinge entbehren kann, ausgenommen das Wort Gottes“ (WA 7, 22). Leben evangelische Gemeinden so, dass die Getauften mit immer neuer Erwartung an dem Wort der Bibel

FOTO: ESZTER MANKE-JACKNER

eine Liste der „Mitwirkenden“ – und dann werden Pfarrerinnen und Lektor, Organistin und Mesner genannt, ohne zu bedenken, dass alle, die zum Gottesdienst zusammenkommen, mitwirken in Gebet und Lobgesang! Wie sähen Gemeinden aus, in denen das „Priestertum aller“ zur Grundlage gemeindlicher Arbeit würde?

(3) Es gilt, den Zusammenhang von Gottesdienst und Diakonie zu gestalten! Am Stephanstag (26. 12.) 1523 predigte Luther über sein Bild einer rechten Kirche. Eine Kirche wäre das, in der gepredigt und gebetet, gleichzeitig aber auch „der Leib versorget“ würde (WA 12, 693), in der also Seele und Leib aller gleichermaßen zu ihrem Recht kämen. Sagen wir's moderner: Luther malt das Bild einer diakonischen Gemeinde! Er stellt aber in derselben Predigt realer fest, dass dies nur real würde, wenn man die „Leute hett“ (die Leute dazu hätte). Haben wir sie, die Leute dazu? Und

hängen, um aus dem Wurzelgrund der Schrift täglich neu geboren zu werden, wie Luther es einmal formulierte? Vielleicht wäre es diese Konzentration, die Not täte. Nicht die Vielzahl unterschiedlichster Angebote macht Gemeinde lebendig, sondern das Lebens-Wort der Bibel.

„Das ist meine Lehre: Sie lässt Gott Gott sein“, so meinte Luther einmal (WA 17, 1, 232). So einfach dies klingt, so herausfordernd bleibt diese Grundeinsicht und bleiben die vielfältigen weiteren Impulse des Reformators und seiner Mitstreiter. Brechen wir also auf zur Reformation in der vor uns liegenden Dekade!

■ DR. ALEXANDER DEEG
Wissenschaftlicher Mitarbeiter für
Praktische Theologie in Erlangen

Literaturhinweis: Alexander Deeg (Hg.), Aufbruch zur Reformation. Perspektiven zur Praxis der Kirche 500 Jahre danach, Leipzig 2008.

OKTÓBER 31. A REF

A legyőzhetetlen ige ünnepe

◀ Folytatás az 1. oldalról

Hat részben tizenkét bibliai szakasz lett felidézve, így amikor Ittész János evangélikus elnök-püspök ígéhirdetésére került sor, ő már csak egy felolvasott ígére hivatkozott: „Az Isten igéje viszont nincs megbilincselve.” (2Tim 2,9) Bár lehetünk rab-ságban, mint Pál, az Ige legyőzhetetlené vált, mert a feltámadott Jézus Krisztusban testté lett. Az egyház feladata pedig az erről szóló tanúságtétel.

Bizonyágtételében Csemák István metodista szuperintendens arról beszélt, hogy a Biblia elemző tanulmányozása során hogyan találta meg a maga számára a lényegét Jn 3,16-ban.

Varga László református püspök-helyettes közbenjáró imádsága után dr. Mészáros Kálmán baptista egyházelnök

kötötte össze az ige ünneplését az úrvacsora ünneplésével. 1Kor 11,27–32 alapján arról beszélt, hogy a reformáció – többek között – a szentségek helyes kiszolgáltatásához vezetett vissza.

Az úrvacsoraosztás után az istentisztelet a jelen lévő egyházi vezetők áldásmondásával és a Himnusz elének-lésével zárult.

■ DR. SRAMÓ ANDRÁS

A SZERZŐ FELVÉTELE

Protestáns kulturális est – tizenötödösör

▶ A jubileumi, tizenötödik protestáns kulturális estet rendezték meg október 19-én, vasárnap. Az Október a reformáció hónapja elnevezésű rendezvénysorozat kiemelt programjának idén is a budapesti Uránia Nemzeti Filmszínház adott otthont.

Az ünnepi előadás megtartására az evangélikus dr. Csemely Pétert kérték fel a szervezők. A Semmelweis Egyetem biokémikus-professzora az elfogadás fontosságáról és az elfogadásra való képesség veszélyeiről osztotta meg gondolatait a résztvevőkkel. „Az el nem fogadás a reformáció egyik központi eleme volt. Létszükséglet, hogy mindig legyen valaki, aki nemet mond a pillanatnyi helyzetre. Újítóból azonban csak kevés lehet, különben szétesik, darabjaira hullik a rendszer!” – figyelmeztetett. „Ha nem tanuljuk meg tisztelni az értéket, az acsarkodáshoz vezet. Egymás elfogadásával viszont lavinaszerűen terjedhet a szeretet.”

Dr. Csemely Péter

A Biblia évében mi másról is szolt volna a köszöntőjében D. Szabik Imre, ha nem a Szentírásról: „A művész, ha igazán értékeset akar alkotni, a Bibliából merít ihletet. Hitünk egyedüli forrása a könyvek könyve. Lehet, hogy mi, keresztények mégis egyedül ezt az egy könyvet nem olvassuk?” – „provokálta” a nézőtérben ülőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa és a Magyar Bibliatár-

A Bolyki Brothers

sulat Alapítvány elnöke. „Pedig a keresztény élet is alkotás – vont párhuzamot a nyugalmazott evangélikus püspök –, és belső ihletettséget a Szentírásból kaphatunk hozzá.”

Az ünnepi beszédnek és a köszöntésnek hagyományosan színvonalas zenei, illetve prózai, lírai vagy drámai műsor-számok adnak keretet. Az est nyitányaként ezúttal a Bolyki Brothers adott koncertet. A négy fivér – László, András, Balázs és György (képkönk balról jobbra) – alkotta énekegyüttes az a cappella műfaj egyik legismertebb hazai – és világszinten is számon tartott – képviselője. A testvérek többek között a 23. zsoltár sa-

ját feldolgozásával varázsolták el a közönséget.

A tavaly fennállásának ötvenedik évfordulóját ünneplő Baptista Központi Énekkar és Kamarazenekar – Oláh Gábor vezényletével – Händel Messiás című oratóriumának harmadik részét adta elő.

A gála utolsó fellépőjének az est házigazdái – Bényi Illikó, a Magyar Televízió és Asbóth József, a Duna Televízió műsor-vezetője – Balászfalvi Balázst konferálták fel. A Pápai Református Kollégium Tatai Gimnáziumának diákja egy-egy Áprily Lajos- és Reményik Sándor-verset tolmácsol meggyőző tehetséggel.

■ V. J.

Bényi Illikó és Asbóth József – háttérben a Baptista Központi Énekkar és Kamarazenekar

Ünnepi körkép október 31-ére

▶ A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) minden esztendőben kéri a gyülekezeteket: ha a reformáció ünnepével kapcsolatban bármiféle rendezvényt szerveznek, juttassák el hozzájuk a pontos információkat, hogy ezeket egy csokorba gyűjtve különböző fórumokra továbbíthassák. Lapunk az ökumenikus tanács összeállítása alapján közölte számos esemény helyszínét és időpontját az október 5-i és a 12-i lapszámában. Ezúttal a reformáció napjára meghirdetett alkalmakból – a teljesség igénye nélkül – szemezgettünk. Megkerestük a házigazdákat azzal a kéréssel, hogy néhány mondatban ismertessék az ünnepi eseményt. Így most lehetőség nyílik az esetleges változások jelzésére is.

Vésztő

Reggel zenés áhítatra, este pedig a Luther című film vetítésére kerül sor Vésztőn a református gyülekezeti teremben. A reggeli alkalmon többek között a gyülekezeti furulyazenekar szolgál, korabeli énekek csendülnek fel, majd rövid ígéhirdetés nyitja az emléknapot.

- Helyszín: református gyülekezeti terem, Bartók tér 1.
- Kezdet: 8.15, valamint 17 óra.

Miskolc – tetemvári református gyülekezet

Vesperás liturgia szerint tartják a reformációra emlékező istentiszteletet Miskolcon, a deszkateplomban. A református zsoltárok mellett Huszár Gál 1574-ben kiadott énekeskönyvéből csendülnek fel az énekek.

- Helyszín: Miskolc-Tetemvári Református Egyházközség, deszkateplom.
- Kezdet: 18 óra.

Dunaújváros

Színes eseménycsokorral várja a reformáció napján a dunaújvárosi evangélikus gyülekezet az érdeklődőket. A program az evangélikus templom kertjében felállított Trianon-emlékmű felavatásával kezdődik, majd könyvbemutató keretében ismertetik A teremtés ünnepe – Tanulmányok, képek, liturgikus szövegek című kiadványt. Ezután megnyitják Szita István nyugalmazott evangélikus lelkész Jelenések könyve című festménykiállítását, majd a gyülekezeti tagoktól kölcsönzött Bibliából álló tárlatot, és kezdetét veszi a bibliai maraton, a Szentírás felolvasása.

- Helyszín: Szilágyi E. u. 34.
- Kezdet: 17 óra.

Sárvár

A mi Bibliánk – Sárvár a Biblia városa – asztali beszélgetés. Sylvester János 1541-ben Sárváron adta ki az Újszövetség első teljes magyar fordítását. Erre méltán büszke a helyi evangélikusság is. A Biblia éve és a reformációi megemlékezés kapcsán asztali beszélgetésre hívja az érdeklődőket a sárvári evangélikus gyülekezet. Ez alkalommal a helyi lelkész, Gyarmati István röviden bemutatja a Sylvester-fordítást. A beszélgetés előtt, fél négykor a konfirmandusokat és szüleit a Luther című film vetítésére várják.

- Helyszín: evangélikus gyülekezeti terem, Sylvester u. 3.
- Kezdet: 18 óra.

Budapest – Városligeti fásor

Baptista, evangélikus, metodista és református gyülekezetek részvételével reformációi estek zajlanak Buda-

pesten, a VI. és a VII. kerületben. A záróalkalomra október 31-én kerül sor. A Reformációi emlékparkban tartandó megemlékezés egyben a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) központi rendezvénye is; ígét hirdet Gáncs Péter evangélikus püspök, Szabó István református püspök, Csemák István metodista szuperintendens és Mészáros Kálmán baptista egyházelnök. Ezután egyházzenei áhítatra hívják az ünneplőket a fásori evangélikus templomba. Itt Isten igéjét Mezey Tibor református lelképásztor hirdeti, a liturgiát pedig Aradi György evangélikus lelkész vezeti.

- Helyszín: Városligeti fásor – Bajza utca sarok, valamint a fásori evangélikus templom (1071 Budapest, Városligeti fásor 17.)
- Kezdet: 16 óra, valamint 17 óra.

Budapest – Budavár

A budavári evangélikus gyülekezet középszkolás korú ifjai hangjáték keretében egy reformáció korabeli történetet adnak elő Kilenec kő címmel. Ezután az ünnepre egybegyűltek fátylakkal vonulnak a Szilágyi Dezső téri református templomba, ahol úrvacsorás istentiszteletre kerül sor.

- Helyszín: evangélikus templom (1014 Budapest, Bécsi kapu tér), valamint református templom (1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 3.).
- Kezdet: 18 óra.

Budapest – Rákospalota

A már korábban meghirdetett harsonkoncertet a rákospalotai evangélikus Kistemplomban október 31. helyett december 21-én, advent harmadik vasárnapján rendezik meg.

Budapest – Hold utcai evangélikus-református gyülekezet

„A zene összeköt” – reformációi hangverseny az ökumenéjegyében. Reformátusok, evangélikusok és római katolikusok közösen ünneplik a reformációt. A hangverseny előtt ökumenikus kamarakórus énekel, Balog Zoltán református lelképásztor pedig a reformáció jelentőségét méltatja két nyelven. A hangversenyen fellép a Musica Profana.

- Helyszín: a Német Ajkú Evangélikus-Református Egyházközség temploma (1054 Budapest, Hold u. 18–20.).
- Kezdet: 18 óra.

Budapest – Deák tér

Az Insula Lutherana-nap pontos időpontja – a korábban megjelent dátummal ellentétben – november 2., 9 óra.

- Helyszín: 1052 Budapest, Deák tér 4.

■ Összeállította SZEVEÉNYI ÁGNES

REFORMÁCIÓ ÜNNEPE

Luther Márton korunk perspektívájából

Interjú Böröcz Enikővel, az Isten udvari bolondja című könyv fordítójával

► Reformáció ünnepéhez közelednek talán vannak, akik olvasták, vagy legalább belelapoztak Eric W. Gritsch Isten udvari bolondja című könyvébe, melyet magyar fordításban 2006-ban jelentetett meg a Luther Kiadó. Fordítójával, dr. Böröcz Enikő lelkésszel, az Evangelikus Országos Levéltár tudományos munkatársával beszélgettünk.

– Hogy rögtön egy személyes kérdéssel kezdem: tudom, hogy doktori disszertációjában Ordass Lajossal foglalkozott, ezért nem meglepő, hogy a könyv elején lévő ajánlás az ő emlékének szól. Mégis megmagyarázná az olvasóknak is, hogy miért éppen egy Luther-könyv fordítását ajánlotta Ordass emlékének?

– Három okból. Az első, hogy sokat beszélünk Ordassról, de kevesebb szó esik arról, hogy szolgálatát biblikus, reformátori, hitvalló felfogásban végezte. A második az, hogy 2006-ban – a könyv magyarországi megjelenésének évében – emlékeztünk második aktív püspökségének ötvenedik évfordulójára. A harmadik pedig, hogy a könyv szerzője a Nemzetközi Ordass Alapítvány tagjai közé tartozott, és Ordass-t a világlutheránizmus legnagyobbjai közé sorolta.

– Mesélne arról, hogyan élte meg a fordítást?

– Gritsch könyvén keresztül közel kerültem a 16. századi európai emberek és az akkori kereszténység kérdéseire, de mindenekelőtt magához Lutherhez. A számomra legizgalmasabb rész Luther halálával kezdődött, amikor Luther mozgalmának, teológiájának, a belőle született evangélikus egyházaknak a napjainkig húzóó hatástörténetével ismerkedhettem meg.

– A könyvben számtalan idézet szerepel. Hogyan boldogult ezzel a Luther-citátumokkal, illetve a rengeteg lábjegyzettel?

– Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy 1996-ban, a mohácsi vész négyszázhetvenedik évfordulójára megjelent egy németből készült fordításom Luthertől: a Négy vigasztaló zsoltár Mária magyar királynéhoz című munkája volt ez. A Gritsch-könyvben lévő Luther-idézetek egy része különböző korokban már megjelent magyarul. A jegyzetek – amelyek nagy örömmel a könyvoldalak alá kerültek, nem pedig a kötet végére, ahogyan az amerikai kiadásban – nagyon fontosak voltak, hiszen azt mutatták, hogy a könyv szerzője milyen hatalmas anyagot tekintett át egészen napjainkig.

– Milyen Luther-kép alakult ki Önben a fordítás során, illetve a könyv megváltoztatása

a Lutherről korábban kialakult képét, és ha igen, mennyiben?

– Az én nemzedékem kétféle Luther-képet kapott. Egyfelől egy, a baloldali diktatúra által sugallt, majdnem teljesen negatív képet. Másfelől viszont egy ettől elbátortalanodott magyar evangélikus Luther-képet. Gritsch könyvéből egy olyan Luther bontakozott ki előttem, aki sok belső és külső konfliktus közepette képessé vált arra, hogy a Jézus Krisztus keresztjében elrejtett, hittel megragadható „különb utat” megmutassa. Nagyon jónak tartom, hogy Gritsch nem tért ki a problémás kérdések elől. Gondolok itt az Írás és hagyomány, Krisztus és Cézár, Az evangélium és Izrael és más fejezetcímekre.

– A könyv alcíme: Luther Márton korunk perspektívájából. Mit jelent Luther Márton neve a ma emberének, elsősorban az evangélikusoknak?

– Mind a világtörténelmi, mind az úgynevezett ökumenikus Luther-kutatás képviselői jelentős pontokon rehabilitálták őt. Ma már az egész keresztény világ a saját emberére figyel benne. Az evangélikus világ a solus Christus: egyedül Krisztus, a sola Scriptura: egyedül a Szentírás, a sola fide: egyedül hit által, a sola gratia: egyedül a kegyelem és nem utolsósorban a solus Deus: egyedül Isten igazságainak következetes képviselőjét tiszteli személyében és életművében.

– Korábban említette, hogy személyesen is ismeri a szerzőt, Eric W. Gritschet. Mit kell tudnunk róla?

– A világ legjelentősebb Luther-szakértői közé tartozik. Évtizedekig a pennsylvaniai Gettysburgben tanított. Nemcsak Amerikában, de az egész világon az evangélikus–római katolikus dialógus egyik vezető személyisége. Ma már nyugdíjas. Többször járt Magyarországon. Édesapja Trianon előtt a Dunántúlon volt evangélikus lelkész. 2003-as amerikai utamon többször találkoztam vele és feleségével a Maryland államban lévő otthonukban, Baltimore-ban.

– Végezetül hadd kérdezzem meg, Önnek a könyv mely része tetszett a leginkább?

– Az Ökumenikus örökség főcím alatt a Kriszto-centrikus teológia és a Kereszt alakú egyház alcímmel jelölt részek. Ezekben van összefoglalva mindaz, amit a Szentírás, Luther, evangélikus hitvallási irataink és a lutheránizmus egész története üzen más keresztény egyházaknak és a világnak.

– Van-e olyan könyvrészlet, melyet feltétlenül megosztana az olvasókkal?

– Reformáció időszakában legyen szabad Luther szavait idéznem az 51. zsoltárhoz szóló magyarázatából: „Az egész Szentírás arra mutat, hogy Isten a jószágot ajánlja nekünk, és Fiában visszaadja az igazságot és az életet a természetnek, amely bűnbe és ítélet alá esett.”

■ KEREPESZKI ANIKÓ

1517 méteres reformációi emléktúra Vésztőn

► Hagyományteremtő szándékkal szervezte meg a helyi református lelkész házaspár, Juhász Sándor és Juhász Sándorné Bányay Márta október 22-én azt az emléktúrát, amely a vésztői vasútállomástól indult, és – a templomkertben egyházzene mellett teázás, kalácsozás után – a templomban tartott esti evangélicizációval ért véget. Ez utóbbin Szeverényi János evangélikus országos missziói lelkész szolgált. Boda Zsuzsa a házigazda lelképásztort kérdezte.

– Hogyan sikerült az emléktúra?

– Istennek hála, csodálatosan. Több mint háromszázan jöttek el – a legfiatalabb három hónapos volt, a legidősebb pedig kilencvenkét éves. Volt, aki végigs-

mal eljöttek. Abban bízunk, hogy a legközelebbi alkalommal több evangélikus testvér is itt tud majd lenni. Nagy örömkünkre Szeverényi János elvállalta azt a háromnapos evangélicizációs sorozatot, amelynek egyik alkalma az emléktúra után a templomban volt.

– A rendőri felvezetés is jelzi, hogy nagy tömegek mozdultak meg a hívó szóra. Voltak olyanok is, akik korábban nem vettek részt egyházi alkalmakon?

– Örömmel tapasztaltuk, hogy igen. És voltak közöttük néhányan, akik az esti evangélicizáción, illetve a másnapi, október 23-ai délelőtti istentiszteleten is részt vettek.

– Honnan jött az 1517 méteres emléktúra ötlete?

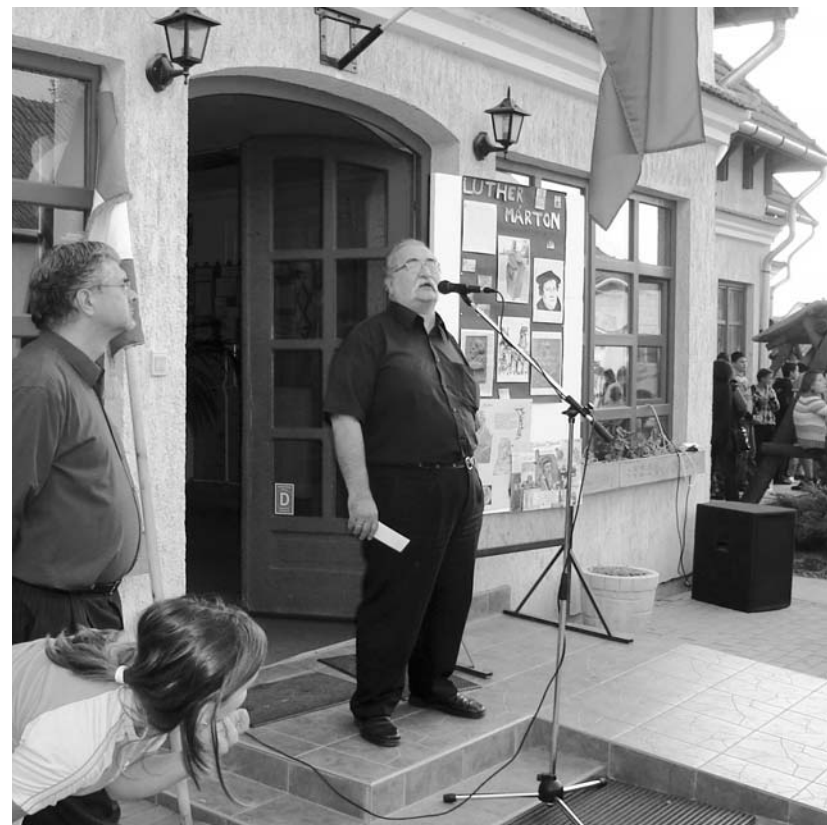
– Feleségtől származik, aki nemcsak lelkész, hanem pedagógus is. Vésztőn már hagyománnyá vált – idén tizenkettedik alkalommal került rá sor

Rendőri felvezető autó és a startra várakozók tömege

tálya a távot, míg mások görkorcsolyával tették meg, vagy bicikliztek, a sportosabbak pedig lefutották az 1517 métert. Nagy örömkünkre több kerekesszékes résztvevőnk is volt a kísérőjével együtt. Az alkalom családi jellegű az is bizonyítja,

–, hogy március 15. ünnepéhez kötődve 1848 méteres emlékfutást szervezünk. Azt mindig követi egy fátylós felvonulás is. Reméljük, hogy a reformációi emléktúra is ilyen hagyománnyá fog válni.

A mikrofonnál Juhász Sándor vésztői református lelkész, balra Szeverényi János evangélikus országos missziói lelkész

– hogy voltak kismamák, akik apróságait elhozta babakocsiban.

– Mennyire volt ökumenikus ez a reformációi együttélés?

– A helyi reformátusokon kívül baptisták és római katolikusok is szép szám-

– Az 1517-es szám sem igazán kerek. Hogyan sikerült pontosan lemérni a távot?

– Kerékpár és autó kilométeróját hívtuk segítségül. A református templomtól egészen a vasútállomásig tartott ez a távolság.

Wittenbergiek Békéscsabán

► Az ország egyik legnagyobb gasztronómiai ünnepe, a csabai kolbászfesztivál apropóján a németországi Wittenbergből érkezett delegáció Békéscsabára október 24-én.

Luther városa és a viharsaroki megyeszékhely között kilenc évvel ezelőtt jött létre testvérvárosi megállapodás; azóta számos német és magyar kulturális, egyházi és civil szervezet alakított ki kapcsolatot egymással. Éppen néhány hete például a wittenbergi fiatalokból álló zenekart békés-

csabai karmester vezényelte Magyarországon, a békéscsabai evangélikus gyülekezet pedig kiránduló konfirmándusokat fogadott a reformáció városából.

A dr. Volkmar Kunze polgármester által vezetett küldöttség megtekintette az igen jó hangulatú, több mint négyszáz csapat részvételével rendezett kolbásztöltő versenyt, és a fesztiválprogramok mellett megismerkedtek Békéscsaba számos nevezettségével. Az evangélikus Nagytemplomtól Kondor Péter esperes mutatta be a vendégeknek, majd a Kistemplom erkélyéről is megtekintették a békéscsabai panorámát.

Volkmar Kunze elmondta, hogy városukban nemcsak a reformáció ünnepéhez kapcsolódva emlékeznek meg a reformátorról, hanem többnapos kosztümös fesztivált szerveznek minden júniusban Luther Márton és Bóra Katalin esküvőjére emlékezve.

A wittenbergi delegáció csipős csabai kolbászzal megrakott autóval hagyta el a várost a kétnapos látogatás után. Jövőre a tervek szerint csabaiak utaznak Németországba, ahol kulturális programokkal ünneplik a testvérvárosi szerződés aláírásának tizedik jubileumát.

■ – ELJÉCSÉ –

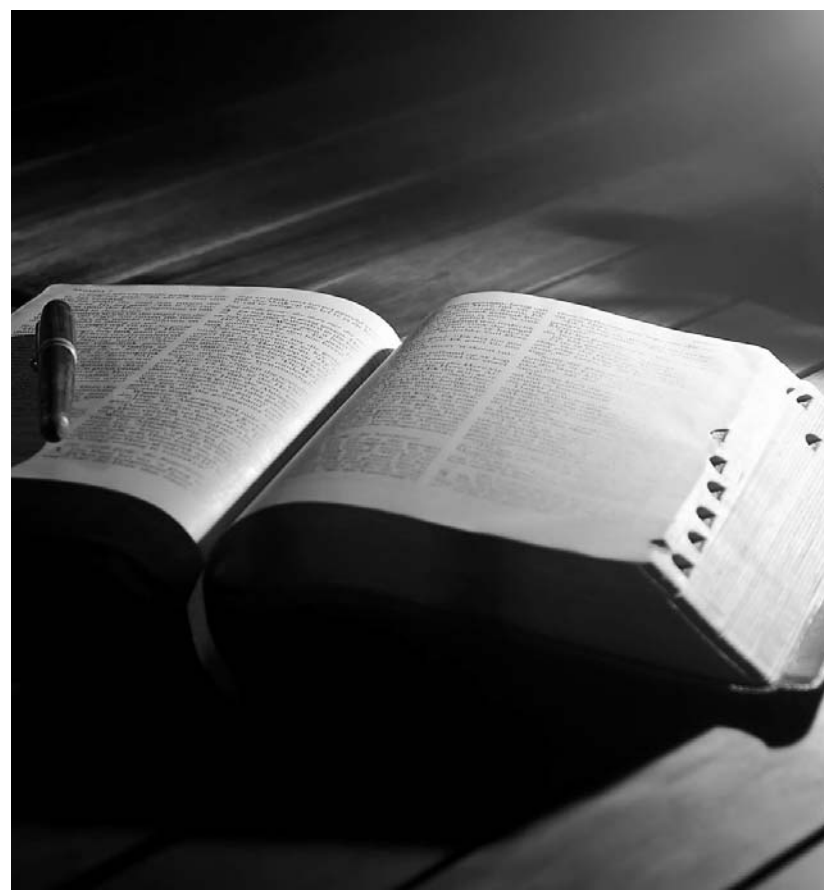
„Každé Bohom vnuknuté Písmo je aj užitočné na učenie, na karhanie, na napravovanie...“ (2Tím3,16)

„Nik nemôže položiť iný základ okrem toho, čo je položený, a tým je Ježiš Kristus.“ (1Kor 3,11)

Slovenská príloha

Stranu zostavili: Tímea Guláčiová, Hilda Guláčiová-Fabulová

„Pristupujte k Nemu, živému kameňu ľuďmi zahrnutému, ale Bohom vyvolenému a vzácnemu, a aj vy sami ako živé kamene budujte sa na duchovný dom...“ (1Pt 2,4–5)

Pane nauč nás...

Ó, nauč nás, Pane,
chápať Božie slová,
aby sme vždy v nich našli
cieľ – radosť z domova.

Skade si k nám prišiel
hľadať nás a spasit?
Priniesol si skvelý dar?
Srdce zmenil v oltár...!

Ó nauč nás, Pane,
žiť dlá Tvojho Slova
nech už aj v nás započne,
chvíľa života nová.

Ó nauč nás, Pane,
tak verme milovať,
by sme sa nezdružili
blížnemu pomáhať.

Ó nauč nás, Pane,
pevne v Teba veriť,
aby sme nemuseli
daromne v svete žiť.

Ó nauč nás, Pane,
modliť sa, pracovať,
aby sme Ti za všetko,
vedeli dakovať.

J. Valent

Živé kamene

Sväté Písmo často používa obrazy. V 1Pt 2,4–5 človeka prirovnáva ku kameňom. Na prvý pohľad sa nám to zdá nelogické, veď kameň je neživá hmota. Je obrazom chladu... lenže dôvod tohto porovnania plynie z reality, naozaj sme ako tie kamene: tvrdí – nevieme si odpustiť, zvalujeme vinu jeden na druhého – necítíme: nevšímame si, čo trápi iných... Tvrdí, chladní a necitliví jednotlivci vytvárajú prostredie, v ktorom niet prijatia, niet dôvodu opäť sa doň vrátiť.

Živý kameň

Slovné spojenie „živý kameň“ znie nezmyselne. Veď ako môže kameň ožiť. Božie Slovo svedčí, že táto premena je možná iba vďaka Ježišovi Kristovi. Stal sa človekom-kameňom a pritom zostal dokonalý, čistý. Nečudujme sa, že spojenie „živý kameň“ nedokážeme pochopiť. Aj Ježiš bol nepochopený, odmietnutý. Jednoducho bol iný. Bol pravým opakom našej tvrdosti, necitlivosti, šírenia chladu a zraňovania. Zaujímal sa o tých najposlednejších, miloval bez dôvodu, odpúšťal tým, ktorí Mu ubližovali.

Ako môžeme ožiť my ostatní, ktorí sme mŕtvi pre vlastné prestupenie a hriechy Ef 2,1.

Jediný spôsob je pristupovať k Nemu, živému kameňu. To nie je jednorazová záležitosť, ale nepretržitý proces. Bez Ježiša Krista nie je možná zmena. V ňom a cez Neho sme prijali spasenie, a tak iba On nás tvrdých, chladných, zraňujúcich dokáže premieniť na svoj obraz. Bez Neho a mimo Neho nemáme šancu.

Budovanie bez Krista

Mnohí budujú svoje životy, manželstvá a rodiny bez Ježiša. Dokonca je možné aj cirkevný zbor budovať bez Neho, rovnako ako aj mnohé spolky v cirkvi fungujú na inom základe ako na Kristovi. Aj sami dokážeme dosiahnuť určité úspechy, veď mnohé manželstvá a rodiny vyzerajú ideálne, usporiadané. Ježišovo podobenstvo o staviteľoch – Mt. 7,24–27 A Pavlové slová o budovaní – 1Kor 3,10–15 – nás však varujú, aby sme neprestajne skúmali základ, na ktorom stojíme. Čo je budované bez podriadenosti Kristovi, sa skôr či neskôr rozpadne. Nezáleží na momentálnom úspechu. Určite by každý dokázal poukázať na rodiny, ktoré nie sú veriace, a predsa žijú priam príkladne. Netreba iba im to brať alebo hľadať ich skryté slabiny – Písmo jasne hovorí, že všetko, čo je budované bez Krista, raz padne. Niečo už tu v časnosti, mnohé až pred Jeho tvárou.

Kristus-základ stavby

V uvedenom biblickom texte – 1Pt 2,4–5 – je dvakrát použité slovo duchovný-

grécky pneumatikos-tzn. Duchom preniknutý. Podľa prekladovaných a biblických slovníkov je v ostrom protiklade s výrazmi psychikos a sarkikos.

Pojem psychikos znamená pozemský, dokonca živočísný. Slovo sarkikos sa prekladá ako telesný, hmotný. Pozemský, pominuteľný.

Musíme sa pýtať, ako budujeme naše osobné životy, rodiny a cirkevné zbory. Nová zmlúva nám budovanie duchovného domu najviac približuje na osobe apoštola Pavla. Základom jeho zvesti bol ukrižovaný Ježiš Kristus – 1Kor 2,2 – V cirkevných zboroch každú myšlienku podporoval v poslušnosť Kristovu. – 2Kor 10,5 – Teda nie poslušnosti telu a duši človeka, tomu, čo človeku vyhovuje, čo mu je milé, ale poslušnosti Kristovi. On je Pán. To je základ duchovného budovania.

Sola Scriptura alebo sola Humanita?

Hoci sa hrdíme tým, že sme cirkvou Božieho Slova, v posledných desaťročiach sa z našich domácností vytratilo. No najviac sme poľavili v poslušnosti a podriadenosti Pánovi. Jasnú zásadu reformácie „sola Scriptura“ sme nahradili výrazom „sola Humanita“. Namiesto toho, aby sme deti viedli k po-

ré „ja“. Ako ľahko sa nám opakuje po apoštolovi: Spolu s Kristom som ukrižovaný a nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus. – Gal 2,19–20 – ale ako ťažko sa to zavádza do konkrétnych oblastí reálneho života.

Každý na svojom mieste

Nikto z nás sa nerozhodol, do akej doby sa narodí, nikto z nás si nevybral rodičov. O tých najzákladnejších okolnostiach nášho života rozhodol Boh. On ako múdry stavitel' položil nás – kamene-do stavby našich rodín, cirkevného zboru, národa. Nesnažme sa sami vytrhnúť a preložiť na iné miesto. Boh má s nami plán tam, kde nás položil. Tam nás chce obrusovať, formovať práve tými kameňmi, ktoré nás obklopujú, dotýkajú sa nás. Práve tí, ktorých pokladáme za najneprijemnejších, sú nástrojmi v Božích rukách, aby zomieralo naše „ja“ a aby nás nimi ako kamene formoval.

Často sa snívame o ideálnej rodine, ideálnych bratoch a sestách – aj farárovi – v cirkevnom zbore... To je tá naša nespokojnosť, búrenie sa. Ako ľahko vyznáme: Kriste, Ty si môj Pán, a hneď o chvíľu chceme diktovať a rozkazovať.

slušnosti rodičom, hovoríme o ich slabode a právach. Pomaly začneme trestne sťahovať toho, kto bude presadzovať prísnu výchovu podľa Písma. – Napr. Žid 12,7–11 – Taktiež sa akosi bojíme nahlas vysloviť slova apoštola Pavla, že muž je hlavou ženy – 1Kor 11,3 –, že prvoradou povinnosťou muža je milovať ženu ako Kristus miloval cirkvi – Ef 5,25 – a že žena má byť poddaná svojmu mužovi – Ef 5,24.

Môžeme ísť rad radom Písmom a skúmať, v čom poslúchame a v čom ignorujeme Pánovu vôľu. Podľa toho môžeme poznať, či budujeme duchovnú, telesnú či duševnú stavbu rodín a cirkvi. Nie je ľahké vždy poslúchnuť, podriať sa – lebo to znamená smrť pre naše sta-

Namiesto toho, aby sme sa pozerali, kde by nám bolo ľahšie, deň čo deň sa pýtajme: Pane, čo chceš, dnes vo mne zmeniť? Pane, ku komu ma dnes posieláš? Pane, komu chceš, aby som prakticky pomohol, potešil? Pane, koho môžem obdarovať z nadbytku, ktorým si ma pozhelnal? Pane, ako mám slúžiť v mojej rodine, v mojom cirkevnom zbore?

Každý z nás svojím postojom k Ježišovi Kristovi, ako tomu základnému živému kameňu určuje, či zostane chladným, mŕtvym kameňom alebo živým. V rodine, v cirkevnom zbore, na pracovisku. Jednoducho všade tam, kde nás Boh umiestnil.

■ L'ubomír Ďuračka
Zborový farár

„Neboj sa, lebo ja som s tebou...“

Prešla som dlhou životnou cestou, kým som pochopila, že Boh je Láska a len pri Jeho nohách môžem nájsť pokoj i napriek tomu, že vo svete vládne egoizmus, násilie, závisť, nepravosť, neistota... Ťažké životné skúšky ma priviedli k čítaniu Biblie, pretože práve v kritických chvíľach ku mne cez Božie Slovo prehovoril živý Boh. Nalial mi sily a nádeje bojovať ďalej.

K doteraz najťažšej skúške v mojom živote patrilo obdobie, keď mi zomrel manžel a o tri roky neskôr nečakane násilnou smrťou aj syn. Myslela som si, že nedokážem uniesť tento ťažký kríž a že je to môj koniec. No pud sebazáchovy

ma nútil, vždy keď moje telo začalo zlyhávať, privolať lekársku pomoc. Samota a prázdno, ktoré sa u mňa po odchode mojich milovaných usadili, mi každú sekundu vnucovali myšlienku: „Načo ešte žiť a pre koho?“ Zostala mi dcéra, dve krásne vnúčky, ale vtedy som si to nevedomovala.

V oslabení tela i duše zaútočili na mňa ešte aj zlí ľudia a svojimi útokmi mi naháňali strach. Veď mi nemal kto pomôcť, poradiť, zastáť sa ma. Vedela som, že sama sa neubráním. Raz, keď bol už psychický tlak na nevydržanie, otvorila som Bibliu, ktorá ležala na stole a čítala: „...neboj sa, lebo ja som s tebou, nepozerať ustrašene

vôkol seba, lebo ja som Boh tvoj! Posilním ťa a pomôžem ti i podopriem ťa svojou spásanosťou pravícou. Na hanbu a posmech vyjdú všetci, ktorí zlostou kypia proti tebe.“ (Iz 41,10–11)

Neverila som vlastným očiam. Veď to ku mne hovoril Hospodin. Boh je naozaj živý! Slová zneli ešte presvedčivejšie, keď som medzi ne vložila svoje meno: „Neboj sa, Vlasta, lebo ja som s tebou...“ Tento verš mi pomohol prekonať čas, v ktorom by ma bol strach úplne ochromil.

Útoky zla vytrvalo pokračovali ďalej. Moja myseľ sa ich nemohla zbaviť. Raz ráno, len čo som otvorila oči do nového dňa, už boli tu: myšlienky strachu a depresie z neriešiteľnosti problému. Ako som

bezmyšlienkovite začala upratovať – robit' a myslieť na iné – chytila som du rúk časopis a zalistovala v ňom. Našla som podčiarknuté: „Uval' na Hospodina všetky svoje starosti, On vykoná.“ Tak som sa potešila, že opadol so mňa všetok strach a vzápätí ho nahradila radosť z Božieho zasľúbenia. V ten deň som bola taká šťastná, akoby som našla vzácny poklad.

Ranné čítanie Písma spolu so zamysleniami z Tesnej brány je pre mňa úžasným povzbudením do nového dňa, ako keď sa na mňa hneď ráno niekto milo usmeje a povie mi niečo pekné. Hneď sa zdá všetko krajšie a aj riešenie nejakého problému sa vidí ľahším.

Citáty z Biblie, ktoré sa učím naspamäť, si opakujem vtedy, keď potrebujem vyhnúť z hlavy chmúrne myšlienky, alebo túžim vyjadriť vďaka za Božiu milosť, za život. Božie Slovo mi dáva vnútornú silu na prekonávanie ťažkostí. Usmerňuje môj pohľad na skutočné trvalé hodnoty, lebo je ťažko vyznať sa v mori hodnôt, ktoré ponúka tento svet, zvlášť, keď je človek ešte mladý, zdravý a úspešný. Trvalé hodnoty, tie nezaničujú ani odložením ľudského tela. Veď aj Andrej Sládkovič hovorí: „Ale tie hviezdy predsa svietili a pekný život tie kvety žili a diamant v hrude neznhije...“

■ Vlasta Robeková

Krisztus egyházának egysége – mai ökumenikus feladataink

■ D. DR. NAGY GYULA

A reformáció ünnepi hónapjában újra és újra megkíséreljük összefoglalni, mi a lutheri reformáció legfontosabb üzenete ma a Krisztus nevét viselő keresztyének-keresztyének számára. Három ilyen legfontosabb főladról az elmúlt esztendőben magam is írtam lapunk hasábjain.

A reformáció legfőbb üzenete: a Szentírás teljes igéje az egyedüli irányadó hitünk és életünk kérdéseiben – egyedül a Krisztus Urunk engesztelő keresztfáldozatába és bűnbocsánatába fogódzó hit az életadó, életújító hit, megigazulásunk alapja a végső ítéletben. Ebből a Krisztus-hitből pedig a szüntelenül tevékeny, segítő szeretet következik minden embertársunk iránt, minden emberi közösségben!

Indokolt, hogy mindezt kiegészítsük a reformáció negyedik, el nem hagyható, fontos üzenetével. Ez pedig legjobban Krisztus Urunknak a kereszthalála előtt mondott főpapi imádságából olvasható ki. Jézus azért imádkozott, hogy az övéi a hitben „mindnyájan egyik legyenek (...) ahogy mi egyik vagyunk: én öbennük és te öbennem, hogy tökéletesen egyvé legyenek, hogy felismerje a világ, hogy te küldtél el engem, és úgy szerettél őket, ahogyan engem szeretted!” (Jn 17,21–23).

Lássuk először is, mit mond maga a reformátor erről a csodálatos egységről, majd pedig azt, hogy mi következik ebből az egységből a Krisztus nevét viselő keresztyének-keresztyének (latin egyházi nyelven *Christiani*) számára a második keresztyén évezred kezdetén!

Reformátorunk

a Krisztusban hívők egységéről

„Az egyházat születése óta Krisztus testének nevezték. Ez a test élő egészet alkot, amelynek Krisztus a feje, és amelynek tagjaivá a keresztség által válhatunk. Bár különbözőek vagyunk, közös a hitünk, amely minket egymáshoz és Krisztushoz köt. Az egyház megjeleníthető az édesanya képével is, aki hordoz bennünket, és gondunkat viseli.” (Luther: *Kis káté*, 1529)

„Ha valaki Indiából, Arábiából vagy bárhonnan jönne is, és ezt mondaná:

»Én Krisztusban hiszek!« – azt felelném neki: én is így hiszek, és így jutok üdvösségre! Mert az egyház neve nem római, de nem is niurnbergi vagy wittenbergi egyház, hanem keresztyén-keresztyén, latin egyházi nyelven *Christianus*, tehát »krisztusi« egyház: mert az egyházhoz tartoznak mindazok, akik Krisztusban hisznek.” (Luther *igehirdetéseiből*, 1540)

A reformáció mai ökumenikus üzenete

A keleti, Konstantinápoly–Bizánc központú ortodox egyház különválása (1054) után a reformációt már Luther felépése kezdetén megvádolták azzal, hogy a keleti egyházszakadás után a nyugati keresztyénység egységét is megbontotta. Ez a lutheri reformáció elleni súlyos vád a legélesebb módon a tridentinai zsinaton (1545–1563) jutott kifejezésre, ahol a reformáció követőit kizárták a nyugati egyházközösségből.

Az ezt követő két évszázad során – elsősorban az ateista francia forradalmat követően (1789 után) – azonban egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a reformáció által hirdetett visszatérés a Szentírás teljes igei alapjához és a Krisztus Urunk gólgotai keresztfáldozatában adott teljes bűnbocsánat hitéhez nem az anyaszentegyház további szétszakadását és megosztását jelenti, hanem ennek éppen az ellenkezőjét. Éppenséggel az egymáshoz közeledés lehetőségét hozta magával, Krisztus Urunk főpapi imádságának könyörgése szerint: „... hogy mindnyájan egyik legyenek...”

Krisztus követői egyre inkább felismerték, hogy a Krisztus-hívők nem egymás ellen harcolva, hanem közös hitükben összefogva és a cselekvő, segítő krisztusi szeretetben csak együtt vehetik föl a küzdelmet az újkori szekularizmus, az ateizmus és materializmus világméretű térdhódítása ellen. Mert mi más adhatott volna jobb alapot és nagyobb segítséget a világegyháznak az újkorban, mint a Szentírás közös igei alapja és forrása, közös Krisztus-hitünknek és az abból fakadó cselekvő, sokoldalú krisztusi szeretet-

nek a reformációban történt felismerése és közös elfogadása?

Ez a felismerés vezetett el a 20. század kezdetén odáig, hogy az addig egymással szemben álló nyugati és keleti (ortodox) egyházak legelőször a külmissziói munkában (Edinburgh, 1910), majd az első és a második világháború vérfürdői és az egyházüldöző hitleri fasizmus és sztálini kommunizmus szenvedései között felismerték: félretéve minden ellentétüket, a Krisztusban való egység útját kell megtalálniuk.

Így jött létre már a múlt évszázad első felében három különböző ágból – a Missziói Világtanács, a Hit és Egyházszervezet és a Gyakorlati Keresztyénység egyesüléséből – az Egyházak Világtanácsa (Amszterdam, 1948), hol lazább, hol szorosabb kapcsolatban a már előzőleg megalakult, illetőleg alakuló keleti egyházi világszervezetekkel. Egyszóval a világméretű, egyre aktívabb ökumenikus világmozgalom.

Imádkozásban és szolgálatban

Aki járt már a genfi Ökumenikus Központ grandiózus épületében, az jól ismeri a hatalmas előcsarnok háttérben álló bronzszobrot, *Nathan Söderblom* svéd evangélikus érsek mellszobrát, ezzel a latin fölirattal: „Communio in orando et serviendo oecumenica” („Közösség az imádkozásban és a szolgálatban”).

Ma már odáig jutottunk Krisztusban való egységünk ökumenikus, közös keresésében, hogy a Vatikán, illetőleg a pápák is aktívan részt vesznek ebben az ökumenikus együtt munkálkodásban – együtt az Egyházak Világtanácsával, az egyházi világszervezetekkel és a keleti ortodox patriarchátusokkal.

Ez az ökumenikus egymásra találás nyilvánvalóan nem lesz könnyű és gyors folyamat. Csak egyben reménykedhetünk: abban, hogy láthatatlan, igazi irányítója nem más, mint maga a Szentlélek Isten (Jn 14,26).

Krisztus Urunk ígéretében és Szentlelke újjáteremtő erejében bízva járjuk ezért bátran az ökumenizmus, az egység és a felebaráti szeretet útját, hálás szívvel megőrizve ebben is a reformáció örökségét.

HETI ÚTRAVALÓ

Adjatok hálát az Atyának, aki alkalmassá tett titeket arra, hogy a szentek örökségében, a világgosságnak részesüljétek. (Kol 1,12)

Szentháromság ünnepe után a 24. héten az Útmutató heti és reggeli igéinek kulcszava a halál, amely a bűn zsoldja. De mi halálunkban is az élő Krisztushoz tartozunk! Vallom: „Az én testem a feltámadás reményességében nyugoszik!” (GyLK 677) „A boldog feltámadás reménye alatt!” – ezt hirdeti halottak napján a temetői fejfákon lévő öt betű: ABFRA. Luther szerint „a halál nem más, mint tiszta kegyelem; sőt az élet kezdete. Nem tesz egyebet, mint elporlasztja, ami Ádámotól született, hogy Krisztus éljen bennünk egyedül.” Ó, Uram! „Megtámasztod velem az élet ösvényét, teljes öröm van tenélad.” (Zsolt 16,11; LK) „Halál, hol a te diadalod? (...) De hála az Istennek, aki a diadalt adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által!” (1Kor 15,55a.57) „Ó a láthatatlan Isten képe (...), ő a kezdet, az elsőszülött a halottak közül...” E Krisztus-himnuszban hétszer olvasható a minden kifejezés. Ó Isten, s „békességet szerzett a keresztfán kiontott vére által” (Kol 1,15.18.20)! Vezérgénkben az Isten világgossága szentséget, igazságot, szeretetet, dicsőséget és életet jelképez (lásd *Magyarazatos Károli-Biblia*, 1709. o.). A vérfolyásos asszony meggyógyítása és Jairus „alvó” leányának feltámasztása egyaránt a hit győzelmét és életre megtartó erejét hirdeti a halál felett: „Bízzál, leányom, hited megtartott téged.” – „A leányom most halt meg, de jöjj, tedd rá a kezéd, és élni fog.” (Mt 9,22.18) Urunk élő igéjével és isteni teljhatalmával feltámasztotta a naini ifjút is, megszánva síró, özvegy édesanyját: „Ifjú, neked mondom, kelj fel!” (Lk 7,14) S most „nektek, barátainknak mondom: Ne féljétek azokat, akik megölik a testet” (Lk 12,4) Ó megszabadít a hamis emberfélelemtől, és igaz istenfélelemre int! A prédikátor szerint „bizony minden hiábavalóság”, mert az Isten minden teremtményének azonos a földi sorsa: „... mindegyik porból lesz, és újból porrá lesz mindegyik...” (Préd 3,19–20) Ám Pál szerint Isten diadalmenetben hordozza halandó embergyermekait, alkalmassá teszi s felhasználja őket evangéliuma hirdetésére: „Mert Krisztus jó illata vagyunk Isten dicsőségére mind az üdvözülők, mind az elkárhozók között: ezeknek a halál illata halálra, azoknak az élet illata életre.” (2Kor 2,15–16) Urunk élő igéje bizony szétválasztja az embereket; akik őt elutasítják, azok saját maguk választják az örök halált! A főpapok és a farizeusok még a halott Jézus e korábbi kijelentésétől is félték: „Három nap múlva feltámadok!” (Mt 27,63) Ám e két „csalás” – Jézus a Messiás, és feltámadt mint Isten Fia – ma is csak hitetés sokak számára... De meglátja őt minden szem, és János már láthatta az élő Krisztus megjelenését: „Ruhájára és derekára az a név van írva: Királyoknak Királya és uraknak Ura.” (Jel 19,16) Az ő szent neve még: Hű és Igaz s az Isten Igéje. – Könyörödjünk: „Ó, maradj velünk, Krisztusunk (...), / Szent igéd tiszta fényt hintsen (...) Mi igédben élünk-halunk, / Míg hozzád mennybe juthatunk...” (EÉ 259,1.6)

■ GARAI ANDRÁS

„A lapon maradtam”, avagy pillanatképek a tordasi családi és ifjúsági napról

Babakocsival baktatok október 25-én, egy ködös, őszi szombat délutánon a tordasi evangélikus templom felé. A Márkusné Varga Judit felügyelő által szervezett családi napra a gyülekezet minden tagja hivatalos.

A templomhoz érkezve aszfaltrajzokat látok a földön: lovacska, anya gyermekével, pálcikafigurás család. Szemem rájuk tapad, mert vidámság és szeretet tükröződik bennük. A gyermekeknek ügyességi játékokat is szerveztek, nagyon élveztek, nem kevésbé a sétakocsikázást... A lovas kocsira még néhány nagymama is felfért.

Ahogy nézem a rajzokat, férjem elem sietve kiszól a templomból: „Gyere, kezdődik! Siess!”

Az előadás három, drogfüggőség miatt kezelt fiatal vall az életéről. Részletesen elmondják, hogyan kerültek a drog közelébe, és hogy miként váltak szenvedély rabjává. Arról mesélnek, milyen kínok közt szenvedtek, milyen fizikai gyötrelmeket kellett megélniük, és hogy mennyire megbánták a drogozást. Egyiküktől hallottam ezt a kifejezést: „A lapon maradtam.” Arra szózták mondaná, hogy a lapon maradt, aki valahogy

IFJÚSÁGIROVAT-GAZDA: BALOG ESZTER

mégis túléli a kábítószer túladagolását – vagyis megússza a halált. Azaz ha valaki az élők sorában marad, és a neve még az élők listáján szerepel a névsorban.

A kirajzolódott sorsok megérintették mindannyiunk szívét. Bár mindhárom történet másként kezdődött – jó fejnek tűnni vágyás, magányérzet, elhagyatottság, gatláosság volt a droghoz nyúlás oka –, mégis ugyanúgy végződtek: a fiatalok ráálltak egy szerre. És aztán már nem volt megállás számukra a lejtőn. Egy ponton mégis rádöbbenek, hogy segítség nélkül nem tudnak leszokni. Így jutottak el Ráckepestre, ahol lelkesíti segítséggel, a közösség erejével és hasonló sorstársakkal együtt küzdenek, hogy jobb életútra térjenek.

Mindhárom azt üzenték: ha probléma van az életedben, ne nyeld le, hanem foglalmazd meg magadnak, majd kérj segítséget! A legjobban, ha a szüleidhez, a nagyszüleidhez vagy őszintén és hozzájuk fordulsz. Ők biztosan segítenek. Ami a legfontosabb: ne a drogokhoz nyúlj elkeseredésben!

Süller Zsolt lelkész áhítata Józs 24,15-re épült: „... én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!” Vajon a te életed kit szolgál? Kinek és minek a hívó szavára, milyen hívásnak engedelmeskedsz? Érdemes elgondolkodni mindezen.

A szeretetvendégségen kötetlenül beszélgethettünk egymással, a három fiúval is. Én azt kívántam nekik, hogy legyenek a példaképei azoknak, akik még függők. Hadd lássák mások is az ő életükre tekintve, hogy az Úristen meghallgatja a hozzá fordulóknak könyörgését, és megsegíti az őt kérőket! Hirdessék életükkel: ahol megnövekszik a bűn, ott megnövekszik a kegyelem is.

■ BALOG ESZTER

Erős vár a mi Istenünk

▶ Október 31., a reformáció ünnepe egyrészt hálaadás a lutheri reformációban Isten kegyelméből újra napvilágra került, ősi, tiszta, apostoli evangéliumért, másrészt pedig bűnbánatra és a magunk, egyházi életünk revíziójára sürgető felelősségre vonás. Luther Márton így jelöli meg a keresztyén prédikáció feladatát: „Jaj nekem, ha nem az evangéliumot, Krisztust prédikálom!” Mi más is lehetne az ünnep graduáléneke, mint Luther zsolttárparafázisa, az Erős vár a mi Istenünk (EÉ 254)?

Luther ezt az éneket a 46. zsolttár parafázisának tekintette, de nem hagyományos értelemben vett zsolttárfeldolgozásról van szó.

Luther többi zsolttáralapú énekében (EÉ 402, 257) nyomolható az adott zsolttár gondolatmenete. Az *Ein feste Burg ist unser Gott* több ennél: más bibliai textusok tartalma, olykor szóhasználat is megjelenik az énekben. Ezek közül legfontosabb a *Jelenések könyvének* a 12. fejezete, mely az Isten királysága és a gonosz hatalma között zajló kozmikus háborúról tudósít, s amelyben Krisztus a győztes. Ezenkívül fontos az összefüggés az *Ejzusi levél* 6. fejezetével – „Éppen ezért vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, és mindent leküzdvé megállhassatok” –, valamint *János evangéliumának* 14. fejezetével, amely Krisztus mindennek felett való hatalmáról, de a világ fejedelmének eljöv-

teléről is beszél. Zsolt 18,3 gondolata is beleszővődik a korál szövegébe: „Az Úr az én kősziklám, várom és megmentőm, Istenem, kősziklám...” Luther tehát a zsolttár apropóján gazdag, biblikus, tanító és vigasztaló szöveget ír igazi evangéliumi szellemben, a reformáció alapállásának megfelelően Krisztus-központurn.

Az ének az elkallódott Klug-énekeskönyvben jelent meg először, 1529-ben. Nem kétséges, hogy Luther a dallam szerzője is. Az eredeti dallamvariáns – néhány hangfokbeli különbségen túl – változatosabb, élettelibb ritmusában tér el az általunk ismert, kiegyenlített ritmussal koráltól (a német énekeskönyv – EG 362 – mindkét változatot közli). Luther éneke Bar-formájú, kilencsoros, jón/dúr dallam, hangterjedelme egy oktáv. A Stollen és az Abgesang zárásának azonosságát alakítja ki és erősíti meg a strofa egységét.

Az éneknek a 16. századi magyar énekeskönyvekben megjelent fordítása kisebb-nagyobb változtatásokkal egészen a 19. századig használatban volt. Az 1911-es *Dunántúli énekeskönyv* új verssel jelentkezik, melynek fordítóját nem tünteti fel az énekeskönyv. Mivel a művet pályázatra, név nélkül küldték be, a fordító személye tulajdonképpen ismeretlen, egyházi körökben azonban általános vélemény, hogy *Payr Sándor* volt a szerző. Mai énekeskönyvünk a zsolttárparafázisát is közli (EÉ 256), mely szintén pályázatra készült.

Luther erőit sugárzó, himnuszzerű dallamára számos műzenei feldolgozás készült. Lássunk először néhány orgo-

ÉNEKINCSTÁR

naművet! *Johann Pachelbel* (1653–1706) rövidebb (fughetta) és hosszabb (cantus firmus a pedálban) változatban is elkészítette művét. *Johann Sebastian Bach* (1685–1750) orgonakoráljának (BWV 720) érdekessége, hogy a dallam sorai hol a manuálban, hol a pedálban jelennek meg. *Max Regger* (1873–1916) a kor ízlésének megfelelően nagyszabású koralfantáziát komponált.

J. S. Bach kantatában (BWV 80) is feldolgozza az ének négy versszakát. *Felix Mendelssohn Bartholdy* (1809–1847) pedig *Reformáció szimfóniája* nagyszabású utolsó tételének alapjává teszi a Luther-korált.

Végül ismerkedjünk meg az ének 16. századi fordításának egyik későbbi változatával. „Erős várunk nekünk az Isten, / és fegyverünk ellenség ellen, / megszabadít veszedelemtől, / kik reánk jönnek most minden felől, / az mi régi ellenségünk / háborgat minket / erővel, fegyverrel / és csalárdsággal, / és minden nagy hatalmassággal. // Nincsen nekünk semmi hatalmunk, / mivel néki ellene állunk, / viaskodik az Úr érettünk, / kit az Isten bocsátott nekünk, / ha kérded, hogy ki legyen az, / Jézus Krisztus az, / Seregeknek Ura, / kinél nincs több Isten, / annál vagyon az győzedelem.” (Énekeskönyv, Lőcse, 1629, XLVI, 1–2. versszak)

■ ECSEDI SZUSZA

FOTO: BOTTA DENES

Új lélekharang

Oktober 24-én szentelték fel Szőlőgyörök ravatalozójának új lélekharangját, amelyet Ballér Ilona adományozott a községnek testvére, az egy évvel ezelőtt elhunyt prof. dr. Ballér Endre, valamint szülei emlékére. Az alkalmon Gyuriga Károly római katolikus esperes és Szíros András evangélikus lelkész közösen szolgált.

HIRDETÉS

Köszönet az 1%-okért

A Pílisi Evangélikusok Erős Vár Alapítványa köszönettel fogadta a személyi jövedelemadó 1%-ából átutalt 396 545 Ft-ot. Az alapítvány az összegből 163 180 Ft értékben egyházunk részére nyújtott támogatást, 30 000 Ft anyagi segítséget adott rászoruló családoknak, a további összeget pedig tartalékolta.

Hálásan köszönjük támogatásukat azoknak, akik a 2007-ben készített személyi jövedelemadó-bevallások során 1%-os felajánlást tettek a Kelenföldi Evangélikus Templomépítő Alapítvány részére, amely alapján az APEH 372 496 Ft-ot utalt át. Ebből az összegből a határon túliak támogatására 30 300 Ft-ot, a hátrányos helyzetűek megsegítésére 343 547 Ft-ot fordítottunk. A felajánlásokat ezúton is köszönjük, és kérjük az alapítvány további támogatását.

A Filadelfia Alapítvány ezúton mond köszönetet azoknak a kedves támogatóknak, akik 2007. évi adójuk 1%-ával alapítványunk tevékenységét segítették. Az így kapott 273 804 Ft-ot teljes egészében épülő templomunk javára fordítottuk. Köszönettel:

Az alapítvány kuratóriuma

HIRDETÉS

Teológiai pályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének elnöksége pályázatot ír ki gyülekezeti és iskolai hittan-prezentációkra.

A prezentációkat OpenOffice.org Impress vagy Microsoft Office PowerPoint programmal és .ppt formátumban kell elkészíteni. Az elsődleges cél az, hogy új típusú hittanórai anyagot készítsünk és adjunk kézbe.

Tematika: Pál apostol életének és teológiájának tanítása 3–5 tanóra keretében. A pályázat nyílt. A részvételre szeretettel biztatjuk lelkészeinket, hitoktatóinkat, tanárainkat, munkacsoportokat és minden érdeklődőt. A jelítség pályaművek leadási határideje: 2009. február 1. A pályaműveket CD-n vagy DVD-n egy példányban, illetve kinyomtatva egy példányban szíveskedjenek leadni az Északi Egyházkerület püspöki hivatalában vagy postán elküldeni címünkre: 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.

Az elbírálás tartalmi (teológiai és valláspedagógiai), valamint formai (informatikai) szempontok alapján történik.

Pályadíjak: I. helyezett: 150 ezer Ft; II. helyezett: 100 ezer Ft; III. helyezett: 50 ezer Ft.

Eredményhirdetés: 2009 tavaszán. További információt kaphat a 20/824-4111-es telefonszámon vagy a <http://eszak.lutheran.hu/> internetes oldalon.

Pályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottsága – hivatkozva a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi VIII. törvény 34. § 2. pontja c) bekezdésére – pályázatot hirdet a *Credo – Evangélikus Műhely* című folyóirat főszerkesztői munkakörének betöltésére.

A jogviszony időtartama: határozatlan idejű jogviszony (2009. január 1-jétől). A foglalkoztatás jellege: megbízásos jogviszony.

Pályázati feltételek: a főszerkesztőnek felsőfokú végzettségű, evangélikus vallású, konfirmált személynek kell lennie, aki az egyházközéleti tagság feltételeinek legalább öt éve megfelel.

A pályázatnak tartalmaznia kell a *Credo* című folyóirat szerkesztői koncepcióját; szakmai programot; a pályázó önéletrajzát és szakmai önéletrajzát; a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat (diploma, konfirmációs igazolás); lelkészi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől.

A főszerkesztőt az alábbi juttatások illetik meg: megbízási díj – megegyezes szerint; szükség esetén költség térítés.

A pályázatokat legkésőbb 2008. november 20-ig kell benyújtani a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának titkárságán (1085 Budapest, Üllői út 24. I. emelet). A pályázókat az írásos pályázat leadása után két héten belül a Sajtóbizottság (és Luther Kiadó Igazgatótanácsa együttes ülésén) személyesen is meghallgatja.

A pályázat iránt érdeklődők a pályázat elkészítéséhez szükséges tájékoztatást *Fabiny Tamástól*, a médiaért felelős püspöktől kaphatják meg; tel.: 1/394-2335.

HIRDETÉS

Kő kövön

A felügyelők országos találkozájának előzetes programja
Ordass Lajos Oktatási Központ, Révfülpö, 2008. november 7–9.

November 7., péntek • 17.30: Köszöntő – Pröhle Gergely • 18.00: Vacsora • 18.45: Előadás – *Megszentelt terek* – Fabiny Tamás • 20.00: Áhítat – Fabiny Tamás: *A kő: Isten közele* (1Móz 28,10–22)

November 8., szombat • 8.00: Áhítat – Gáncs Péter: *A kő: Isten hatalma* (Dán 2,31–34/–45/) • 8.30: Reggeli • 9.00: *Élő kövek egyháza* – Mit kezdjünk az evangélikus stratégiával? – Fabiny Tamás, Pröhle Gergely • 9.30: Beszélgetések a gyülekezeteket közvetlenül érintő stratégiai munkák szerint öt csoportban (személyi erőforrásaink – Bogdányi Gábor; spiritualitás – Kovácsné Tóth Márta; ifjúság – Marton Tamás; gyülekezeti diakónia – Tencz Károly; stratégiakészítés a gyülekezetben – Erdélyi Károly) • 12.30: Ebéd • 14.00: *Élő kövek Szombathelyen* – Diakónia és gyülekezetépítés – Labossa György • 15.30: Szünet • 16.00: *És mit kezdjünk a kövekkel?* – Benczúr László, Horváth Csaba • 18.00: Vacsora • 19.00: Vesperás – ifj. Hafenschér Károly

November 9., vasárnap • 8.30: Reggeli • 10.00: Záró istentisztelet a templomban – Ittész János: *Az élő kő: Krisztus* (1Pt 2,4–6) (Az alkalmat a Duna Televízió rögzíti, és november 16-án sugározza.) • 12.00: Ebéd

Jelentkezni a következő címen lehet: *Stark Ildikó*, 1085 Budapest Üllői út 24., ildiko.stark@lutheran.hu, illetve: zszusa.zaszkaliczky@lutheran.hu.

November 2. – halottak napja

A halál és a lányok

■ FÜLLER TÍMEA

Cicákat kap Füller Anna! Mi ehhez képest az olimpia vagy a szakértői kormány körüli viták?! Csoda ez, lássuk be. Az évek óta húzódo könyörgésáradat nem volt hiábavaló, a sok könny, fogadkozás és kuncsorgás végül eredményre vezetett, íme, lesz két macskánk. Nincs is most már Annánál boldogabb hét-éves. Csupán az idő, az nem akar telni. A hír óta, hogy megszülettek az apróságok, ólomlábban járnak a percek, az órák, a napok. És még milyen nagyon soká hozhatjuk el őket! Heteket kell várni, amíg az apróságok elválaszthatóak lesznek az anyjuktól.

Anna el nem marad a sarkamból egész nap, és csak úgy ontja a kérdéseket: „Szerinted fiú vagy lány cicákat hozzak?” (Mert az ugye nem is kérdés, hogy magányos nem lehet az a macsek.) „Mit gondolsz, szelidnek lesznek vagy vadak?” „Van már foguk, vagy csak később nő? Megtaníthatom őket fára mászni?” És főleg: „Mikor lehet már meglátogatni őket?”

Végre eljön a nagy nap. Telefonon kapjuk a hírt, hogy mehetünk választani. Az anyamacska előhozta gondosan elrejtett kicsinyeit. Úgy látta, nem kell tovább annyira féltetnie őket, hiszen gyámtalanul kis nyivákoló gombócok helyett kinyílt szemű, erős kis jószágok imár.

Anna boldog. Diadalmasan lépeget mellettem, csupa izgatottság és vibrálás a lelke.

– Jaj, remélem, legalább négy született, hogy választani tudjak. És remélem, nem egyformák, hanem sokfélék. Legyen mondjuk fehér meg barna meg fekete meg tarka meg vörös is. Legyen közöttük ügyes és kedves és huncut és csendes is. Az fontos, hogy legyen választék. Érted, ugye?! – taglalja az úton.

Végre megérkezünk. A néni megmutatja a kosárból már kíváncsian ki-kukucskáló kis szőrgombócokat. És valóban többen vannak. Egy nagyobbacska vörös, egy ügyes kis cirnos, egy fekete-fehér tarka soványka és egy barnás foltos, elmélkedésre hajlamos.

Anna sokáig gyönyörködik bennük. Mind gyönyörű, nehéz választania. Hol ezt a kettőt, hol amazokat kapja föl és öleli magához. A cicák békésen túrik a közeledést, nem vadak, a világot barátságos helynek tartják, ahol nem érheti őket baj. Csak az anyamacska figyel gyanakodva a szeme sarkából.

Végül megszületik a döntés. Ha kicsit megerősödnek, és már nem szoptatja őket az anyjuk, a fekete-fehér meg a cirnos fog nálunk lakni. A néni bólint, és masnit köt a két kiválasztott nyakába.

– És a másik kettő kié lesz? – kérdezi Anna még mindig kicsit bizonytalanul.

– Azok nem lesznek senkiéi. Azok... és a nyakukat mutatja a néni.

Anna rémülten néz rám. Ez mit jelent? Hova viszik őket, és ott mi lesz velük? Ha nem magyarázom is, érti, sejtí már. Próbálok búcsúzásra bírni, igyekszem elterelni a figyelmét a megtudott súlyos igazságról, de nem lehet.

– Az a másik kettő meg fog halni? – néz rám csendes-tétován.

Reménykedik, hogy rosszul értette, de a szeme teleszalad könnyel. És már hiába fogom a kezét, húzom hazafelé, csak zokog, zokog megállíthatatlanul. Anna, a vadonatúj boldog macskatulajdonos eltűnt, és csak Anna, az élet és halál ura lépeget mellettem döntésének súlyos terhe alatt görnyedezve.

Ha fészkeből kipottyant, elpusztult kismadarat találunk, az mindig szomorú. Szegényke, milyen kár érte! És a madár-szülők is mennyire szomorkodhatnak, hiszen nagy nehezen kiköltötték a tojást, táplálták sok-sok munkával a fió-

kát, és most minden elveszett. A kicsi ott fekszik a földön összetörve, holtan.

Anna a kis homokozó lapátjára csúsztatja és eltemeti őket. A fenyők alatt már jó néhány kis sír sorakozik. Kicsiny keresztek – jégkrém-pálcikákból összeeszkábálva –, rajtuk újabban már felirat is ákambákom nyomtatott nagybetűkkel:

KISMA
DÁR

Merthogy nem fér ki egy sorba.

Pedig beszélgettünk róla, hogy bizony ez is az élet rendje. Hogy ami született, az egyszer meghal majd, és hogy valamilyen módon mindig megmarad pontosan annyi kismadár, amennyi kell a világon. Ő csak azt mondja mindig: „Tudom, tudom, de miért jó ez így?” Én meg sóhajtok. Magyarázok egy hétevesnek olyasmiről, amiben én sem vagyok egészen biztos?

Most viszont fordult a lelke. A gézen-gúz macskák – név szerint Bukfenc és Kuglóf – ugyanis megérkeztek. Kényelmesen elhelyezkedtek a kertünkben és a lelkünkben. Játékos, igazi kölykök. Birkóznak, napoznak, bukfenceznek és kuglófodnak. Életvidámak, egészségesek, Anna, mint felelősségteljes gazdi, mégis fejcsóválva nézegeti a tejestájkát.

– Nem ettek eleget. Már megint megmaradt a fele tej. Nem tudom, nem beteg-e?

És persze hiába nyugtatgatom. Rádásul egy tapasztalt macskatulajdonos azt mondta neki, hogy lassan már húst is kaphatnak a kicsik, de hogy pontosan mikor, azt nem tudta ő sem. Anna hát aggódik és figyel.

Egy reggel kipottyant madárkára bukkanunk a templom előtt. Anna sóhajtvá ballag a kis lapátjáért, de a cicák megelőzik. Nem kell nekik magyarázni, hogy mi is ez. Lelkesen ugranak az aprócska tetemre, és az ügyesebbik macska torkában már el is tűnik a falatnyi kismadár. Anna kikerekedett szemekkel nézi.

– Megette! Akkor már kaphatnak húst! Hurrá!

Aztán elgondolkodva hozzátesszi:

– Látod, megmondtam, hogy van valami értelme. A kicsik megesszik, és örülnek neki. Így már egész más – felnéz rám, elmosolyodik, és helyére viszi a homokozólapátot.

Szekszárdi sétánk során sok érdekes reklámfigurával volt már dolgunk. Jött szembe velünk Micimackó és Malacka, királylány és herceg, hableány és Miki egér, nem beszélve a Téliapókról, rénszarvasokról és hűsvéti nyulakról. Nem döbbenünk meg már mi olyan könnyen. Most viszont még az én tapasztalt lelkem is megrendül egy pillanatra.

Két éjfekete ruhás alak áll a zebra mellett. Kezükben kasza, csuklyájuk alól rémisztő halálfej viczorog. Anna ijedten simul a lábához, és szorosabban fogja a kezemet. Körülnézek: a többi kisgyerekek is közelebb húzódnak a mamájához, a felnőttek is iszonyodva fordítják el a fejüket.

Fogalmam sincs, milyen cég vagy cél szülte ezt a rémséget, de nem örülök neki. Igen, van halál, de ne jöjjön már így szembe velünk az utcán! Hadd beszéljek róla a gyermekeimnek méltóságban, csendesen, bensőségesen, nem rémálomszerűen!

Hogy mit lehet így népszerűsíteni, azt máig sem tudom, ugyanis az ellenséges csend, amely feléjük irányult, döbbenetes hirtelenséggel csodálkozásba csapott át. A két „halálalak” ugyanis integetni kezdett nekünk.

Anna nyüszítve bújt a hátam mögé. Rémségek és nagyon megzavarodva bámultam én is. Miért pont nekünk? Még egy hirtelen babonás félelem is átsuhant a lelkemen, és csak véletlenül esett a te-

kitetem a babakocsinkban üldögélő barátságos kis babánkra, Borsikára, aki boldog-boldogtalannak integet. Most is lengette már csöpp kezét, és valami „Pápa, baba!”-félét gagyogott kedvesen mutogatva, pusztit dobálva a két sötét alak felé.

A rémek nem tudtak ellenállni ennek a bájos kis teremtsnek. Teljesen elolvadtak tőle, és mindenestül elfeledkeztek rémes jelmezükről. Előbb csak integettek, aztán már ők is gügyögni kezdtek:

– Pápa, te drága, jaj de szép vagy! Ugye, milyen cuki?!

Anna kilesett a hátam mögül, összehúzott szemekkel figyelt, aztán elnevette magát.

– Nézd a cipőjüket! Ezek lányok! Lehet, hogy ismerjük őket?

A lámpa közben zöldre váltott, elindultunk. Távolodtunk haláléktől. Anna visszafordult, és bájos mosollyal vissza kiáltotta:

– Sziasztok, lányok!

Ők – valószínűleg szintén mosolyogva – integettek neki. Megkönnyebbültem. Nem lesznek hát rémálmai a gyerekeknek. Borsikánk a halálfejes rémekben is felismerte a jelmezbe bújt ismerős lényt, a másik teremtményt, az embert, és ezzel minket is átségitett egy nehéz pillanaton.

Vidáman folytattuk utunkat, elnevetgettünk rajta, hogy mennyire zavarba hozott bennünket két maskaras nagylány. A nap is ránk mosolygott az égről.

Reménykedem benne, hogy egykoron majd, amikor eljön az ideje, és igazán találkozunk a halállal, ugyanígy felfedezhetjük benne: nem rém ez, hanem – Isten küldte – ismerős.

A macskák is egyéniségek. Aki eddig nem tudta, az csak higgye el nekem. Bukfenc eleven. Mérheterlen kíváncsiság hajta. Kuglóf nyugodt. Mint egy sütemény a tálcan, oly békésen képes elna-pozgatni és elálmélkodni órákon át. Ha birkóznak, vagy együtt játszanak is, látszik: Bukfenc győzni akar, fűrgé és kí-méletlen. Kuglóf csak csitítgatja: ugyan ne ugrálj már, te bohó! Ilyenek.

Pontosabban ilyenek voltak. Mert Bukfenc olyannyira szertelen és kíváncsi volt, hogy kipróbálta a kerítésen túli életet, ami ma már falun sem veszélytelen. Senki nem tehetett róla. A sofőr is meglepetten és sajnálkozva tárta szét a karját.

– Egyszerűen az autót elé ugrott. Nem volt esélye a túlélésre.

Lelahajtott fejfel, óvatosan fekteti a hidra a még éppen pihegő, de láthatóan utolsókat sóhajto kis állatot. Jaj, mit fog szólni Anna! Éppen nincs itthon, de órákon belül megérkezik majd, és szembe-sül a szomorú valósággal, hogy Bukfenc immár a mennyei vadászmezőkön folytatja virgonc és nyughatatlan útját.

Kuglóf szívszaggatóan nyávog, siratja a társát és barátját, aki valami rejtélyes módon a kert végében, a virágok között tűnt el az után a keserves, panaszos nyívalókolás után, és nem válaszol, hiába hívja kis társa.

Anna persze sír, sokáig, keservesen. Simogatja Kuglófot, aki türelmesen viseli órákig a vigasztaló dédelgetést. Aztán eltelik egy nap, kettő. Kuglóf nem eszik.

– Anya, nagyon hiányzik Bukfenc, és soha senki macska nem pótolhatja, és azt is tudom, hogy egy élet nem is pótolható – mondja nagyon komolyan és felnőttesen. – Kuglóf viszont belebetegszik a magányba és a szomorúságba. Szóval nem nyafoghatok tovább, szerezni kell neki egy társat mielőbb. Ugye?

Ugye. Most tényleg megtanulhatná, hogy élőlény nem pótolható. De már tudja. Most tényleg a bánat és az elsrítás ideje van, de már megadta a gyászunk, ami a gyászé. Sírhatnánk még napokig, hetekig, akár évekig, ha csak a halálra néznénk. De nem. Új macska kell, játszótárs a kis Kuglófnak, mert az élet megy tovább. És az élet a fontosabb.

Királysírok: a nemzeti amnézia iskolapéldája

▶ **Halottak napja – ilyenkor eleinkre, rokonainkra, szeretteinkre emlékezünk. De az sem árt, ha e körből nemzeti nagyjainkat sem felejtjük ki. Például a királyainkat. Igen ám, de előttük hol tudunk fejet hajtani? Az ő sírjaik hol domborulnak? Néhányukról tudjuk, hogy Nagyváradon vagy Bécsben nyugszanak. És mi van azokkal, akiket Székesfehérváron temettek el?**

Méltatlan körülmények között tárolják hazánk egykori királyainak a székesfehérvári koronázási templom romjai közt megtalált földi maradványait. A királyok városaként emlegetett Székesfehérváron napjainkban alig akad olyan

méter hosszú, húsz méter széles volt, külső tornyok ékítették, és félköríves szentély zárta le. Alig több mint másfél évtizeddel elkészülte után még István király kezdte el a bővítést. A templom ekkor érte el végleges, a maga korában óriási méreteit: mintegy hetvenhat méteres hosszát és harmincnégy méteres szélességét – jóval nagyobb volt, mint a mai budai Mátyás-templom!

Azt pontosan lehet tudni, hogy a szentély előtt, a középhajóban állt az oszlopokon emelkedő oltár, mellette az első szent király kriptája, szemközt vele a királyi trónus. Később, a 14. század elején Károly Róbert építtette át, a famennyezet helyére ekkor boltozat került. Mintegy a szentély folytatásában készült el az utolsó bővítés: oda építtette Mátyás király a saját sírkápolnáját, amely miatt

képet, és tizenkét misemondó ruhát, minden hozzávaló számszámokkal, kik mind gyöngyökkel és drágakövekkel be valának fűzve.”

Ennek az Európa-szerte pártját ritkító gazdagságnak a török vetett véget. Bethlen Farkas erdélyi kancellártól tudjuk, hogy miként. Ezt írta: Szulejmán szultán megbízottja „elvitte mindent, minek árát remélte kikapni. Találta pedig a királyok koronáját, kormány-palcáit, golyóit, melyeket kezökbe adni volt szokás, és melyek vagy tiszta aranyból vagy aranyozott ezüstből voltak készítve, ezen kívül talált aranyláncokat, nagy becsű drágaköveket a gyűrűken, s mindent legnagyobb szorgalommal Soliman számadásaiba betudott.”

Nagy Lajos sírját azonban a török valahogy megkímélte, azt a város 1602-es keresztény visszavétele után fosztották ki, mégpedig keresztény zsoldos katonák. A korabeli babona e sírgyalázás büntetésének tulajdonította, hogy a török újabb nyolcvan évre visszafoglalhatta Székesfehérvárt, s majd csak másfél évvel Buda felszabadítása után, 1688. május 19-én vonult ki. De addigra már a templomnak a romjait is alig lehetett megtalálni. Később a kiépülő új püspöki palota, majd a város épületei azt is elfedték, ami megmaradt. Új utcaszerkezet jött létre, amely a régi templom hossz tengelye fölött, keresztben futott.

De mi lett a sírokkal? A templom helyén 1848. december 5-én kútjavító munkások egy női csontváza bukkantak, fején korona, ujján aranygyűrű volt. A Magyar Nemzeti Múzeum szakértői egy héttel később egy férficsontvázat is találtak ugyanitt, mellette korona, amulett, uralkodói palca, kard, fészület helyezkedett el. III. Béla és felesége sírjára bukkantak. A maradványokat 1898-ban a budai Mátyás-templomban helyezték el.

Henszlmann Imre ásatási beszámolóiból tudjuk, hogy a bazilika területén 1862-ben sikerült feltárnia Szent István és családja, Kálmán, Ulászló, Vak Béla, II. Géza, IV. István, Nagy Lajos, Mátyás király és II. Lajos sírkápolnáját. Uralkodóink csontjait a régészek pontosan felcímkézték, hat faláda tette, majd átadta a polgármesteri hivatalnak. A hatóságok azonban a ládákat minden kegyeleti aktus nélkül a városi székesegyház kriptájában helyezték el, s a továbbiakban nem törődtek velük. Amikor 1893 őszén tudományos vizsgálatok céljából Török Aurél a csontokat elkérte, már csak öt kifosztott ládát tudtak átadni neki. Addigra ismeretlenek a maradványokat összekeverték, a tudományos feljegyzéseket, magyarázó szövegeket eltüntették. Szórin-szálán eltűnt a hatodik láda is, s azóta sem került elő.

A későbbi ásatások újabb csontokat hoztak felszínre, melyeket a korábbiakkal együtt a bazilika területén 1938-ban kialakított romkert betonkriptájában helyezték el. A feljegyzések szerint a visszatemetés előtt újabb emberi mulasztás történt, mert a vizsgálatra Budapestre szállított csontok egy altiszt hibájából összekeveredtek.

A maradványokat 1938. augusztus 13-án Shtvoy Lajos megyés püspök ünnepélyesen beszentelte. A néhány évvel ezelőtti millenniumi ünnepségek során aztán új sírkamrát alakítottak ki. Királyaink csontjai jelenleg polietilén zsákokban, rozsdamentes acél ládában nyugszanak a romkert földbe mélyített, szabályozott hőmérsékletű és ellenőrzött páratartalmú helyiségében. Az új sírkamra beszentelése katonai tiszteletadás mellett 2000. augusztus 4-én történt.

Vagyis több mint százötven évvel az első magyar királysírok felfedezése után egy jelentéktelen, mindenféle ünnepélyességtől mentes síremléképület rejti egykori uralkodóink összekeveredett csontjait. Még az sem történt meg, hogy az egy testhez tartozó csontokat szétválogatták volna. Ömlesztve vannak, pedig az antropológia tudománya ezt a szétválogatást már lehetővé tenné. A nemzeti kegyelet pedig minimum megkövetelné.

■ JEZSÓ ÁKOS

72 órányi kapacitás

▶ **Megizzadtak, festékes lett a ruhájuk, kezük felhólyagosodott a gereblyézésről. Valamit rendbe tettek ebben az „elkoszosodott” világban. Igen, ismét volt 72 óra kompromisszum nélkül... Mintegy kétezer-háromszáz csatlakoztak október 24. és 26. között a hazánkban második alkalommal megrendezett akcióhoz. A fiatal önkéntesek három napon át szociális, karitatív, környezetvédelmi és fejlesztési munkát végeztek – „kompromisszum nélkül”.**

Az elmúlt hétvégén olvasóink akár a világi médiumokból is értesülhettek a „72 óra kompromisszum nélkül” elnevezésű kezdeményezés eseményeiről. Az Ökumenikus Ifjúsági Iroda (ÖKI) szervezésében három napon át különböző lelkesítő és érdeklődésű emberek áldozták fel szabad idejüket azért, hogy valami jót tegyenek másokért.

Hidas – végső simítások a most épülő református templom szigetelésén

Az Ausztriából indult akciót Magyarországon mindhárom történelmi egyház, továbbá több keresztény ifjúsági és segélyszervezet is támogatta. A szintén önkéntesekből álló koordinátorcsapat féléves előkészítő munka során kutatta fel, hogy hol kell el a segítség, de a szertejárókat is adtak tippeket.

Szerfelett változatos feladatokat láttak el a segítők: falat festettek, ablakot pucoltak, avart gyűjtöttek, játszótételek újítottak fel. Mással sportnapot rendeztek, kerti munkát végeztek, kerítést festettek, parkokban gyűjtöttek szemetet, vagy éppen illegális személerakó helyen felgyűlt hulladékot lapátoltak konténerbe. Arra is volt példa, hogy egy útszéli fészületet tettek rendbe, és nem egy helyen kézművesprogramot szerveztek gyerekeknek.

Sokfelé a fiatalok esténként is összejöttek, hogy még beszélgessenek, közösen énekeljenek. Volt, ahol a napközben végzett nehéz munka ellenére este táncházat, csocsóbajnokságot rendeztek. Vasárnap este közös budapesti rendezvényvel zárult a hetvenkét óra: az élménybeszámolókat szintén táncház zárta a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium dísztermében.

A program főszervezője, Jakab Rita elmondta, hogy míg tavaly 106 projektben „csupán” 1100 fiatal vett részt, idén több mint 2300 résztvevő vitt véghez 220 projektet. A statisztikából az is kiderült, hogy többségükben a katolikusok és a reformátusok képviselték magukat az akcióban.

Az evangélikus résztvevők száma idén még „arányainkhoz képest” is meglehetősen alacsony volt. Székesfehérváron és környékén mintegy húsz evangélikus fiatal csatlakozott az akcióhoz. Faleveket söprögtettek, szemetet gyűjtöttek, néhányan idős és mozgáskorlátozott néni kertjét tették rendbe, mások a

Magyar Máltai Szeretszolgálat egyik házána kerítését festették le, és rendet raktak a raktárában. Egyházunk fiataljai serénykedtek még Lajoskomáromban, Tótkomlóson, Domonyban és Baranya megye több pontján is.

A zárórendezvényen részt vett Brückner Ákos Előd atya is, aki lelkesen számolt be tapasztalatairól: „Számталanszor tépjük a szánkat, rengeteg mindent csak mondunk, de végre valaki cselekszik is, nem sajnálva a szabad idejét! Az együtt, mosolyogva tevékenykedő fiatalok látványára remény ad: van holnapunk!”

A várva várt folytatást azonban a magyarországi szervezők – kapacitás hiányában (!) – nem jövőre, hanem csak 2010-re tervezik.

■ – SZEVÁGI –

Akire sokat bíztak

Lupták György Bács-Kiskun megye kitüntetettje

▶ **Eleinte „gyűtmentnek” tekintették a helybeliek, ma már méltán büszkéek evangélikus lelkészükre. Lupták György és felesége, Luptákné Hanvay Mária pontosan huszonöt évvel ezelőtt kezdte meg szolgálatát Kiskörösön. Az ötgyermekes család otthonra talált a Kiskunságon. Az a tény pedig, hogy október 22-én a megye legmagasabb kitüntetését vehette át az időközben esperessé lett pásztor, jelzi, hogy Lupták György munkásságát immár tágabb környezete is értékeli.**

A Bács-Kiskun megyéért díjat évente egyszer adományozzák a megye kiválóságainak tartós és eredményes munkásságukért, kiemelkedő életművük elismeréseként.

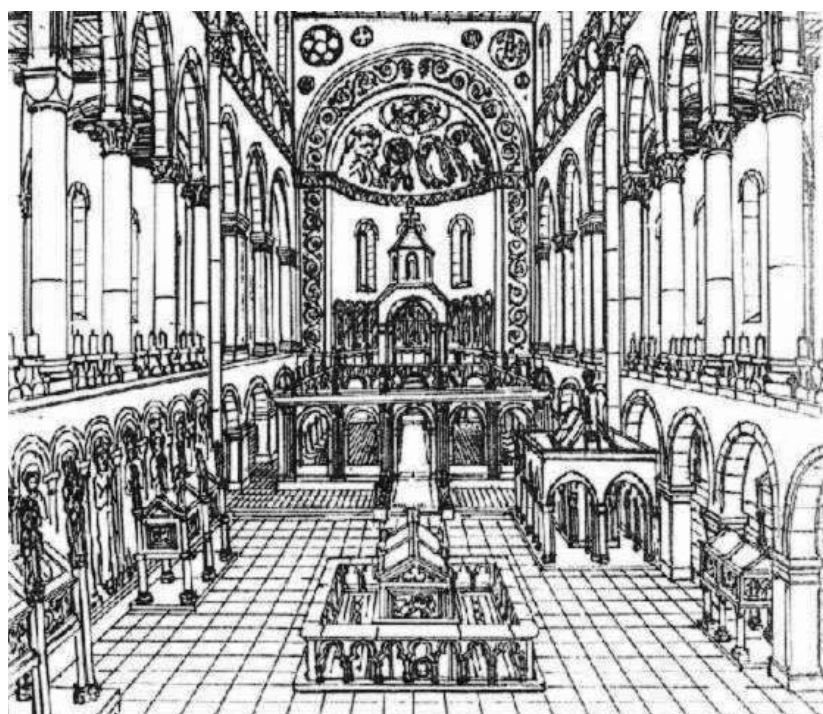
– Úgy gondolom, én csak végzem a dolgomat, amit az Uristen „belém programozott”. Nem szeretem, ha ünnepelnek. Teljesítem a rám bízott feladatot, egyedül Istené a dicsőség – véli az ötvenöt éves lelkész. – Arról, hogy engem is jelölnek erre az elismerésre, egyáltalán nem tudtam, a feleségemen keresztül gyűjtötték be a velem kapcsolatos információkat. A két éve esperesként is szolgáló

Lupták György szerteágazó tevékenysége Kiskörös és a megye életében egyaránt jelentős: utazik, szervez, publikál, zenél, és mindenekelőtt hirdeti Isten igéjét – szószékről, hittan- és bibliaórákon, időseknek...

Külföldi kapcsolatain keresztül a megye nemzetközi kapcsolatai is erősödtek. Írásai többek között az *Evangelikus Élet* hasábjain is gyakran megjelennek. A magyar-ének-zene szakot is végzett lelkész a kiskörösi Gospel Sasok énekegyüttes vezetője. Immáron tizenkét éve tölti be a Magyarországi Keresztény Ifjúsági Egyesület (KIE) elnöki tisztét. Főszervezője volt a Kiskörös és a KIE életében meghatározó eseménynek, az 1997-es európai Ten Sing-fesztiválnak, melyre csaknem kétezer fiatal érkezett. Közel tíz éve részt vesz az Iniciatíva Protestáns Vállalkozói Egyesület munkájában, ennek keretében vincellérképzéseket szervez Kiskörösön.

Az ünnepi megyei közgyűlésen Lupták György mellett olyan illusztris személyiséget is kitüntettek, mint *Lezsák Sándor*, az Országgyűlés alelnöke, a Nemzeti Fórum elnöke, író, költő, tanár. (A Bács-Kiskun megyéért díjat 1998-ban is kiérdemelte egy evangélikus lelképásztor: *Káposzta Lajos* akkori soltvadkerti esperes, püspök helyettese.)

■ SZEVEYÉNYI ÁGNES

A Szent István által alapított székesfehérvári Szűz Mária- vagy Nagyboldogasszony-székesegyház belső terének elméleti rekonstrukciója

építészeti emlék, amely a település fénykorára, vagyis a Géza fejedelemtől a török megszállásig tartó fél évezredre utalna.

Elpusztult a Szűz Mária- vagy Boldogasszony-bazilika is, ahol összesen negyvenhárom királyunk fejére helyezték koronát. Közülük tizenötöt itt is temettek el, s csak II. Lajos tetemét szállították át utóbb Bécsbe, János királyét pedig egy másik fehérvári templomba. Ez a bazilika Magyarország jelképes hatalmi központja volt. Szent Istvántól kezdve igencsak gyakran őrizték itt a koronázási jelvényeket, ráadásul csak az a király lehetett az ország törvényes uralkodója, akit ebben a székesegyházban koronáztak meg a Szent Koronával az esztergomi érsek.

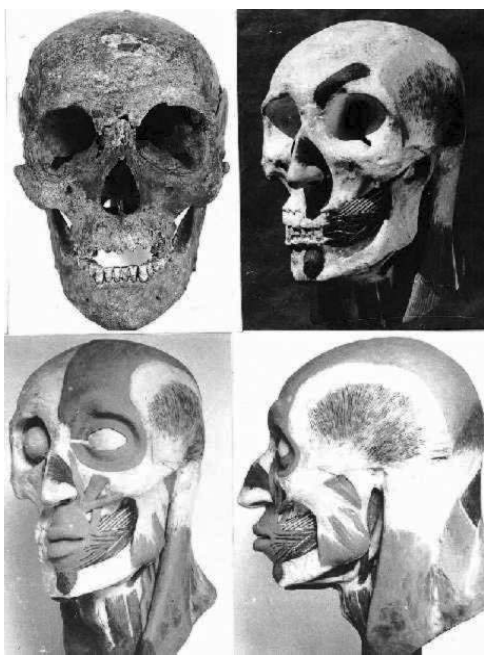
A korabeli Európa egyik legnagyobb bazilikájaként említhető fehérvári istenházat Szent István építtette. Azért, hogy majd ide is temessék. Itt hantolták el Imre herceget is. Később Könyves Kálmán király is úgy döntött, hogy itt lesz végső nyughelye. Példáját azután az Árpád-házi uralkodók közül többen követték. Mivel az Anjou királyok előszeretettel hangsúlyozták a szent életű ősohhoz, vagyis az Árpád-házi királyokhoz fűződő leszármazotti kapcsolatukat, testüket szintén itt kívánták elhelyeztetni. De ide, az elpusztult Boldogasszony-bazilikába temették el Mátyás királyt is.

A források szerint legalább huszonegy királyi családtag sírja is e templomban volt. Azt azonban nem lehet tudni, hány sír volt még ezeken kívül. Nem lehet tudni, mert a bazilika megsemmisült, napjainkra csak az alapjai maradtak fenn.

Milyen is lehetett ez a templom? Egy bizonyos: több mint ötszáz éven keresztül gazdagodott, és folytonosan bővült. Magja, amelyet 997 és 1000 között István építtetett, egyhajós lehetett. Negyven

egy darabon még a középkori várfalat is meg kellett bontani.

Mátyás kincstárában öt évszázad alatt rengeteg érték halmozódott fel. A királyi temetését elregélő *Heltai Gáspár* például ezt írta: „...koronát adának fejébe, és minden királyi ékességeket rakának reá, a királyi palcát, az ország keresztelalmáját, arany törőt, sarkantyút; és tizenkét vitéz merő fegyverben méne előtte, és ezek viszik vala előtte a sok diadalmas zászlókat, és úgy vivék a testet az Bódogasszony egyházába. Utána megyen vala a fia, az Corvin János herceg, jobbfelől mellette a pápa követe, balfelől pedig az Hippolytus esztergomi érsek. (...) Úgy jöve a Domonkos prépost, és misét monda. Aztán Corvin János kezdte az

III. Béla magyar király koponyája és a másolatra szerkesztett arckonstruáció fázisai – Árpás Károly szobrászművész munkája

adakoást, előszer egy merő arany keresztet, drágakövekkel rakatott, mely negyvenötezer forint ára vala; és egy arany medencét és arany csészéket, arany györtyatartókat, arany kelyheket, és egy arany monstranciát, mind drágakövekkel rakatottak. Egynéhány ezüst

HIRDETÉS

Szentföldi utazás

A miskolci evangélikus gyülekezet – Sándor Frigyes esperes vezetésével – az elmúlt években különféle kulturális, hitmélítő utazásokat (Luther-út, Firenze és Róma stb.) szervezett. Legközelebbi programja – az idei zárandókút megismétléseként – 2009. február 26. és március 5. között egy szentföldi látogatás lesz. A várható részvételi díj 266 500 Ft/fő.

Bővebb információt kérni, illetve jelentkezni – november 2-ig – az alábbi címeken és elérhetőségeken lehet: Miskolci Evangélikus Egyházközség Lelkészi Hivatala, 3530 Miskolc, Hunyadi u. 8.; telefon: 46/505-726, 46/505-727; 20/824-3222; e-mail: luther@chello.hu.

HIRDETÉS

Pályázat ápolási igazgatói (vezető ápolói) munkakör betöltésére

A Csongrád megyei Evangélikus Egyházközség pályázatot hirdet a Békásmegyeri Evangélikus Szeretetház vezető ápolói munkakörének betöltésére. A hatvannégy apartmant tartalmazó új szeretetintézmény 2009. január 1-jén kezd meg működését.

A pályázat feltételei: a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000 SZCSM-rendeletben meghatározott képesítés, ezt igazoló oklevél; megfelelő, legalább három éves, vezető munkakörben szerzett gyakorlat a szociális és/vagy egészségügyi ellátás területén; büntetlen előélet.

A állás betöltésének tervezett kezdő időpontja: 2008. december 1.

A megbízás időtartama: határozatlan.

Bérezés a Kjt.-ben meghatározottak alapján.

A pályázat benyújtásának határideje: 2008. november 12. (a postai feladás beérkezési dátuma).

A pályázatnak tartalmaznia kell: a pályázó jelenlegi munkakörét, beosztását; részletes szakmai életrajzát; motivációs levelet; nyilatkozatát arról, hogy hozzájárul a pályázati anyagba foglalt személyes adatainak a pályázati eljárással összefüggő kezeléséhez.

A pályázathoz kötelezően csatolandó mellékletek: az iskolai végzettséget igazoló okmányok másolata; három hónapnál nem régebbi, érvényes erkölcsi bizonyítvány (vagy a bizonyítvány megkérését igazoló feladóvevény).

Nem kötelezően csatolandó dokumentumok: lelkesítő ajánlás; egyéb szakmai képesítéseket igazoló dokumentumok (további végzettségek, képesítések igazolása, nyelvvizsga-dokumentumok stb.); a szociális és/vagy egészségügyi ellátás területén szerzett szakmai gyakorlatot igazoló referencia.

A pályázattal kapcsolatban felvilágosítást ad dr. Breuer Katalin gyülekezeti felügyelő a következő telefonszámon: 20/979-4808.

A pályázatot egy eredeti és négy másolati példányban küldjék meg az egyházközség címére: 1038 Budapest, Mező u. 12.

Várjuk ápoló-gondozó munkatársak jelentkezését

A Csongrád megyei Evangélikus Egyházközség felvétel hirdet a Békásmegyeri Evangélikus Szeretetházba szakképzett ápoló-gondozó munkatársak részére.

A felvételek tervezett kezdő időpontja: december 10-től folyamatosan.

Kérjük az érdeklődőket, hogy írásbeli jelentkezésüket juttassák el az egyházközség címére: 1038 Budapest, Mező u. 12. A jelentkezések tartalmazzzák a pályázó jelenlegi munkakörét, beosztását és szakmai életrajzát.

Felvilágosítás a 20/979-4808-as telefonszámon kérhető.

Kérjük a pályázókat, hogy csatolják a szakirányú végzettséget igazoló okmány(ok) másolatát.

Nem kötelezően csatolandó dokumentumok: lelkesítő ajánlás, szakmai gyakorlatot igazoló referencia.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Október 31-én, pénteken, a reformáció ünnepén 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Kiskőrösről. Igét hirdet Lupták György esperes.

ISTENTISZTELETI REND / 2008. november 2.

Szentháromság ünnepe után 24. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Mt 9,18–26; Préd 3,1–11. Alapige: Kol 1,9–14. Énekek: 500., 449.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Főb** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.); **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstűk M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv., kantátazenés) Gáncs Péter; du. 6. Smidélus György; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (szaládi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VIII., Úllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Benkóczy Péter; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., családi) Keczkó Pál; de. fél 12. (úrv.) Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 75. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11.** (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshely, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gőzön Gy. u. de. 11.** (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. Lacknerné Puskás Sára.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Befejezetlen igehirdetés?

Id. Benczúr László (1915–2008) halálára

1937-ben történt Cegléden, ahol Benczúr László segédlelkészként szolgált. Sokat vívódott, hogy a helyén van-e. Megküzdött az igehirdetésekért. Egy alkalommal a belső feszültség miatt nem tudta végigmondani a prédikációt. Elnézést kért a gyülekezetektől, és lejtött a szószékről.

Azt a prédikációját soha nem fejezte be, de azt követően még hetvenegy éven keresztül prédikált. Szavakkal és egész életével hirdette az igét. Lelkészként és családfőként, teológusként és püspöki titkárként, alkalmas és alkalmatlan időben.

Igényes ember volt. Ezt a lelki finomságot nemcsak génjeiben hordozta, hanem egyebek mellett kolozsvári cserediáksága idején sajátította el. Ott Járosi Andor lelképásztor, teológiai tanár volt atyái jó barátja. Őt és diáktársát, Korén Emilt nemcsak a teológiai tudományokkal ismertette meg Járosi, hanem az erdélyi kulturális élet számos kiválóságával is. Reményik Sándor egy alkalommal ezt mondta kedves lelképásztorának, Járosinak: „Úgy jársz-kelsz itt ezzel a két magyarországi teológussal, mint Krisztus Urunk két tanítványával, Péterrel és Jánossal.” Majd hozzátette: Benczúr Lászlót tartja Jánosnak, mert ő a szelidebb...

Lelkészi szolgálatában meghatározó jelentőségű volt a kelenföldi gyülekezet, ahol vallástanárként szolgált. Az ökumené iránti elkötelezettségében bossy-i, a teológia iránti szeretetében bázei tanulmányútján erősödött meg. Utóbbi területen életre szólóan meghatározta őt a 20. század egyik legnagyobb teológusával, Karl Barthtal való találkozás.

Szerette és értette a művészetet, ihlettel módon bánt a tollal és az ecsettel is. Fiatalon szépen zongorázott: családi áhítataik énekét ő maga kísérte. Érzékenységét mutatja, hogy első felesége, Szántó Márta – két éves rákbetegséget követően – halála után egyáltalán nem ült a zongorához. Két fia és két leánya nevelésében aztán nagy segítséget kapott második feleségétől, dr. Kada Judittól.

Reményik Sándor a szelíd Jánosnak tartotta Benczúr Lászlót, rajta mégis a másik tanítvány, Péter sorsa teljesedett be. Jézus ezt mondta Péternek: „... amikor fiatalabb voltál, felövezted magad, és oda mentél, ahova akartál; de amikor megöregszel, kinyújtod a kezedet, más övez fel téged, és oda visz, ahova nem akarsz.” (Jn 21,18) Benczúr László – ellentétben Péterrel – már fiatalon is azt kellett, hogy átélje: „... más övez fel téged...” A vele való beszélgetésekből és az általa mélységes alázattal és őszinteséggel leírtakból tudjuk, mennyi vias-

kodással tudta csak elfogadni ezt. Nehéz történelmi korban, amelyben éppen Reményikre is hivatkozva, az „ahogy lehet” jegyében szolgált.

Három püspök – Dezséry László, Ordass Lajos és Káldy Zoltán – mellett volt püspöki titkár. Mindig a szó legnehezebb értelmében titkár tudott maradni, mert mind a szolgálati, mind a lelki-

házunk nagy generációjának e két tagja eszmét cserélt bibliai és közéleti, művészeti és személyes kérdésekről. (Lassan már csak Hafenschér Károly marad hírnemzőnk ebből a nemzedékből. Ezért is volt megindító, ahogy ő elhunyt barátjára emlékezett a népes gyászoló gyülekezet körében.)

Benczúr László élete utolsó pillanatáig friss maradt szellemileg. Betegsége idején, ágyhoz kötötten is filozófusokat idézett, majd álmatlan éjszakákon – jobb híján – a „Falu végén kurta kocsmát” próbálta németre fordítani...

Élete utolsó hét évében gyakorlatilag már nem látott. Ő, aki világlátásban tudós ember volt, sem írni, sem olvasni nem volt már képes, így magnóra mondta gondolatait. Egyebek mellett hosszan elmélkedett Jézus szaván: „...boldogok, akik nem látnak és hisznek.” (Jn 20,29) Így vallott: „Milyen nagy ajándék az a váratlan felismerés, hogy vakságom és bénaságom támasza, fehér botom egyszerre csak varázsbottá változik! Amikor átmegyek a zebrán, és feltartva lengetem, mint egy zászlót, megállnak az autók. Amikor vásárolni megyek, csak odaadom a leírt listát, összeszednek mindent, becsomagolják a táskámba, odaadom a pénztárcámat, kivesszik belőle a pénzt, visszaadnak. Fehér botomat látva nagyon sok emberről kiderül, hogy ő potenciális irgalmas samaritánus.”

Íme, így folytatódott az az igehirdetés, amelyet a ceglédi segédlelkész 1937-ben abba kellett, hogy hagyjon. Egész életével arra tanított, hogy nemcsak szószéken lehet prédikálni. Nagyvizit során a János-kórházban a professzor és az orvosok elképedésére szót kért, és a láthatatlan és mégis jelen lévő Krisztusról tett tanúbizonyságot. Ezek után nem csoda, hogy orvosával is elmélyülten imádkozott.

Utolsó szolgálata pedig az volt, hogy a nyugdíjaslelkész-otthon lakóit és egyházi szolgálatát továbbvivő fiát úrvacsorai istentiszteletre halálos ágyához hívta. Megrendülten, de Urunkra tekintő reménnyel álltunk mellette.

Életével és halálával is prédikált. Nagyon készült arra, hogy végre befejezze azt a prédikációt, amelyet ceglédi segédlelkészként nem tudott végigmondani. 2008. október 4-e hajnalán aztán elhangzott az ámen. Azonban nem Benczúr László mondta ki, hanem maga az élő Úr. Így szól ugyanis az ige: „...valahány ígéretek van Istennel, azokra őbenne van az igen, és ezért általa van az ámen is, az Isten dicsőségére általunk.” (2Kor 1,20)

■ FABINY TAMÁS

Európa földjének sója

Missziói konferencia Marosvásárhelyen

► „Az erdélyi testvéreiktől mindig tanulhatunk” – ez a gondolat fogalmazódott meg a résztvevőkben, amikor hazafelé utaztak Marosvásárhelyről. Ebben az évben került sor először Erdélyben a *Gesellschaft zur Ausbreitung des Evangeliums* nevű nemzetközi missziói egyesület konferenciájára. A szeptember 18. és 21. között a nemrégiben felújított Bod Péter egészségügyi főiskola és diakóniai centrumban tartott összejövetelen egyházközségeinket Smidélus Zoltán nemespátrói lelkész és felesége, Drobina Erzsébet sardi lelkész, Bence Imre esperes, valamint e sorok írója képviselte.

A konferencia a *Keresztény kisebbségek – Európa földjének sója* címet viselte. Jobb helyszínt nem is lehetett volna találni ennek a kifejtésére. Ötvös József református esperes képekkel illusztrált előadásában részletesen bemutatta a székelyek életét, szokásait, jó alapot adva a későbbi előadásokhoz és gyülekezeti szolgálathoz.

Wolfgang Lahoda regensburgi igazgató lelkész *Többség és kisebbség a Biblia fényében* címmel tartott bevezető teológiai elő-

adást, amelyet csoportos megbeszélés követett. Ezután a konferenciázók megismerhették az úgynevezett augsburgi modellt; Frank Witzel lelkész bemutatta a belvárosi missziói centrum hatásos és egyben hasznos munkáját.

Másnap reggel Bence Imre tartott áhítatot. Ezután Friedhelm Hans lelkész bemutatta a kisebbségeket segítő pfalzi Gustav-Adolf-Werk több országra kiterjedő tevékenységét. A Londonban és környékén folyó sokrétű egyházi életéről

David Thomas anglikán lelkész tartott rendkívül érdekes előadást a számunkra ismeretlen államegyházi és más egyházi szervezetek közös tevékenységéről.

A konferencia harmadik napján a résztvevők megtekintették a város nevezetességeit, illetve ellátogattak a szépen felújított Meggyesre – amely Sopron testvérvárosa – és egy tipikus erdélyi szász erődtemplomba is.

Vasárnap Bence Imre az evangélikusok között, a többi magyar résztvevő pedig a város különböző református gyülekezeteiben szolgált. Ekkor még jobban meglátszott, hogy milyen dinamikus az egyházi élet a városban, a látványos fejlődésben ők is részt vesznek. Évekkel ezelőtt mintegy tíz gyülekezetre tagolták a valamikori egyet, mind egyikben új templom is épült, ezáltal sokkal aktívabbak, és bizakodással tekintenek a jövőbe.

■ KOHÁRY FERENC

Mit gondolsz, mit olvassak?

Kétségtelen, hogy a világháló nyújtotta információdömpingben mindenki megválogatja, hogy mely oldalakra látogat el, és ott milyen cikkeket olvas. Viszont talán nem eléggé hangsúlyozott tény, hogy az on-line újságok esetén egyre kevésbé érvényesül az a nyomtatott lapokra igaz szabály, hogy a fogyasztás alapegysége az adott lapszám. Ugyanis a látogató egyre kevesebbszer érkezik meg a lap nyitóoldalára, ahol a szerkesztők által összeállított struktúrából kiindulva nézheti át a cikkeket. Az olyan hirdodalak teljes átlapozása, mint az Index vagy az Origo, már-már emberfeletti feladatok tűnik.

Különösen a tematikus egységek olvasását befolyásolja, hogy a látogatók egyre gyakrabban a cikkeknél landolnak, hiszen az olvasó nem az összeállító által kiválasztott sorrendben ismerkedik meg az anyagokkal, sőt könnyen lehet, hogy éppen csak egy összeállítás valamelyik cikke kelti föl az érdeklődését. Bár az oldalak fejlesztői jó esetben komoly figyelmet fordítanak az egyszerű cikkoldalokon lévő navigációra, az adott írásról a nagyobb tartalmi egység felé vezető megfelelő utak kiépítése komoly és nem feltétlenül eredménnyel kecsegtető feladat. Az új tartalmi egységéig ugyanis a cikk lépett elő.

Az *Evangelikus Élet* on-line statisztikája szerint csak minden tizenegyedik látogató írta be az *evelet.hu* címet a böngészőjébe, és csupán minden nyolcvanadik ember érkezett a központi *lutheran.hu* portálról. A többiek főként a keresőkből, illetve linkgyűjtő oldalokról érkeztek, döntő részük egyenesen egy cikkhez. A lap eddigi rendszerében viszont a rovatokba soroláson kívül nem

volt eszköz arra, hogy az olvasókat átvezessük a hasonló tartalmú oldalakra, így a nyomtatott lapszám szerkesztési elvei általában nem érvényesülhettek a világhálón.

A web2.0 korszakában egyre nagyobb szerepet töltenek be a linkajánló szolgáltatások, vagyis hogy nem a tartalmat létrehozók válogatásában jelennek meg az adott cikkek, hanem egyfajta pontozásos rendszerben a látogatók általa vélemények alapján.

A legsikeresebb ezek közül a Digg (<http://digg.com/>), amely megközelítőleg napi kilencszázezer egyedi látogatóval büszkélkedhet, a divatra rákapott oldalakon pedig elég gyakran találkozni olyan nyomógombbal, amellyel az adott olvasmány elhagyása nélkül lehet szavazásra bírni a látogatókat. Sőt egyes szakértők azt is feltételezik, hogy a Digg ajánlott tartalmakat már nem is az adott újság, hanem egyenesen a linkajánló oldalának tartják, és számukra ez utóbbi a valódi nyitóoldal.

A legnagyobb felhasználói táborral rendelkező *Delicious* (<http://delicious.com/>) közösségi könyvjelző-szolgáltatás és a *Google Reader* (<http://reader.google.com/>) on-line RSS-gyűjtő is idén bővült olyan közösségi elemekkel, amelyek segítségével ismerősöknek lehet weboldalakat ajánlani.

A fenti mechanizmus működése pofonegyszerű. Az emberek sokkal szívesebben elolvassák azt, amit ajánlanak nekik, sőt a legtöbb esetben az is növeli az olvasottságot, ha valaki egyszerűen csak értékesnek minősített egy adott tartalmat. Márpedig a divattal ellentétben ez olyan trend, amelyre már érdemes szolgáltatást építeni.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Az egyik legnevesebb amerikai napilap, a *The New York Times* közösségi jellegű oldala idén nyáron indult el. A *TimesPeople* (<http://timespeople.nytimes.com/>) egyfajta házon belüli cikkajánló rendszer, vagyis a felhasználók regisztrált ismerősei értesülhetnek róla, hogy barátjuk vagy kollégájuk a lap melyik cikkét tartja elolvasásra méltónak. A felület ráadásul igen felhasználóbarát: a tagok a lapot böngészve külön fejlécbe követhetik nyomon saját aktivitásukat, és egy kattintással ajánlhatják az adott tartalmat követőiknek. Bár a szakértők véleményébe némi szkepticizmus is vegyül, többségük jó próbálkozásnak tartja az interaktivitás ilyen irányú bővítését.

Minden bizonnyal az Egyesült Államokban a legnagyobb a nyomtatott napilapok válsága, ezért nem véletlen, hogy az újító szándékú internetes kísérletezések legnagyobb része is ott zajlik. És bár a begyűrűző hatásokat tekintve már most sem lehetnek kétségeink, igen hasznos vigyázó szemünket a tengerentúltra vetnünk, mert valószínűleg a jó megoldással is ott fognak előállni. És ezt még egy olyan különleges helyzetben lévő lap esetén, mint az *Evangelikus Élet*, sem lehet figyelmen kívül hagyni. Egyházi közösség lévén pedig talán még eredményesebben is lehetne hasonló rendszert működtetni.

■ NAGY BENCE

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Veni Sancte... Jöjj, Szentlélek Úristen!

Az ős nagyon érdekes évszak. Sokan az elmúlás, a befejezés évszakának tekintik. Mások az egész évi munka eredményét várják a szüret, a betakarítás során. Amiről pedig most én szeretnék szólni, az nem más, mint az újrakezdés, az új lehetőségek időszaka. Ebben a tekintetben persze elsősorban a szeptemberre, azon belül is az iskolaév megkezdésére, az évnitőre, az újra iskolában töltött első napokra korlátozom a gondolataimat.

Abban a gimnáziumban, ahova sok-sok évvel ezelőtt jártam, a tanévnyitó egyben istentisztelet (katolikus gimnázium lévén mise) is volt. Természetesen az osztálytársaimmal nagyon örültünk egymásnak, annak, hogy újra együtt vagyunk, egyik élménybeszámoló követte a másikat, sokszor kicsit kiszínezve a valóságot, de a lényeg megécskés a templomban, az istentiszteleten történt. Az iskola egésze, a szerzetesek, a tanárok és nem tanárok, a diákok – elsősök és végzősök – mindannyian azért imádkoztunk, azért hallgattuk a Szentírást, hogy az Úristen a Szentlélek által adjon erőt, áldja meg az iskolát, s vele együtt áldjon meg minket az elkövetkező tanév nehéz hónapjaiban.

Abban az iskolában azóta is minden évben így zajlik a tanévnyitó ünnepség. Azt gondolom, hogy nálunk, a gyóni gyülekezetben is kezdődhet hasonlóan a tanév: *Jöjj, Szentlélek Úristen! Áraszd kegyelmedet iskoláinkra, iskolásainkra és tanáraikra, hogy megerősödjék hitben, szellemben és egészségben, örömmel és sikeresen végezhessek oktatói és tanulói feladataikat. Legyen velük a Szentlélek áldása az egész tanéven át. Ámen.*

BAK PÉTER (Gyón)

Papnétalálkozó Gunzenhausenben

A bajor papnék szövetségének (Pfarrfrauenbund) szokásos októberi találkozója ebben az évben Magyarországról e sorok írói kaptak meghívást. A háromnapos együttlétet a kijelölt téma szerint („Leben mit Gott – Gott erfüllte leben”) egymást segítve gazdagodtunk az Istennel való bensőséges élet ajándékaiban. Az áhítatokat, előadásokat nem meghívott vendégek, hanem a jelenlévők tartották sok ötlettel, gazdag mondanivalóval, felszabadult, testvéri légkörben. A különböző témák megbeszélések a harminc éves papné közösségében a hit és a szeretet szívét-lelket gyógyító és megvidámító áldását élhettük át.

A konferencia vezetőinek felkérésére első este a magunk gyülekezetéről (Alberti és Budavár) tartottunk vetített képes beszámolót, majd válaszoltunk a feltett kérdésekre.

Szép élményekkel, sok áldással tértünk haza, megköszönve a vendéglátást és a befogadó szeretetet.

ROSZIK MIHÁLYNÉ (Alberti), MADOCSEI MIKLÓSNÉ (Budapest-Budavár)

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Szőlős kuglóf

Hozzávalók: 25 dkg Rama margarin, 40 dkg liszt, 4 csapott teáskanál sütőpor, 15 dkg kristálycukor, 1 csomag vaníliás cukor, 5 tojás, 2 evőkanál folyékony méz, 1,5 dl fehér szőlőlé, 1 nagyobb fűrt szőlő.

Elkészítés: a kétféle cukrot jól összekeverjük a tojássárgákkal, a margarinnal és a mézzel. Hozzákeverjük a lisztet, a sütőport és a szőlőlét. Hozzáadjuk a kemény habbá vert fehérjéket, majd a legvégén beleforgatjuk a megmosott, lecsöpögtetett és félbevágott szőlőszemeket. Az így elkészített tésztát huszonöt centiméter átmérőjű, kikent, kilisztezett kug-

lóformába öntjük, majd 160 Celsius-fokra előmelegített sütőben körülbelül ötven perc alatt megsütjük.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

www.evangelikus.hu

► Sajtótájékoztató keretében mutatják be október 27-én a Magyarországi Evangélikus Egyház – reformáció jegyében megújult – internetes portálját, amely a www.evangelikus.hu webcímen érhető el. Az Északi Egyházkerület püspöki hivatalában tartott eseményen Bolla Zsuzsanna, a portál szerkesztője ismertette a projektet, Bogdányi Gábornak, az Evangélikus Internet Munkacsoport vezetőjének segítségével.

A megjelenteket elsőként Novotny Zoltán, egyházunk sajtóbizottságának elnöke köszöntötte, majd dr. Fabiny Tamás, a médiamunkáért felelős püspök tartott bevezetőt. Rámutatott: ahogyan egyházalapítóink, Luther Márton korának „médiaszemélyiségeként” kihasználta a nyilvánosság adta lehetőségeket, úgy korunk egyházának is minél szélesebb körben kell élnie a mai médiában elérhető eszközökkel. Az illetékes grémiumok vezetői ezért is tartották fontosnak, hogy a 2002-ben elindult lutheránus portál idén megújuljon.

A portál történetéről szólva Bogdányi Gábor elmondta, hogy a hat évvel ezelőtti indulásnál az volt az internet munkacsoport elsődleges célja, hogy az evangélikus gyülekezetek, egyházi szervezetek számára létrehozzanak egy ingyenesen hozzáférhető felületet. Ennek köszönhetően az egyházi intézmények

jelentős részének van honlapja, melyek a központi portálról is elérhetők. Külön öröm – mondta –, hogy a lelkes és újságíró végzettségű Bolla Zsuzsanna személyében ezennel a portálnak a tartalomért felelős szerkesztője is lesz.

Átvéve a szót Bolla Zsuzsanna bemutatta a megújult portált. Egyik fő iránykezelte emelte ki a naponta frissülő híryananyagot. Emellett több új lehetőséggel is kibővült a www.evangelikus.hu. Az eddig is olvasható egyházi híreken kívül lap-szemle, a közvéleményt foglalkoztató világi témákra reagáló publicisztikák, teológiai kérdésekkel foglalkozó írások, ökumenikus hírek, ifjúságnak és ifjúságról szóló anyagok, kulturális hírek és – nem csak evangélikusokkal készített – interjúk is színesítik a portált.

Kísérleti jelleggel elindult az on-line lelki gondozás is, lelkesek, lelki gondozói végzettségű szakemberek várják a segítségüket kérők jelentkezését.

A felhasználók minden cikkhez hozzászólhatnak, és nem maradhat ki az interaktív lehetőségek közül az internetes naplóról sem: „Ijunk közösen blogot!” – szól a felhívás.

A portál továbbra is átjárható, így szabadon el lehet jutni az evangélikus egyház szervezeteinek és intézményeinek honlapjaira, látható az eseménytár, hozzáférhető az on-line hittan, a digitális formátumú énekeskönyv – hogy csak néhány példát említsünk. Az újdonságként bevezetett könyv- és filmajánló mellett képtár is az érdeklődők rendelkezésére áll.

■ B. Zs.

A blogolók tízparancsolata

A blogolók tízparancsolatát állították össze nemrégiben keresztény vallási vezetők, hogy megóvják a kísértésektől az internetes naplók íróit.

A digitális korszak parancsolatait – amelyek Isten bibliai Tízparancsolatáról nyerték elnevezésüket – a Londonban szeptember végén megrendezett *Godblogs* konferencián fektették le az Evangelical Alliance (Evangéliumi Szövetség) elnevezésű, keresztény vallási mozgalmakat egyesítő csoport vezetői – tette közzé a *The Times* című napilap honlapja.

A blogszabályzat megalkotására az ellenőrizetlenül burjánzó blogkultúra és egyes blogok becsmérlő és látító hangneme miatt növekvő aggodalom vette rá a keresztény vezetőket.

A blogolók tízparancsolata ekképpen szól:

1. Ne helyezd a blogodat a tisztesség elél!
2. Ne tedd bálványá a blogodat!
3. Ne használj a képernyő adta névtelenséget bűnre!
4. Emlékezzél meg az Úr napjáról, a hét e napján ne blogozz!
5. Tiszteld blogozó felebarátaidat jobban, mint tenmagad, és ne tulajdoníts okatlan fontosságot a hibáidnak!
6. Mások becsületében, jó hírében vagy érdekeiben kárt ne tégy!
7. Ne használj a netet arra, hogy gondolatban házasságtörést kövess el vagy túrj!
8. Ne lopd el felebarátod tartalmát!
9. Ne tégy blogger felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot!
10. Ne kívánd felebarátod blogját! Elégdj meg a sajátoddal!

► MTI

HÍRDETÉS

...„hogy terjedjen az Úr igéje...” (2Thessz 3,1)

Hálát adni a múltért – együtt lépni a jövőbe

A Wycliffe Bibliafordítók Szervezete idén ünnepli magyarországi fennállásának tizedik évfordulóját. Adjunk hálát Istennek mindazért, amit az elmúlt évtizedben tett a magyar keresztények által a bibliafordítás világméretű mozgalmában! Ugyanakkor nézzünk szembe közösen azzal, amire a jövőben hív bennünket!

Helyszín: Kelenföldi Missziós Központ (Budapest XI. ker., Etele út 55.). Időpont: november 15-én 10 órától 12.30-ig ünnepség, 13.30-tól 16 óráig nemzetközi imánap. További információ: <http://www.wycliffe.hu>, tel.: 1/203-4781. Szeretettel várjuk! Ünnepeljen velünk Ön is!

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az *Evangelikus Életet*

- egy hónapra: 865 forintért fél évre: 5170 forintért
 három hónapra: 2585 forintért egy évre: 10 340 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:

Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.

(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A Magyarországi Luther Szövetség budapesti tagozatának őszi előadásai keretében a Deák Téri Evangélikus Gimnázium könyvtárában (Budapest V., Sütő u. 1.) november 6-án, csütörtökön 18.00 és 19.30 között *Krisztus halálának értelme – Canterburyi Anselmus a reformáció előfutára vagy a középkori romlás elmélyítője?* címmel Véghegyi Antal lelkes tart előadást. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

A nyugdíjas lelkészek november 7-i összejövetelén a Deák téren fél 10-kor *Takácsné Kovácsné Zelma* tart előadást a *Hogyan lett Jézus Istené a földön?* című könyv alapján. Az áhítatot Zászkaliczky Pál tartja. Az érdeklődőket szeretettel várjuk.

A Rákospalotai Evangélikus Egyházközösség szeretettel hív és vár minden érdeklődőt november 9-én, vasárnap 10 órakor az egykori Luther-emplék reformációi körreliefjeinek szoboravatójára. Helyszín: evangélikus kistemplom, 1192 Budapest, Juhos u. 28.

Szeretettel hív mindenkit a Budapest-Deák téri evangélikus egyházközösség az *Asztali beszélgetések* következő alkalmára november 9-én, vasárnap 18 órára. Téma: Egy zárandokút képei – El Camino; vendég: Kovács Áron doktorandusz.

HÍRDETÉS

A Déli Egyházkerület közgyűlése november 14-én, pénteken 10 órai kezdettel ülést tart a Budapest-Pest-szentlőrinci Evangélikus Egyházközösség gyülekezeti termében (1183 Budapest, Kossuth L. tér 3.). Erre az alkalomra a Déli Egyházkerület közgyűlésének tagjait szeretettel hívjuk és várjuk. Erős vár a mi Istenünk!

Gáncs Péter püspök
Radosné Lengyel Anna
egyházkerületi felügyelő

Nyílt nap az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeretettel meghív minden érdeklődőt középiskolást és gyülekezeti tagot a november 12-én, szerdán rendezendő hagyományos nyílt napjára. Jelentkezés és információ a rektori hivatalban: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Tel.: 1/469-1051, 20/824-9263. Fax: 1/363-7454. E-mail: teologia@lutheran.hu.

A budafoki evangélikus gyülekezet meg alapításának nyolcvanadik évfordulóját ünnepli. Az ünnepségsorozat befejező alkalmán, november 9-én, vasárnap 10 órakor dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke prédikál és tart előadást *Evangélikusok vagyunk: a jövőt építjük* címmel. Ezután a gyülekezeti teremben egy fotókiállítás megnyitója következik.

November 9-én, vasárnap 9 órakor tartja templomszentelési ünnepi istentiszteletét a Balassagyarmati Evangélikus Egyházközösség. Idén azonban különleges évfordulót is ünnepelnek. Kétszáz évvel ezelőtt, 1808-ban épült a torony, amelynek megromlott állapotú sisakját épp e kerek évforduló évében újíthatták fel. Délután 15 órától Szabó András esperes igehirdetési szolgálatával a balassagyarmati templomban külön hálaadó istentiszteletet tartanak, amelyet szeretetvendégség követ. A városból elszármazott híveket és minden érdeklődőt szeretettel hív és vár a gyülekezet presbitériuma.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Erős vár a mi Istenünk!

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.
Levélcím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu;
gombosmi@invitel.hu.

APRÓHIRDETÉS

www.atars.hu – Zsuzsanna társkövető: 1/266-5401; 20/988-6839.

46 m²-es, másfél szobás lakás hosszú távra kiadó januártól Budapesten, az Őrs vezér terénél. Felújított, modernül bútorozott. Tel.: 20/824-3930.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb dísz a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

A Hazatérés-kolumbáriumban, a Belvárosban urnafülkék vásárolhatók, részletfizetéssel is. Érd.: 1/312-1871 vagy 30/538-2428.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Péter kiszállt a hajóból, elindult a vízen, és Jézus felé ment. Amikor azonban az erős szélre figyelt, megijedt, és süllyedni kezdett. Mt 14,29–30 (Ézs 7,9b; Mt 9,18–26; Kol 1,9–12/13–20; Zsolt 125) Kiszállni valamiből s elindulni Jézus felé. Nem mársra figyelnél. Nem a zavaró elemekre, még ha félelmetesnek tűnnek is. Nem megijedni, süllyedni – hanem továbbra is csak rá hagyatkozni és érezni, hogy megtart egy kéz, amely erősebb, mint a mélység ereje, amely lehúz. A félelem legsötétebb, legszelebb pontján is rá nézni, és felé menni, amíg tart az út.

Hétfő

Megindult a szívem, egészen elfogott a szánalom. Nem izzó haragom szerint bánok vele, mert Isten vagyok én, nem ember. Szent vagyok köztetek. Hős 11,8c–9 (1Kor 1,4; Lk 7,11–16; 2Kor 9,1–5) Felháborodásból sebezni, haragból rombolni, indulatból értékeket elpusztítani, lelkeket felsérteni: ez sokszor az ember. Megindulni, megszánni, a vétket eltörölni, a bűnösnek kegyelmezni: ez az Isten. A haragon, az indulaton győzni, a jogos sérelmet nem megtorolni, megszánni és megindulni, egymásnak megbocsátani: ez a Krisztus által újjászületett ember...

Kedd

Tudomást szerzett Jézusról egy asszony, akinek a leányában tisztátalan lélek volt. Miután eljött hozzá, a lábai elé borult, és azt kérte, hogy ürítse ki az ördögöt a leányából. Mk 7,25–26 (2Kor 30,18b–19; Lk 12,1–3/4–7; 2Kor 9,6–15) Megtudni az orvos nevét nem elég, el is kell menni hozzá, őszintén meg kell kérni, hogy segítsen, teljes mélységében elétárva a bajt. Ezt ma mindenki (legalábbis egyre több ember) tudja, teszi, a betegségekbe „ma már” nem kell beletörödni, biztatnak a kampányok is. És mégis, hányan hálnak meg úgy, hogy az időben felfedezett kór ugyan gyógyítható lett volna, de már késő... Krisztus óta, a Golgota óta, az üres sír óta „nem kell” meghalunk!

Szerda

Abban hiszünk, hogy mi is az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. ApCsel 15,11a (Zsolt 67,2; Préd 3,16–22; 2Kor 10,1–11) Aki az ígéretekben részesedni, üdvözülni akar, annak – a zsidókeresztény állásponttal szemben, amely nem kis vitát váltott ki Pál apostol és Barnabás, valamint a többi apostol és a vének körében, és határozott, világos válaszára készítette őket – nem a mózesi törvények útján kell járnia, nem a körülméletés jelével kell élnie. A körülméletés az Izrael házához való tartozás, a szövetség jele volt. Lehet-e valaki kirekesztett abból a mélységes, halálon és feltámadáson át felragyogó isteni szeretetből, az üdvösség Jézus Krisztusban adott ajándékából, amely beteljesedett, megjelent mindenki szemé láttára, valósággá vált?! Minden emberi okoskodás ellenében: a megváltás végbement mindannyiunkért, amelyhez hozzátenni semmit nem lehet és nem kell. Hit, mi is, Krisztus, kegyelem, általa – ezek az ige szavai, Péter apostol bizonygatója. Semmi több, semmi más, csak hit által, csak a kegyelem!

Csütörtök

Ha valakit tetten is ének valamilyen bűnben, igazságotok helye az ilyet szelíd lélekkel. Gal 6,1 (3Móz 19,17; 2Kor 2,12–17; 2Kor 10,12–18) Lehet, hogy a világban azt tapasztaljuk, hogy mindent csak indulattal, gyűlölettel, erővel, agresszióval stb. „lehet” rendezni. „De közöttetek ne ez legyen a rend...” „Minden dolgotok szeretetben menjen végbe!” – mondja Pál apostol az *Első korinthusi levélben*. Vagyis az indokolt feddés, intés, helyreigazítás közöttünk, emberek között, egymással való ügyes-bajos dolgaink, konfliktusaink, egyet nem értéseink elrendezése is abból fakadjon, amiből mi magunk, feddsre, büntetésre méltán jogosultak is naponta megkapjuk részünket: az isteni szeretet és kegyelem erejéből merített, egymás iránti szeretetből...

Péntek

Abban lett teljessé a szeretet közöttünk, hogy bizalommal tekinthetünk az ítélet napja felé, mert ahogyan ő van, úgy vagyunk mi is ebben a világban. 1Jn 4,17 (Ézs 3,13; Mt 27,62–66; 2Kor 11,1–6) Ki mondhatja el azt, hogy bizalommal tekint az ítélethirdetés napjára? Aki ártatlan. Igen ám, de aki vétkes, az teljes joggal számíthat a súlyos büntetésre. Feltéve, ha... De mégsem, nem fogja megúszni, mert ott és akkor minden napvilágra kerül. És ezen a ponton történik valami. – Isten üdvözítő szeretetében, teljessé lett szeretetében odaadta értünk Jézust, hogy viselje ő a büntetést, és távozhasunk mi büntetlenül. Ítélet napja: bűn, büntetés, bünbánat, bűnbocsánat... Ebben a földi életben Krisztus által megadatik a bűnbocsánat!

Szombat

A tévedéseket ki veheti észre? Titkos bűnök miatt ne büntess meg! Zsolt 19,13 (Tit 3,6–7; Jel 19,11–16; 2Kor 11,7–15) A zsolotáríró aggodalma arra vonatkozik, amikor valaki nem szánt hibákkal, előre megfontoltan követ el bűnt, hanem ember voltából adódóan téved, hibázik. Isten látja mindazt, amit teremténye tesz – de még ennél is többet tud: azt, hogy egy adott cselekedet milyen lelkiülből fakadt. Erre a bensőséges közelségre szabad és szükséges emlékeztetnünk önmagunkat és imádságban kérni Istent, hogy óvjon meg minket a „titkos bűnöktől”, formáljon, munkálkodjon bennünk.

■ KÖHÁTI DÓRA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 2-ától november 9-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>21.00 / Duna Tv <i>Saját halál</i> (magyar kísérleti film, 2008) (118) Forgács Péter filmje Nadas Péter azonos című írását adaptálja. A novella egy szerdai nap történetét mondja el: egy középkorú férfi szívinfarktust kap. Az elbeszélő végigjárja a halálhoz vezető út stációit: otthon, cukrászda, fogorvos, étterem, taxi, otthon, rendelő, mentő, kórház. A hangok, zenék alkalmazása kiegészíti az elbeszélést: szívdobogás, hangrangkongás, metronómhang, egyházi zene... A rendezőt a 39. magyar filmszemlén a legjobb kísérleti filmnek járó díjjal jutalmazták.</p>	<p>11.34 / M. Katolikus Rádió <i>Gospelkrónika</i> 12.40 / TV2 <i>A bőség földje</i> (amerikai dráma, 2004) (114) 13.10 / Zona Europa <i>Esti Kornél csodálatos utazása</i> (magyar filmdráma, 1994) (99) 13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk Az evangélikus egyház féléórása 17.00 / Duna Tv „A magok oltalmára...” – erdélyi erődeplomok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2003) (12) Homoródszentmárton 20.55 / Duna II. Autonómia XIV. Lajos hatalomra jutása (francia filmdráma, 1966) 22.25 / Kossuth rádió Esti beszélgetés – a szavakról</p>	<p>12.05 / Bartók rádió <i>Budapesti Tavasz Fesztivál 2008</i> Beethoven: C-dúr mise 14.35 / Kossuth rádió Tér-idő Korok és művészetek 16.25 / m2 <i>Európa kék szalagja, a Duna</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2000) (26) A természet hangjai 20.25 / Duna Tv Szokolay Sándor: Október végi tiszta lángok – oratorikus emlékezés (magyar koncertfilm, 2008) (70) 21.30 / Filmmúzeum A nap vége (svéd filmdráma, 1957) (87) 23.15 / m1 Mutter – Anya (svájci-magyar dokumentumfilm, 2002) (95)</p>	<p>12.05 / Bartók rádió <i>Hangverseny-különlegességek</i> A Bécsi Filharmonikus Zenekar játszik. Zongorán közreműködik és vezényel: Maurizio Pollini. 13.30 / Kossuth rádió „Te benned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház féléórása 15.40 / Duna Tv <i>Nyelvben él a nemzet</i> (magyar dokumentumfilmsorozat, 2008) (40) I. rész 16.34 / M. Katolikus Rádió <i>Testvéregyházaink életéből</i> Jelentések a protestáns világból 21.30 / Filmmúzeum Őszi szonáta (svéd-francia-NSZK filmdráma, 1978) (89)</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>9.00 / Duna Tv <i>Talentum</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2000) (31) Turczel Lajos 12.30 / Duna II. Autonómia „A vers az, amit mondani kell” (magyar ismeretterjesztő filmsorozat) (27) 14.05 / Kossuth rádió Arcvonások Kovács Katalin kajakos 14.55 / Duna Tv <i>Borvilág</i> (amerikai-argentin-francia-olasz dokumentumfilm-sorozat, 2004) (53) 17.05 / Duna II. Autonómia <i>Rendhagyó történelemóra</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2002) A kiegyezés és a dualizmus</p>	<p>11.15 / M. Katolikus Rádió <i>Musica Sacra</i> A II. vatikáni zsinat 12.25 / Duna II. Autonómia <i>Határtalanul</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) (30) Máramaros 13.33 / Bartók rádió A Biblia éve 2008 100/64. rész Liszt Ferenc: 13. zsolotár 14.00 / Bartók rádió A hét zeneszerzője: Lajtha László Egyházi zene 17.35 / Duna II. Autonómia <i>Aranyban álmódó</i> (magyar portréfilm, 2005) (23) 21.05 / Filmmúzeum <i>Hódító Pelle</i> (dán-svéd filmdráma, 1987) (157)</p>	<p>10.05 / Zona Europa <i>Jób lázadása</i> (magyar filmdráma, 1983) (105) 12.05 / Duna Tv Isten kezében (26) A Biblia nyomában – Haraszt 12.05 / Bartók rádió Perényi Miklós rádió- és hangversenyfelvételei 14.40 / m2 <i>Ars Hungarica</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat) (21) Lőcsei krónika 18.04 / Kossuth rádió <i>Rendszerváltatók – húsz év után</i> 21.00 / Duna II. Autonómia <i>Áldozathozatal</i> (svéd-angol-francia filmdráma, 1986) (143)</p>	<p>10.10 / m1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> (26) 15.00 / m2 <i>Az Árpád-kor templomai</i> (magyar dokumentumfilmsorozat, 1999) (10) Csempeszokpács 15.05 / Bartók rádió <i>Jubiláte Deo</i> Évszázadok egyházi muzsikája 15.10 / m2 <i>Apátságok és kolostorok</i> (holland ismeretterjesztő filmsorozat, 1997) (26) 21.15 / Bartók rádió <i>A Biblia éve 2008</i> 100/65. rész Händel: Izrael Egyiptomban (oratórium)</p>

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EVLÉL on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa
(zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő/EVLÉL on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kendek K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendek@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendek K. Péter (peter.kendek@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Egri Nyomda Kft.
3300 Eger, Vincellérskola u. 3.
Felelős vezető: Kopka Viktor vezérigazgató

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2585 Ft, fél évre 5170 Ft, egy évre 10 340 Ft, európai országba egy évre 35 100 Ft (137,5 euró), egyéb külföldi országba egy évre 41 000 Ft (161 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

